



GÖTEBORGS  
UNIVERSITET

# PROJEKT FÖRNYAT FORSKARSTÖD

## Kartläggningsrapport

Sara Aspengren / Göteborgs universitetsbibliotek

## SAMMANFATTNING

För att kartlägga forskarnas behov och påbörja utvecklingen mot att samordna och fördjupa universitetsbibliotekets forskningsnära stöd startades under 2013 ett tvådelat projekt. Projektet ska inventera behov och omvärldsbevaka området, vara en del i uppbyggnaden av nya och anpassade tjänster, samverka med de funktioner som nu arbetar med olika former av forskarstöd vid universitet och verka för att synliggöra universitetsbibliotekets roll som stöd till Göteborgs universitets forskare.

I den här kartläggningsrapporten sammanfattas den första fasen, behovsinventeringen, av Projekt Förnyat Forskarstöd vid Göteborgs universitetsbibliotek. Rapporten består av fyra huvuddelar; omvärldsbevakning av hur man arbetar med forskarstöd på biblioteken vid svenska och internationella lärosäten, en forskarenkät som besvarats av knappt 1000 forskare vid Göteborgs universitet, fokusgruppsintervjuer med deltagare från samtliga fakulteter och institutioner, samt en behovsbeskrivning och förslag på hur man bör arbeta vidare med att förnya och utveckla forskarstödet på universitetsbiblioteket i Göteborg.

Under behovsinventeringen har det tydligt visat sig att forskare, såväl doktorander som seniora, på samtliga fakulteter upplever *brist på tid, brist på pengar* och en *tung administrativ börda* som de faktorer som förlänger och försvårar forskningsprocessen mest. Samtidigt *saknar forskarna kunskap om vilken kompetens bibliotekens personal besitter* och på vilka sätt kan biblioteket bidra till att stödja vetenskaplig forskning.

Genom att skapa nya och tätare relationer med såväl forskare och institutionsledningar som andra stödfunktioner på Göteborgs universitet kan biblioteket skaffa sig en ökad förståelse för hur forskningsprocessen ser ut och på så sätt bättre möta forskarnas behov och ***anpassa bibliotekets tjänster så att de upplevs som mer adekvata.***

En ökad synlighet i de miljöer där forskarna befinner sig bidrar också till att skapa nya kontaktytor mellan bibliotekarier och forskare, och om man samtidigt anpassar sin kommunikation och information till forskarna i både tid och rum kommer ***tjänsterna att upplevas som mer tillgängliga och mer kända.***

Genom att hålla sig uppdaterade och ligga steget före och kontakta forskare och forskargrupper vid tillfällen då de är i stort behov av stöd och hjälp kommer ***de erbjudna tjänsterna att användas till större del.***

1. Inledning .....	5
2. Verksamheten vid Göteborgs universitetsbibliotek .....	6
2.1 Historisk tillbakablick .....	6
2.2 Bibliotekets nuvarande organisation .....	7
2.3 Erbjudna tjänster.....	8
3. Bakgrund till projektet .....	10
3.1 Övergripande mål .....	10
3.2 Lösningsbeskrivning .....	10
4. Omvärldsbevakning .....	12
4.1 Sverige.....	12
4.2 Världen .....	15
5. Metoder .....	23
5.1 Forskarenkäten .....	23
5.2 Fokusgrupper.....	24
6. Resultat forskarenkät.....	27
6.1 Svarsfrekvenser .....	27
6.2 Tjänster specifikt riktade till forskarna .....	28
6.3 Tillgång till medier.....	30
6.4 Open access .....	31
6.5 GUP .....	31
6.6 Universitetsbibliotekets hemsida.....	31
6.7 Kommunikationsvägar .....	32
6.8 Stöd i omvärldsbevakning .....	32
6.9 UB som stöd i forskningen.....	33
7. Resultat fokusgrupper .....	34
7.1 Naturvetenskaplig fakultet .....	34
7.2 Sahlgrenska akademien.....	37
7.3 Humanistisk fakultet.....	39
7.4 Samhällsvetenskaplig fakultet.....	43
7.5 Utbildningsvetenskaplig fakultet.....	45
7.6 Handelshögskolan .....	49
7.7 IT-fakulteten.....	52

7.8 Konstnärlig fakultet.....	54
8. Behovsbeskrivning.....	58
8.1 Brist på tid .....	58
8.2 Brist på pengar.....	60
8.3 Tung administrativ börda .....	62
8.4 Vad kan biblioteket och bibliotekarierna erbjuda?.....	62
9. Att arbeta vidare med.....	64
10. Avslutande reflektioner.....	66
11. Referenser .....	68
Bilaga 1. Forskarenkäten.....	70
Bilaga 2. Intervjuguide.....	74

# 1. INLEDNING

Göteborgs universitetsbiblioteks uppdrag är enligt universitetets arbetsordning att *stödja vetenskaplig forskning och utveckling, undervisning och högre studier*. Detta har traditionellt huvudsakligen skett i möten mellan universitetsbibliotekets (UB:s) personal och användare i bibliotekets lokaler. Under de senaste åren har informationstekniken gått mycket snabbt framåt; biblioteken har blivit allt mer digitala och informationsförsörjningen till universitetens forskare sker framförallt via elektroniska resurser. Forskarnas arbetssituation har förändrats i och med den ökade tillgången till vetenskaplig information och biblioteken har till stor del gått ifrån sin klassiska roll som innebar att fysiskt samla in, organisera, spara och tillhandahålla vetenskapligt material till att tillhandahålla digitala tjänster och access till litteratur i elektroniskt format (Wallén, 2014). Forskarna kan nå biblioteket dygnet runt från arbetsrummet eller hemmet och kontakten mellan forskare och bibliotekarier har därmed till stor del flyttats över till elektroniska mötesplatser. Parallellt med denna utveckling har UB fått ansvar för ny verksamhet inom helt nya forskningsnära områden såsom publicering och bibliometri (Francke, 2013).

För att kartlägga forskarnas nya behov och påbörja utvecklingen mot att samordna och fördjupa UB:s forskningsnära stöd startades under 2013 ett tvådelat projekt. Projektet ska inventera behov och omvärldsbevaka området, vara en del i uppbyggnaden av nya och anpassade tjänster, samverka med de funktioner som nu arbetar med olika former av forskarstöd vid universitet och verka för att synliggöra universitetsbibliotekets roll som stöd till Göteborgs universitets forskare.

Den här rapporten omfattar projektets inventeringsfas och syftar framförallt till att med utgångspunkt i forskningsprocessen synliggöra och identifiera vilka hinder forskarna stöter på i sitt arbete, vilka behov av stöd de har och hur UB kan utveckla och anpassa sitt forskarstöd.

Rapporten inleds med beskrivningar av befintlig verksamhet vid Göteborgs UB och av projektets bakgrund och effektmål, därefter redogörs för omvärldsbevakningen som gjorts. I kapitel 5, 6 och 7 presenteras valda metoder och resultaten av den forskarenkät och de fokusgruppsintervjuer som genomförts med universitetets forskare under hösten 2013 och våren 2014. Baserat på dessa resultat följer i kapitel 8 en behovsbeskrivning och i kapitel 9 några punkter för UB att arbeta vidare med. I rapportens sista kapitel sammanfattas projektets inventeringsfas.

Under hösten 2014 påbörjas projektets andra fas, att med i grund i denna kartläggningsrapport starta arbetet med att implementera ett urval av föreslagna åtgärder.

Projektet finansieras inom universitetsbibliotekets utvecklingsbudget. Projektledare Sara Aspengren har arbetat heltid med projektet och i övrigt har personal från UB funnits med enkätgruppen samt i en referensgrupp inom ordinarie tjänst.

## 2. VERKSAMHETEN VID GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

### 2.1 Historisk tillbakablick

Göteborgs universitetsbibliotek var i sin första form en del av Göteborgs museum vilket grundades 1861. Vid högskolans bildande 1891 bröt man ut museibibliotekets verksamhet till en egen organisation, Göteborgs stadsbibliotek, vars verksamhet bekostades gemensamt av museet och högskolan, vilka också tillsatte ledamöter till styrelsen i lika delar (Hallberg, 1941). Biblioteket skulle fungera som forskningsbibliotek åt högskolan och förvalta de båda organisationernas boksamlingar. Man höll öppet för allmänheten, men högskolans lärare och museets intendent hade företräde till lån. Vid den medicinska högskolans start 1948 organiserades en filial till stadsbiblioteket där. Efter att högskolorna gått samman och bildat Göteborgs universitet (GU) 1954 påbörjades en diskussion om att också införliva Göteborgs stadsbibliotek i universitetsorganisationen. Så skedde sedan genom ett förstatligande 1961 och biblioteket bytte samtidigt namn till Göteborgs universitetsbibliotek.

Antalet fysiska UB-bibliotek ökade i takt med att fler externa enheter kopplades till universitetet. 1962 inkorporerades Botaniska trädgårdens bibliotek, under åren 1967-1976 var Filialbiblioteket i Karlstad en del av UB och 1971 kom Handelshögskolans bibliotek, sedermera Ekonomiska biblioteket att införlivas. Den 1 juli 1977 tillfördes universitetet ytterligare elva tidigare externa enheter och 1978 övergick även Lärarhögskolans bibliotek till UB (Engström, 1991).

Under denna period var institutionsbiblioteken en viktig del i universitetets biblioteksservice och hade ofta egen personal. Dessa bibliotek finansierades lokalt av institutionerna och fanns främst vid de humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteterna. Det fanns en funktion inom UB kallad institutionstjänsten vilken stödde de lokala biblioteken i frågor om inköp, katalogisering och bokvård (Engström, 1978). Institutionsbiblioteken har allt eftersom gått upp i UB:s organisation eller gjorts om till enklare boksamlingar utan personal. Detta har gjort det möjligt att skapa mer fullvärdiga gemensamma biblioteksenheter, samtidigt som det förändrat den mest lokala biblioteksservicen.

UB var i de tidiga skedena ett forskarnas bibliotek. Större delen av biblioteket var magasin och en betydande del av de publika ytorna var reserverade till forskarplatser. Innan kurslitteratursarbetet tog fart var förvärvet av litteratur helt inriktat på forskarna, vilket till stor del lever kvar än i dag. Synen på studenterna som biblioteksanvändare förändrades med universitetets tillväxt och med att biblioteket öppnades upp och blev mer publikt. Vid mätningar 1989 utgjorde forskare och lärare från GU endast 10,2% av besökarna (Roos, 1989).

Hösten 1986 startades en organisationsöversyn av universitetsbiblioteket. Resultatet blev ett förslag med målet att professionalisera och effektivisera biblioteket (Barke, 1988). Kompetensförsörjning och yttre verksamhet skulle sättas i fokus. En ledningsgrupp skapades med en ny överordnad chef utan eget bibliotek. Kontaktbibliotekarier fick i uppgift att arbeta närmare institutionerna, särskilt i fråga om urval i förvärvet. Denna verksamhet kom emellertid bara att rota sig ordentligt på Centralbiblioteket, nuvarande Humanistiska biblioteket, och avskaffades för ett antal år sedan då verksamheten var svår att bemanna på ett stabilt sätt.

Biblioteket har gjort ett antal särskilda forskarsatsningar genom åren. Dessa har främst varit kopplade till tekniska förändringar till exempel i samband med att bibliotekssystemet blev digitalt och att databaser gjordes tillgängliga för användarna. Dokumentalisternas söksupport är också ett exempel på detta.

Under slutet av 1990-talet ökade tillgången till digitala tjänster på tidskriftssidan. Detta gjorde att kopiering och läsande av de senaste tidskriftshäftena flyttade från biblioteket till forskarnas tjänsterum. Medieanvändningen förenklades och blev mer effektiv samtidigt som forskarna alltmer sällan kom till det fysiska biblioteket. Särskilt tydligt blev detta för de tidskriftstunga användarna vid Biomedicinska biblioteket. Forskarnas bibliotek har blivit studenternas bibliotek och man behöver nu hitta nya vägar till bättre förståelse för forskarnas verksamhet och behov.

Under de senaste tio åren har även bibliotekets stöd i publiceringsfrågor ökat. Arbetet med först open access och senare publikationsregistrering och bibliometri har tilltagit vilket gör att biblioteket nu arbetar aktivt med både inhämtning och spridning av vetenskapligt material.

## **2.2 Bibliotekets nuvarande organisation**

Göteborgs universitetsbibliotek finns idag på tio fysiska platser i Göteborg och med en betydande verksamhet på webben. Internt är de fysiska biblioteken indelade i tre organisatoriska enheter, som tillsammans med Digitala tjänster och UB:s kansli utgör ryggraden i bibliotekets organisation (Figur 1).

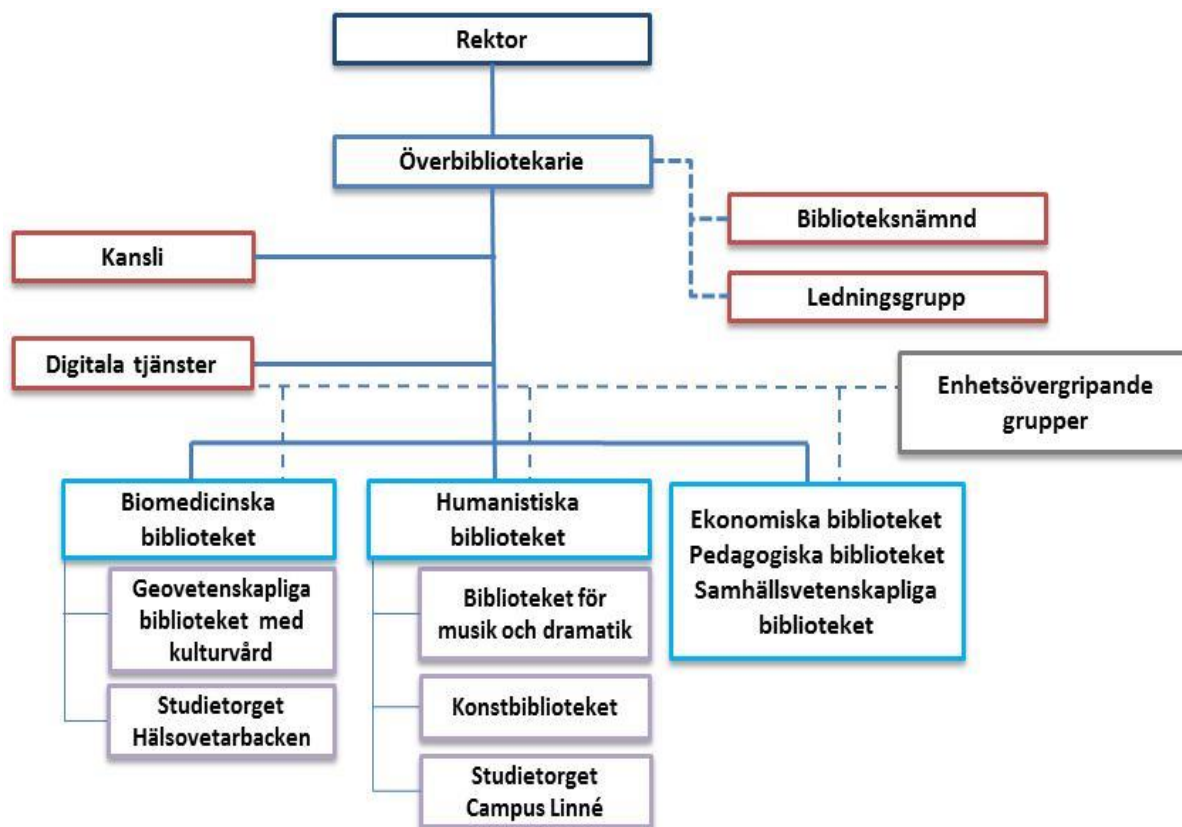
Universitetsbiblioteket leds av överbibliotekarien (ÖB), som är direkt underställd rektor och medlem i rektors ledningsråd. Till sin hjälp har ÖB bibliotekets ledningsgrupp som utgörs av bibliotekschefer och biträdande bibliotekschefer samt ÖB och kanslichef. ÖB delegerar verksamhets-, personal- och budgetansvar till bibliotekschefer och kanslichefen.

På varje fysisk enhet och Digitala tjänster finns en teamorganisation som ansvarar för den huvudsakliga verksamheten. Ledarna för teamen kallas koordinatörer och bildar tillsammans med cheferna på enheten den lokala ledningsgruppen. För att samordna teamens verksamhet på UB-nivå finns enhetsövergripande grupper för kundservice, medieförsörjning och undervisning.

Utöver denna organisation finns ett antal grupper, som samordnar olika delar av verksamheten.

UB samverkar med universitetet på fyra nivåer. Universitetsledningen påverkar verksamheten i form av beslut och uppdrag. Dessa diskuteras två gånger per år i dialoger med ÖB och den strategiska ledningen. Biblioteksnämnden är det forum där UB träffar fakulteternas företrädare och i bibliotekskommittéerna samverkar man med institutionernas motsvarigheter. Användarna ges möjlighet till inflytande över verksamheten genom enkäter, önskemål och speciella projekt.

Stödet till forskarna samordnas och utgår från de olika teamen vid de fysiska enheterna och Digitala tjänster.



Figur 1. Nuvarande organisation vid Göteborgs universitetsbibliotek.

## 2.3 Erbjudna tjänster

Biblioteket erbjuder idag ett stort antal tjänster riktade till forskare. Huvuddelen kan kopplas till de klassiska biblioteksgöromålen, medan andra är utvecklingsområden. Ett försök att kvantifiera vilka huvudsakliga kostnader som kan hänföras till stöd till forskare gjordes som en del i ett tidigare kostnadsdebiteringsprojekt (Carlsson, 2012). Denna analys baserades i sin tur på analyser av utlån, besök och nedlagd arbetstid.

Av bibliotekets kostnader för medier, lokaler, personal och övrigt kan ca 39 % knytas till tjänster till universitetets forskare. Om man aggregerar de olika delarna i analysen i lite större grupper, så blir det tydligt att de huvudsakliga kostnaderna fortfarande uppkommer i anslutning till den klassiska biblioteksverksamheten (Tabell 1).

Inköp och tillgängliggörande av medier utgör tillsammans tre fjärdedelar av bibliotekets utgifter med forskaranknytning. I kostnaden för fysiska medier ingår inköp, katalogisering, fjärrlån, framtagning, bokvård och plikthantering. I kostnaden för elektroniska medier ingår inköp, administration och tillgängliggörande IT-system. Under rubriken öppna bibliotek samlas kostnader för lokaler, personal i lånedisk, offentliga datorer och utställningar. Denna del är knappt 11 % av kostnaderna, vilket till viss del beror på att forskarna besöksmässigt idag är få jämfört med den betydligt större studentgruppen.

Övriga verksamheter bildar totalt ca 15 % av kostnaderna. Publiceringsverksamheten med bland annat publicering (GUPEA, OJS, ACTA), publikationsregistrering, bibliometri och open access



utgör 8 %. Support med information i disk, söksupport (boka bibliotekarie) och elektronisk support bidrar med 2,6 %. Unika samlingar med handskrifter och manuskript kostar 1 % av forskarnas bidrag, medan undervisning, med en del kurser i referenshantering och till doktorander, är liten. I punkten övrigt ingår central administration och delar av bibliotekets IT-infrastruktur.

	<b>Kostnad 2012 (tkr)</b>	<b>Andel</b>
<b>Fysiska medier</b>	29255	37,9%
<b>Elektroniska medier</b>	28031	36,3%
<b>Öppna bibliotek</b>	8082	10,5%
<b>Publicering</b>	5971	7,7%
<b>Support</b>	2011	2,6%
<b>Unika samlingar</b>	774	1,0%
<b>Undervisning</b>	137	0,2%
<b>Övrigt</b>	3023	3,9%
<b>Totalt</b>	74260	100%

**Tabell 1. Bibliotekets kostnader för tjänster knutna till forskarna vid Göteborgs universitet.**

### 3. BAKGRUND TILL PROJEKTET

Genom den strategiska planen för 2013-2015 startade universitetsbiblioteket ett förändringsarbete för att säkerställa att bibliotekets servicenivå och tillgång till informationsresurser motsvarar det som krävs för att universitetet ska kunna utveckla och underhålla internationellt ledande forskningsmiljöer inom samtliga vetenskapsområden. Projekt Utveckling av förnyat forskarstöd vid Göteborgs universitetsbibliotek skapades med syftet att kartlägga olika forskarkategoriernas behov av stöd, för att säkerställa en strategisk diskussion med forskarna och för att ge bibliotekets personal möjlighet att bättre möta forskarnas behov och vardag.

#### 3.1 Övergripande mål

Effektmålen för projektet är att utveckla bibliotekets tjänster så att forskare inom ett spektrum av olika vetenskapsområden upplever dem

- mer adekvata
- mer tillgängliga
- mer kända

Dessutom ska projektet bidra till att de erbjudna tjänsterna används till större del.

#### 3.2 Lösningsbeskrivning

Projektet består av två delar, den första är en inventeringsfas där olika forskarkategoriernas behov av stöd ska kartläggas. Syftet med kartläggningen är att få en större förståelse för forskarnas behov idag och i en överskådlig framtid. Analysen ska så långt det är möjligt göras oberoende av bibliotekets nuvarande stödformer.

Under kartläggningen är målsättningen att genomföra fokusgruppsintervjuer vid universitetets samtliga fakulteter. Varje fokusgrupp ska bestå av forskare från en och samma fakultet men om möjligt från flera olika institutioner. Vid de stora fakulteterna ska två gruppintervjuer genomföras, vid de mindre en. Doktorander räknas under hela projektet som forskare och ska finnas representerade på alla fakulteter. Gruppintervjuerna spelas in och transkriberas för att kunna analyseras. En intervjuguide som ska användas vid samtliga intervjuer skapas med utgångspunkt i den modell över forskningsprocessen som tagits fram vid en liknande kartläggning i Lund (Voog et al., 2013) En fakultet i taget intervjuas och analyseras, vilket ger utrymme för att vid behov fylla på med individuella intervjuer. Se avsnitt 5.2 för en utförlig beskrivning av genomförande och fokusgruppsintervjuer som metod.

Som komplement till intervjustudien utformas en användarenkät som under våren 2014 skickas ut från UB till universitetets forskare. Parallellt med detta arbete omvärldsbevakas området av projektledaren genom kontakter med liknande funktioner vid övriga universitets- och högskolebibliotek. Kartläggningen avslutas i och med den här rapporten.

Baserat på förslagen i rapporten ska ett urval av åtgärder implementeras i nära samarbete med bibliotekets personal under projektets andra del. Urvalet av åtgärder beslutas i styrgruppen efter diskussion i verksamheten och med linjen.

## 4. OMVÄRLDSBEVAKNING

### 4.1 Sverige

Med syfte att kartlägga hur universitets- och högskolebiblioteken i Sverige arbetar med forskarstöd idag skickades ett mail ut till biblioteken på de 37 lärosäten som är medlemmar i Sveriges universitets- och högskoleförbund, SUHF. Frågorna som ställdes var ”Hur arbetar ni med frågor kring forskarstöd?” och ”Finns det någon vid biblioteket som är särskilt ansvarig för stöd och service till forskare?”. Nedan följer fyra exempel på hur man jobbar med dessa frågor vid några svenska universitet och högskolor.

#### 4.1.1 Lunds universitet

2012 kom rapporten ”Tillgänglighet, närhet och synlighet” som bygger på fokusgruppsintervjuer med forskare vid Lunds universitet (Voog et al., 2013). Projektet bottnade i de strategiska målen för Lunds universitetsbibliotek och intervjuerna gjordes och sammanställdes av bibliotekarier anställda vid respektive fakultets bibliotek. Rapporten visar, som titeln antyder, på tre huvudområden som är viktiga för att utveckla framtidens forskarstöd vid Lunds universitet och Lunds universitetsbibliotek; *ökad tillgänglighet* genom bland annat strategisk omvärldsbevakning av till exempel finansiärer, nätverk och publiceringskanaler samt genom att arbeta tillsammans med andra aktörer på universitet och dessutom synliggöra bibliotekens resurser och tillgång till material, *närhet till de enskilda forskarna* genom flexibelt och individanpassat forskningsstöd nära forskarna både geografiskt och ämnesmässigt och *bättre synlighet* genom att stödja forskarna i tillgänglighet och synlighet av forskning, registrering och fulltextpublicering i LUP och upphovsrättsliga frågor samt genom ett bättre samarbete inom LUB i forskarstödsfrågor.

På en gemensam nivå har man efter rapporten påbörjat ett samarbete med Forskningsservice för att lära känna varandras verksamhet och tydliggöra vilka som jobbar med vad. Ett gemensamt strategidokument som baseras på rapporten och beskriver hur det fortsatta arbetet ska se ut har sammanställts av Strategigruppen för forskarstöd.

Mycket arbete sker också på de enskilda fakultetsbiblioteken där man har valt att arbeta vidare på olika sätt efter rapporten. Ett exempel är juridiska fakulteten där man börjat med forskarsamtal för att öka träffsäkerheten i inköp och för att möta upp forskningen på ett bättre sätt. I enlighet med en ny informationsförsörjningsplan är tanken att samtal ska göras med alla intresserade forskare. Man försöker nu organisera och formalisera forskarkontakterna så att alla ämnesinriktningar och aspekter fångas upp, och man hoppas att samtalen ska leda till en ökad förståelse för hur de olika ämnena utvecklas och vilka typer av resurser som är relevanta. På samhällsvetenskapliga fakulteten har man skapat en teamorganisation där allt forskarstöd samlats i Team Stöd till forskning. Fakultetsbibliotekets framtida stöd ska koncentreras runt biblioteket som mötesplats och nätverk genom att erbjuda seminarier i ämnen intressanta för flera discipliner och vidareutveckling av en befintlig doktorandkurs, samt runt ett integrerat stöd där man kopplar information och utskick till enskilda forskares publikationer och ser till att forskarstödet är nära, tillgängligt och integrerat i arbetsflödet.

### **4.1.2 Malmö högskola**

I Malmö genomförde man 2008 ett projekt för att kartlägga högskolans forskare och på så sätt bättre kunna möta deras behov (Aquiloni et al., 2008). Resultatet blev en rad utvecklingsområden för Bibliotek och IT, bland annat sökhjälp, bevakning av anslag, hjälp med kvalitetskriterier för vetenskapliga artiklar, smarta sökvägar, kompetens om offentligt material och tydlig information om befintliga tjänster, och man har nu en person anställd som utvecklare och koordinator av forskningsstöd vid Bibliotek och IT.

På Bibliotek och IT på Malmö högskola arbetar man med forsknings- och forskarstöd under hela forskningsprocessens livscykel. Man har ett särskilt uppdrag att stödja forskarna i förhållande till open access frågor och publicering eftersom det finns en open access policy på Malmö högskola sedan ett par år tillbaka. Bibliotek och IT ansvarar för högskolans institutionella arkiv MUEP där all forskning som publiceras av högskolans forskare ska registreras och göras open access om så är möjligt med hänsyn till upphovsrätten. Det finns stöd för handledning i informationssökning och för att göra systematiska litteraturöversikter, bibliometrisk expertis för att göra kartläggningar eller underlag, stöd i referenshantering och användning av avhandlingsmall, juridisk expertis kring upphovsrätt såväl i publicering som i andra närliggande områden, till exempel kopieringsavtal och bildanvändning. Bibliotek och IT samarbetar med Forskarservice, arkivfunktionen samt kommunikationsavdelningen på högskolan. Forskarservice stödjer särskilt ansökningsprocesser för externa medel och kommunikationsavdelningen sköter det så kallade forskarnavet som skapades i projektform tillsammans med Bibliotek och IT, där forskares profiler och beskrivningar är sammankopplade med projektbeskrivningar och publikationer.

Just nu arbetar man med en samordning av publiceringsservice på Malmö högskola för att underlätta kontaktvägarna mellan tryckeri och forskare. Dessutom utvecklas en närmare dialog kring stödet i publiceringsprocessen för olika forskargrupper baserat på att rätt stöd ska komma in vid rätt tillfälle i förhållande till forskningsprocessen. Man deltar i det nationella arbetet kring Vetenskapsrådets modell för forskningsinformation och nyligen upprättades ett Service Level Agreement med en forskargrupp för att de ska få tillgång till servrar med lagring och drift för stora mängder forskningsdata.

Det finns några särskilda personer som särskilt är inriktade på stöd till forskning och forskare i sitt arbete, nämligen en utvecklare av forsknings- och forskarstöd, en bibliotekarie med juridisk expertis, en bibliotekarie med open access expertis och en bibliometriker. Man ordnar arrangemang i form av kurser på forskarutbildningsnivå, presentationer av forskning i biblioteket kallat ”Forskning på tapeten”, forskarfrukostar samt besök i forskningsnämnder eller vid forskningsseminarier. Man för också en dialog med doktorandkåren kring möjligheten att koppla nyantagna doktoranders individuella studieplaner till särskilda möten med någon från Bibliotek och IT.

### **4.1.3 Högskolan i Halmstad**

Sedan augusti 2012 har man på högskolebiblioteket i Halmstad drivit ett projekt om forskarstöd i publiceringsfrågor och under 2013 offentliggjordes en rapport med erfarenheter och slutsatser från detta arbete (Carlborg och Olsfelt, 2013). Utifrån de rekommendationer som ges i rapporten ämnar man skapa en ny teamorganisation. I rapporten identifieras ett antal viktiga temaområden för

högskolebiblioteket att arbeta vidare med; strategisk publicering, open access och upphovsrätt, bibliometri och ranking, DiVA, lokala system för forskningsinformation, Halmstad University Press, behovskartläggning, forskarutbildning, omvärldsbevakning och kunskapsdelning samt strategisk kommunikation.

Man har för närvarande en DiVA-granskningsgrupp som även har hand om forskarkontakter, och vid sidan om detta finns anställda som arbetar med högskolans egna förlag samt IT och systemutveckling. Dessutom ingår biblioteket i en lokal samordningsgrupp för forskningsinformationssystem och man har inlett ett samarbete med Enheten för strategiskt stöd som jobbar med forskningsfinansiering och information.

#### **4.1.4 Karolinska institutet**

Forskningsnära tjänster vid biblioteket på Karolinska institutet har som mål att aktivt stödja forskare genom hela publiceringsprocessen. Man ansvarar för ett öppet digitalt arkiv och ger i anslutning till arkivet support i publiceringsfrågor via mail, chatt, telefon eller besök, men även i form av öppet hus-presentationer eller informationstillfällen till enskilda forskargrupper. Forskare erbjuds möjlighet att beställa sökuppdrag genom en grupp bestående av fem personer som genomför allt ifrån mindre konsultationer till fullödiga systematiska litteratursökningar. På forskarutbildningsnivå ansvarar man för kursen "Writing Science and Information Literacy" som ges på campus fyra gånger och online två gånger per år och man erbjuder även kurser och stöd i EndNote.

Vid Karolinska institutet använder man sig av befintliga forskarkontakter för att ta kartlägga behov. Kontakter skapas i samband med de olika tjänster och verksamheter biblioteket har för forskare, och uppbyggnad av relationer och nätverk sker i huvudsak i den löpande verksamheten. Man har en bra upparbetad kontakt med Styrelsen för forskning vilka har det övergripande ansvaret för forskningsverksamheten vid KI, och man brukar också använda sig av webben eller befintliga nyhetsbrev för att sprida information. När det gäller stöd till forskarna beträffande open access mejlar man alla de forskare som fått anslag från Vetenskapsrådet med information om hur biblioteket kan vara till hjälp och vilken form av open access publicering som passar bäst för det enskilda projektet.

#### **4.1.5 Övriga lärosäten**

På många av biblioteken knutna till övriga lärosäten i Sverige, bland andra Luleå tekniska universitet (Jensen, 2013), Karlstad universitet (Arvidsson et al., 2011), och högskolan i Borås (Eklund, 2013), har man under de senaste åren genomfört någon typ av kartläggning av sina forskare och deras verksamhet och behov. Flera av undersökningarna har resulterat i underlag till nya sätt att arbeta eller organisera verksamheten. Trots att lärosätena skiljer sig åt i storlek och forskningsområden så är resultaten av kartläggningarna relativt lika; biblioteken behöver arbeta mer proaktivt med forskarna, innehållet i bibliotekens forskarstöd behöver kommuniceras på nya eller bättre sätt och man behöver överhuvudtaget bli mer synliga ute på fakulteterna.

Flera av universitets- och högskolebiblioteken har stort fokus på publiceringsfrågor. På Stockholms universitet arbetar man för fullt med Stockholm University Press och en kvalitetsavdelning fokuserar på verksamhetsförbättrande förslag med utgångspunkt i målgruppernas önskemål och behov. I Linköping har man samlat tjänster kring bibliometri, publicering, copyright och plagiat i avdelningen Publiceringens infrastruktur. Andra exempel där vetenskaplig publicering är

forskarstödet nav är biblioteken vid högskolorna i Jönköping, Mälardalen och Södertörn samt Linnéuniversitetet.

Några forskningsbibliotek har kontakt- eller ämnesbibliotekarier som arbetar med forskarstöd, på universitetsbiblioteket i Umeå har kontaktbibliotekarierna ersatts av ämnesgrupper som ligger under avdelningarna förvärv och undervisning och består av fyra till sex bibliotekarier.

#### **4.1.6 Nätverk för forskarstöd**

I samband med att svaren på frågorna om hur biblioteken arbetar med stöd till forskare kom in ställdes en förfrågan om intresset för ett samarbete kring forskarstödsfrågor. Många var positivt inställda och i samband med Mötesplats Open Access i Växjö i april 2014 bildades ett nationellt nätverk med syfte att lära känna och knyta kontakter med kollegor som arbetar med forskarstöd på övriga lärosäten samt att diskutera och utbyta erfarenheter, tankar och idéer. I juni 2014 hölls ett första nätverksmöte i Halmstad och man beslutade att nätverket ska vara ett representationsnätverk med en eller ett par deltagare per lärosäte. En maillista bestående av 55 personer som tillsammans representerar 32 lärosäten samt en gemensam Box upprättades. Nästa möte med temat samarbeten, organisation och kommunikation planeras äga rum i Gävle under hösten 2014.

### **4.2 Världen**

Även utanför Sveriges gränser diskuterar man forskarnas behov av stöd och service med utgångspunkt i de förändrade arbetssätt som den digitala utvecklingen medfört. Nedan följer ett antal utvalda exempel från Norge, Danmark, Tyskland, Storbritannien och USA på vad som publicerats kring forskningsbibliotekens nya roller runt om i världen, samt två olika modeller av hur forskarstöd kan organiseras och presenteras digitalt.

#### **4.2.1 Norge**

I en norsk rapport från 2012 har man tagit avstamp i doktoranders förhållande till informationshantering och bibliotekstjänster (Gullbekk et al., 2012). Målet med projektet var att stärka biblioteksstödet i forskarutbildningen genom att ge forskningsbiblioteken ny kunskap om hur doktoranders informationsbeteende och -behov ser ut, genom att utveckla fritt tillgängliga och nätbaserade undervisningsmoduler och en flexibel engelskspråkig undervisningsmodell samt genom att synliggöra behovet av biblioteksstöd under utbildnings- och forskningsprocessen. I rapporten ges ett antal råd till forskningsbiblioteken när det gäller stöd till doktoranderna, bland annat följande:

- Doktorander har behov som skiljer sig från övriga användares och det behövs ett skraddarsytt (olika behov inom olika ämnen) utbud av undervisning och tjänster.
- Dessa måste vara relevanta och aktuella för att fylla sin funktion i doktorandernas pressade tidsscheman. Undervisningen ska helst ske i samband med relaterade aktiviteter och hjälp ska finnas tillgänglig ”där och då”.
- Det är angeläget att biblioteket synliggör sitt utbud till de forskarstuderande och om det är möjligt förlägga en del av tjänsterna och undervisningen till institutionerna eller integrera dessa i institutionernas egna aktiviteter.

- Doktoranderna vill ha personliga kontakter med biblioteket och kontakter som varar över tid eftersom behoven varierar i takt med att forskarutbildningen framskrider.
- Undervisning och handledning bör ta avstamp i doktorandernas behov och man ska i möjligaste mån undvika biblioteksjargong.

Baserat på fokusgruppsintervjuer beskriver man vidare att det är viktigt för doktorander att hitta tidsbesparande strategier, kanske framförallt inom informations- och litteratursökning. Författarna till rapporten noterar också att flera av de bibliotekstjänster som doktoranderna efterfrågar redan erbjuds men att de forskarstuderande helt enkelt inte känner till dem. Det är därför centralt att se till att fakulteter och forskarskolor känner till biblioteksutbudet så att de kan hjälpa biblioteket att kommunicera detta till doktoranderna.

Ytterligare nya vägar för att utveckla forskarservice för doktorander inom humaniora ges i en rapport från 2013 (Daland, 2013). Man utgår i studien ifrån att bara forskarna själva känner till och kan identifiera sina egna informationsbehov. Genom att göra bibliotekstjänster synliga och kända för doktoranderna kan man effektivisera deras forskningsprocess, men också utvärdera bibliotekets tjänster. Precis som i rapporten från 2012 (Gulbeek et al., 2012) beskriver man att bibliotekets tjänster och service ofta är dåligt kommunicerade vilket betyder att bibliotek betalar mycket pengar för saker som användarna inte utnyttjar eller ens känner till.

I ytterligare en studie (Olsen, 2012) testade man på Högskolan i Vestfold att använda så kallade research group librarians. Bibliotekarien var under en period fullvärdig medlem i en forskargrupp och man observerade genom experimentet bland annat att gruppmedlemmarna hade förvånansvärt liten insikt i vad biblioteket har att erbjuda dem, att forskarna hade en mer intuitiv känsla för hur bibliotekarien kunde användas än vad bibliotekarien själv hade och att bibliotekariens förståelse för de olika faserna i forskningsprocessen ökade.

#### **4.2.2 Danmark**

Även i Danmark har de senaste åren inneburit ett ökat fokus på forskarservice på landets fack-, forsknings- och utbildningsbibliotek (DFFU-bibliotek). På uppdrag av Danmarks Elektroniske Fag- och Forskningsbibliotek (DEFF) har Netvaerk for Forskningsunderstøttende Services (NEFUS) utarbetat en rapport som behandlar de senaste rönen samt hur biblioteken arbetar med forskarservice idag och hur de önskar arbeta i framtiden (Kruse 2014). Man har undersökt hur DFFU-biblioteken definierar forskarservice, vad bibliotekarierna anser vara kärnverksamhet inom forskarservice, hur forskarservice förmedlas och vad biblioteken vill och planerar att utveckla under de kommande åren.

Undersökningen visar att bibliotekens serviceutbud omfattar alltifrån klassiska sökuppgifter till direkt inblandning i forskningsprojekt. Man erbjuder service knuten till alla steg i forskningsprocessen, från inledande research till publicering. Hälften av FFU-biblioteken har en särskild forskarservicestrategi, vilken oftast är operationell. På mindre bibliotek är det vanligt att alla anställda är inblandade i stöd till forskare medan de större biblioteken ofta har en särskild grupp som arbetar med dessa frågor. Forskarservice tillhandahålls främst på begäran men man gör också en del uppsökande arbete och detta anses viktigt och är under utveckling på många håll. På universitetsbiblioteken ägnar man mycket tid åt bibliometri och åt att tillhandahålla institutionella arkiv.



Tendensen är att forskarservicen på FFU-biblioteken blir mer och mer relationsfokuserad och istället för att erbjuda en bred service till den stora massan av forskare ser man ett behov av individualisering av tjänsterna och att möta forskarna i deras egen miljö. Man talar i rapporten om ett paradigmskifte från ett förutbestämt bibliotekserbjudande till kommunikation och samarbete. Många av FFU-biblioteken säger också att det finns en lucka mellan vilka tjänster som tillhandahålls och vilka tjänster som forskarna faktiskt känner till. Man är osäker på hur man ska nå ut till forskarna men förstår att förmedling av forskarservice blir ett viktigt sätt att marknadsföra FFU-biblioteken och bibliotekarierna som resurser i forskningsprocessen.

### 4.2.3 Tyskland

Max Planck-sällskapet, Max Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften (MPI), är en oberoende och icke-vinstdrivande forskningsorganisation som har sitt säte i Berlin och driver ett åttiotal forskningsinstitut, främst i Tyskland men även i några andra europeiska länder ([www.mpg.de](http://www.mpg.de)). Forskningen är främst inriktad på naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora.

Under rubriken Research Services återfinns Max Planck Digital Library, MPDL (<http://www.mpdl.mpg.de/?la=en>). MPDL fungerar som en central serviceenhet för alla Max Planck-institut och dess funktion är att tillhandahålla elektroniska publikationer och publikationsdatabaser samt att skapa digitala och nätverksbaserade forskarmiljöer.

Inom organisationen hittar man bland annat MPDL CoLaboratory som är en plattform för att koppla samman forskare med liknande intressen, både inom MPI och från externa organisationer. MPDL Innovations stöttar och bygger upp forskarmiljöer genom att erbjuda organisatorisk hjälp, tillhandahålla tekniker och verktyg samt delta i utvecklingsprojekt av till exempel mjukvara. MPDL Information är ansvariga för att leverera och tillgängliggöra elektroniskt informationsmaterial till forskarna på MPI, man förhandlar om licenser och avtal, organiserar aktiviteter kring elektronisk resurshantering, administrerar sök- och nedladdningsgränssnitt och bidrar till MPI:s Open Access-agenda. MPDL Collection arbetar främst med drift av och stöd kring repositoriemjukvaran på MPI.

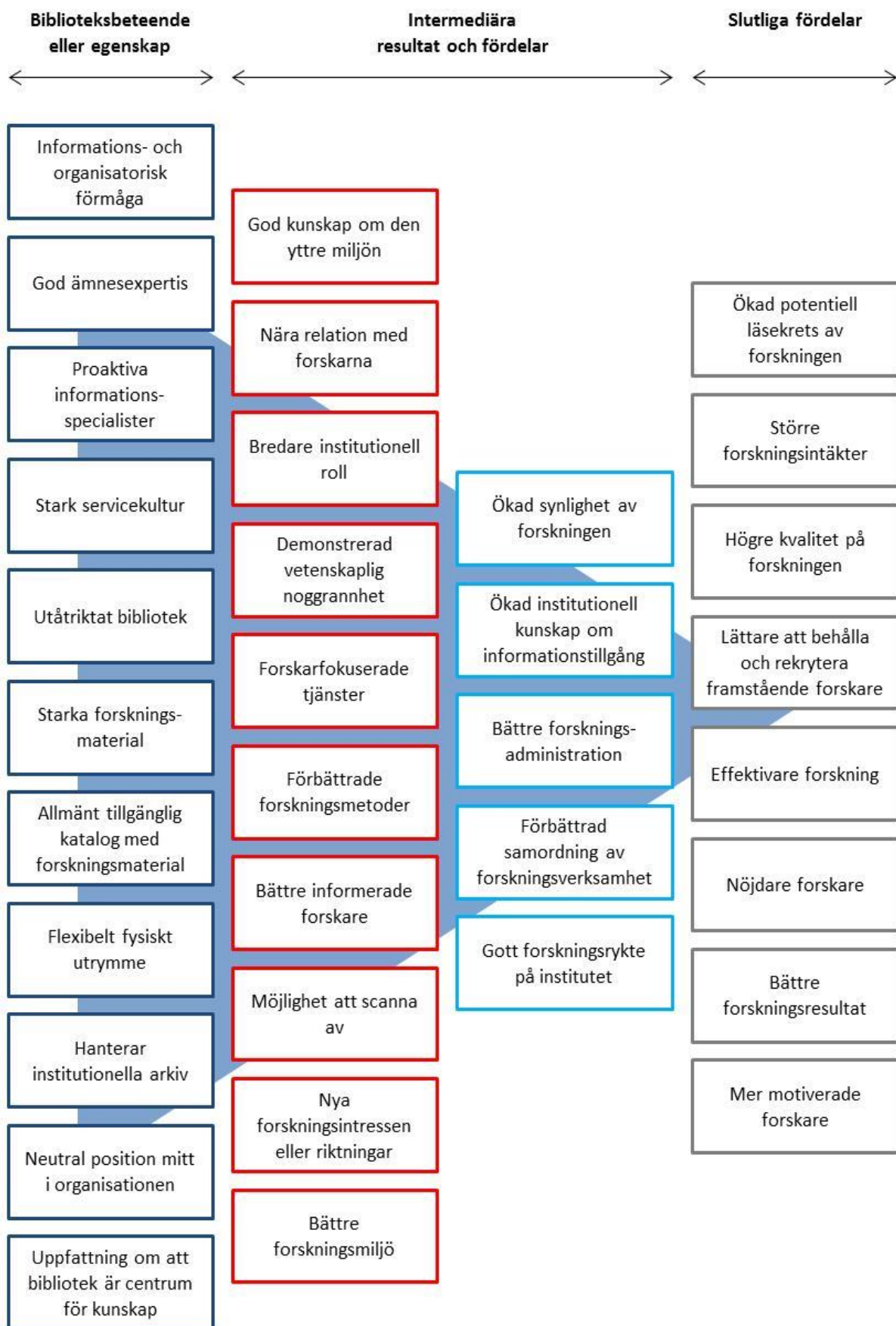
MPDL är inblandade i ett antal nationella och internationella projekt, till exempel CARPET, Community for Academic Reviewing, Publishing and Editorial Technology som administreras av Humboldt Universitetet i Berlin och syftar till att vara en informationsplattform för verktyg och service för elektronisk publicering. Ett annat projekt är Digital Research Infrastructure for Arts and Humanities, DARIAH, som koordineras från Göttingen och har till uppgift att facilitera långsiktig tillgång till och användning av europeiska digitala forskningsdata inom konst och humaniora.

Under Research Services på [www.mpg.de](http://www.mpg.de) finns även Information Retrieval Services. Informationsspecialister inom MPI Biochemistry och MPI Solid State Research erbjuder forskningsstöd genom att bistå med sökningar-on-demand, utförande av bibliometriska studier och citatanalyser för utvärdering av forskning och forskningsplanering, stöd till forskare i urval och tillämpning av informationsresurser samt test av nya databaser. Man ger också råd till MPDL i frågor som gäller att lägga till vetenskapliga databaser till den centrala samlingen.

## 4.2.4 Storbritannien

2011 publicerade Research Libraries UK (RLUK) och Research Information Network (RIN) en kartläggning av bibliotekets värde för forskning och forskare (Research Libraries UK och Research Information Network, 2011). Resultatet åskådliggörs i form av en överskådlig karta som tydliggör karaktärsdrag hos framgångsrika forskningsbibliotek (Figur 2). Rapporten presenterar följande tio nyckelbudskap:

1. Framgångsrika bibliotek hjälper institutionerna att rekrytera och behålla toppforskare. Kvaliteten, karaktären och omfattningen av bibliotekets samlingar och av personal och service är av stor betydelse. Hur man marknadsför bibliotekets samlingar kan vara en "key selling point". Förutom tillgång är även hur väl samlingarna är redovisade, katalogiserade, tillgängliggjorda och digitaliserade viktigt.
2. Biblioteken hjälper forskarna att vinna forskningsanslag och kontrakt. Forskningskontor och Grants offices är viktiga men det finns en betydelsefull roll för biblioteken också. Forskarna måste veta vilken service biblioteket kan erbjuda och denna service måste också formaliseras. Biblioteket kan till exempel ge förslag på samlingar som kan digitaliseras och se till att dessa finns tillgängliga, göra litteraturöversikter och undersökningar, kvalitetskontrollera data, tillhandahålla resurser och expertis och ge råd i datahanteringsplanering. Genom att skapa en checklista och kommunicera till forskare hur biblioteket kan hjälpa till ger man institutionerna en möjlighet att förstå bibliotekets kompetenser och resurser på ett bättre sätt. Det kan vara bra att arbeta tillsammans med forskningskontoret eller åtminstone se till att dessa vet hur biblioteket kan bidra i ansökningsprocessen.
3. Bibliotek stödjer och använder sig av nya tekniker och nya vägar till vetenskaplig kommunikation. Exempel är open access och sociala medier. Detta kräver att man stärker sina band till forskarna och fokuserar på att stödja och använda nya tekniker. I en digital nätverkande värld ingår bland annat att upphandla och leverera ett brett utbud av innehåll, utbilda forskare i att hitta och använda allt större volymer och typer av innehåll, främja nya modeller för spridning och publicering, ge råd om immateriella rättigheter och upphovsrätt samt främja och stödja god praxis i referenshantering. Det finns exempel på bibliotek som har utvecklat nya roller för att stödja forskare, förändrat informationsspecialisternas roller så att de arbetar närmre forskarna och har en bättre förståelse för hur de arbetar, skolat om och förbättrat personalens färdigheter i till exempel litteraturöversikter och bibliometri, hittat nya sätt att interagera med forskarna och hållit sig à jour med vetenskaplig kommunikation. En bibliometriker kan till exempel arbeta tillsammans med institutionerna för att identifiera styrkor och öka forskningsimpact.
4. Institutionella arkiv ökar institutionens/fakultetens/universitetets synlighet och stärker dess forskningsprofil. De flesta institut har repositorer för att förvara och tillhandahålla tillgångar i form av vetenskapliga artiklar och avhandlingar. Värdet av arkivet är beroende av kvaliteten på innehållet och biblioteket spelar en viktig roll i att utbilda forskare och effektivisera processerna. Avhandlingar utgör inte sällan de mesta sökta och nedladdade publikationerna, vilket kan vara viktigt för forskare tidigt i sin karriär. Det är viktigt att förbättra arbetsflöden och underlätta för forskare att lägga in sina publikationer, man bör



Figur 2. Karaktärsdrag hos framgångsrika brittiska forskningsbibliotek.

också arbeta tillsammans med institutionerna för att öka medvetenheten om varför det är viktigt och fördelaktigt att använda sig av repositorer och hur man kan använda sig av repositorer för att tillgodose finansieringskrav på open access utan att bryta mot upphovsrätten.

5. Utåtriktade bibliotek bidrar till institutionsövergripande initiativ. Bibliotek har en central och opartisk position som tillsammans med expertis i informationsvetenskap och organisation gör att förutsättningarna är goda för att spela en viktig roll. Ofta får forskarna information från flera olika håll vilket kan leda till överlapp och avsaknad av samstämmighet. Det är därför viktigt att biblioteket arbetar tillsammans med forskningskontor och planeringskontor, närvarar vid doktorandkurser, arbetar nära akademiska institutioner och bidrar med expertutlåtanden i till exempel datahanteringsdiskussioner.
6. Specialiserad personal arbetar tillsammans med akademiska avdelningar. Alltför ofta finns inga starka band mellan informationsspecialister och forskare, men forskare som använder sig av specialister finner dem ovärderliga. Informationsspecialister bör ta en mer proaktiv roll. Forskare efterfrågar personliga kontakter, speciellt de som är isolerade på sin institution eller doktorander som inte har så stort stöd av sina handledare. Det är viktigt att specialisterna verkligen förstår forskares behov och beteende och därigenom identifierar möjligheter att förenkla forskarnas vardag.
7. Kontakt med forskare ökar värdet av bibliotekets tjänster. Ju mer biblioteket underlättar forskares access till material desto mer osynliggör man sig som bibliotek. Många bibliotek försöker nu hitta nya sätt att återknyta kontakterna med forskarna och på så sätt skapas en stark servicekultur, ökad kundnöjdhet och respekt. I framtidens bibliotek måste man samla information och feedback från forskarna gällande användandet av tidskrifter och alternativ för nya tjänster, skapa starkare band med akademiska avdelningar till exempel genom att delta i forskningsråd, arbeta med partners och öka förståelsen för den förändrade forskningsmiljön.
8. Dedikerade utrymmen bidrar till en bättre arbetsmiljö för forskare. Vissa bibliotek har skapat speciella utrymmen för forskare för att dessa ska slippa trängseln till exempel under tentamensperioder. Många forskare besöker aldrig det fysiska biblioteket men andra föredrar fysiska böcker före elektroniska och säger att man får nya idéer till litteratur när man är på ett bibliotek. Vissa forskare kan föredra att sitta på biblioteket till exempel under skrivprocessen.
9. Enkel åtkomst till högkvalitativt innehåll är en viktig grund för bra forskning. Att tillhandahålla forskningsmaterial är fortfarande det absolut viktigaste för bra forskning. Man måste säkra snabb och enkel access och undanröja eventuella hinder för forskarna. De bästa forskningsinstitutionerna benchmarkar sig själva mot andra institutioner genom att jämföra innehållsproduktion.
10. Bibliotek är en fysisk manifestation av akademins och forskningens värden. I en alltmer elektronisk värld är det viktigt att betona att helheten är större än summan av pusselbitarna.

För ett par år sedan genomförde RLUK tillsammans med Ithaka S+R och Jisc en stor kartläggning av brittiska akademikers attityder och praxis i samband med forskning, undervisning och

kommunikation (Housewright et al., 2013). I avsnittet om bibliotekets betydelse och funktion identifieras sex roller för forskningsbiblioteken:

1. Gateway – biblioteket är startpunkt för att hitta information till forskning
2. Buyer – biblioteket betalar för de resurser som behövs, allt ifrån vetenskapliga tidskrifter till elektroniska databaser
3. Archive – biblioteket fungerar som förråd för resurser (arkivera, bevara, hålla ordning på)
4. Teaching support – biblioteket stöttar och underlättar undervisning
5. Research support – biblioteket tillhandahåller aktivt stöd som ökar forskningsproduktiviteten
6. Undergraduate support – biblioteket lär studenter att utveckla sin forskning, sin kritiska analys och sin informationskunskap

De första tre rollerna är relaterade till bibliotekets samlingar och att bygga, underhålla och underlätta tillgång till material medan de tre sista rollerna är mer serviceorienterade. Nästan alla svarande akademiker säger att rollen som buyer är mycket viktig. Gateway, archive, teaching support och undergraduate support rankas som mycket viktiga av drygt hälften av de svarande medan en tredjedel tycker att research support-rollen är mycket viktig. Åsikterna skiljer sig delvis men inte mycket åt mellan forskare från olika ämnesområden. Majoriteten av de svarande anser att bibliotekens främsta ansvar är att supporta access till vetenskapligt material i tryckt och elektronisk form. Närmare hälften beskriver sig själva som mycket beroende av sitt forskningsbibliotek i sin forskning. En fjärdedel håller med om påståendet att ”eftersom fakulteterna har enkel tillgång till vetenskapligt material online blir bibliotekariernas roll mycket mindre viktig” och en dryg tiondel håller med om påståendet ”eftersom forskningsmaterial finns tillgängligt elektroniskt borde högskolor och universitet använda resurser som tidigare lagts på biblioteksbyggnader och personal till andra saker”.

#### **4.2.5 USA**

Även i USA diskuterar man den tid av förändring som forskningen befinner sig i och man har i ett antal rapporter gjort neddykningar i vilka risker förändringarna medför för forskningsbiblioteken och hur dessa måste utveckla sina kompetenser och tjänster för att möta forskarnas behov och konkurrensen från nya aktörer på informationsförsörjningsmarknaden (Michalko et al., 2010; MacColl och Jubb, 2011).

På University of Minnesota Libraries har man valt att organisera sin hemsida för forskarstöd efter de olika faserna i en forskningsprocess (<https://www.lib.umn.edu/researchsupport>); discovery, use, creation och dissemination. Under rubriken ”discovery” hittar man information om referenshantering, utlysningar av forskningsanslag, hur man sätter upp alerts och feeds, en länk till de olika ämnesdatabaser som biblioteket tillhandahåller samt Experts@Minnesota och UMN Profiles som är nätverksverktyg för att hitta experter på campus. Under ”use” finns länkar till datasupport där man kan få hjälp med mjukvara som statistikprogrammet SPSS och bildhanteringsverktyget Photoshop. Här finner man även verktyg för att förvara, bevara och dela digitala data och man kan få hjälp med att skapa en förvaltningsplan för data. Slutligen kan man under ”use” hitta Managing your information som innehåller länkar till guider över referens- och citeringshanteringsprogram, verktyg för hur man antecknar i elektroniska dokument och samskriver med andra, RSS-feeds, arkivering av personligt digitalt material och social nätverkande. Klickar

man på "create" hamnar man på digitaliseringservice och textanalysverktyg, det finns en serviceenhet för mediaproduktion, länkar till bloggverktyg samt universitetets repositorium. Sista rubriken, "disseminate", innehåller en uppladdningslänk till repositoret, information om copyright-regler, upphovsrätt och impact factors samt möjligheten att utvärdera nya publiceringsmodeller som ämnesarkiv och open access-tidskrifter. De viktigaste länkarna finns även utlyfta och lättillgängliga längst till vänster på sidan och på högersidan finns information om ämnesbibliotekarier och ämnesguider.

## **5. METODER**

### **5.1 Forskarenkäten**

#### **5.1.1 Bakgrund**

För att i enlighet med projektdirektivets effektmål kunna utvärdera att projektet bidrar till att göra universitetsbibliotekets forskarinriktade tjänster mer adekvata, mer tillgängliga, mer kända och mer använda skickades en användarenkät ut till GU:s forskare. Resultatet utgör en nulägesanalys och tanken är att följa upp med en ny enkät vid lämplig tidpunkt efter att projektet avslutats och nya arbetsformer implementerats.

Den senaste mer omfattande användarundersökningen gjordes 2010 och vände sig till alla bibliotekets målgrupper. Den här gången separerades enkäterna och man har valt att anpassa frågorna till specifika målgrupper, i det här fallet forskarna. En enkät riktad till lärare vid universitetet skickades ut i början av 2014 och senare under året ska liknande frågeformulär skickas ut även till studenterna.

#### **5.1.2 Enkät som metod**

En enkätundersökning kan göras på ett förhållandevis stort urval och inom stora geografiska områden. Frågeformuleringarna är vanligtvis standardiserade och alla frågor och svarsalternativ presenteras på samma sätt för samtliga respondenter, vilket eliminerar den så kallade intervju-effekten (Ejlertsson, 2005, s. 11). Nackdelarna med enkätundersökningar är att man ibland får stora svarsbortfall, antalet frågor är begränsat och man har inte heller möjligheten att ställa kompletterande frågor (Ejlertsson, 2005, s. 12).

#### **5.1.3 Genomförande**

En grupp bestående av kanslichef Håkan Carlsson, Helen Sjöblom och Ellika Riise från Biomedicinska biblioteket, Anna Svensson från Humanistiska biblioteket, Carin Bjarsch från webbredaktionen och Pedagogiska biblioteket och projektledare Sara Aspengren utformade enkätfrågorna (se bilaga 1). Den tekniska lösningen skapades av MIND Research och enkäten skickades via e-mail ut till de drygt 3000 forskarna på GU. Urvalet baserades på tjänstebeteckningar i personalsystemet Palasso och enkäten distribuerades till samtliga inom personalkategorierna Forskarstuderande, Undervisande personal (med undantag för tjänstebeteckningarna gästlärare, speciallärare, timlärare och universitetsadjunkter) och Annan undervisande och forskande personal (med undantag för anställda med tjänstebeteckningen amanuens). Enkäten fanns tillgänglig i tre veckor och två påminnelser skickades ut under den tiden.

#### **5.1.4 Bearbetning**

Analysen gjordes huvudsakligen i Microsoft Excel med hjälp av pivottabeller.

Valda delar av enkätresultatet presenteras i kapitel 6, en komplett rapport och analys ska färdigställas under andra halvan av 2014.

## 5.2 Fokusgrupper

### 5.2.1 Bakgrund

I projektet Tillgänglighet, närhet och synlighet (2012) som genomfördes vid universitetsbiblioteket i Lund användes fokusgruppsintervjuer som huvudsaklig datainsamlingsmetod. Man gjorde en fokusgruppsintervju per fakultet och även om moderatorerna (bibliotekarier från respektive fakultetsbibliotek) var olika vid de olika intervjutillfällena var intervjuguiden den samma (Voog et al., 2013). Frågeschemat byggde på en förenklad bild av forskningsprocessen och syftet med frågorna var inte att inventera eller bedöma bibliotekets befintliga verksamhet utan snarare att undersöka hur den typiska forskningsprocessen ser ut och vilka problem och hinder som forskarna upplever och möter i sin vardag. Författarna till rapporten lyfter fram flera fördelar med metoden, bland annat att när samtalet hålls öppet synliggörs viktiga områden där inte bara biblioteket utan även andra verksamheter kan fylla viktiga funktioner. Bibliotekarierna fick nya insikter i hur forskarna på universitetet resonerar kring vissa frågor och i projektet åskådliggjordes skillnader och likheter mellan hur forskare på de olika fakulteterna arbetar, men man identifierade också flera centrala problem som var gemensamma för majoriteten av forskarna.

Då syftet med projektet här i Göteborg i mångt och mycket liknar det man hade i Lund, det vill säga att skapa en förståelse för hur de olika forskningsprocesserna ser ut och vilka behov av service och stöd som finns nu och i framtiden, föll valet på att använda fokusgruppsintervjuer som kvalitativ datainsamlingsmetod.

### 5.2.2 Fokusgruppsintervju som metod

En fokusgruppsintervju är en kvalitativ forskningsmetod som innebär att en moderator leder en mindre grupp människor i en diskussion (Wibeck, 2011, s. 13). Frågorna ställs till hela gruppen, kretsar kring ett eller fler förutbestämda teman och ska uppmuntra till diskussion. Intervjuerna kan vara mer eller mindre strukturerade och ofta genomförs ett antal fokusgruppsintervjuer inom ramen för en studie. Fokusgruppsintervjuer är ett vanligt metodval i explorativa studier när man vill undersöka komplexa eller okända ämnen eftersom en kollektiv interaktion kan ge upphov till mer spontana och uttrycksfylla synpunkter än vad en individuell intervju gör (Kvale och Brinkmann, 2009, s. 166).

### 5.2.3 Sammansättning av grupper

När man väljer deltagare till fokusgrupper bör man sträva efter ett strategiskt urval för att få bästa möjliga förutsättningar för att uppfylla studiens eller projektets mål (Wibeck, 2011, s. 16). En fokusgrupp består vanligtvis av fyra till tio personer och det förespråkas ofta att grupperna med fördel kan vara inbördes homogena då detta ökar sannolikheten för att deltagarna ska vara mer benägna att utbyta tankar och idéer (Wibeck, 2011, s. 16-17; Kvale och Brinkmann, 2009, s. 166).

I det här projektet strävades det efter att ha mellan fyra och sju individer per fokusgrupp. Eftersom varje fakultet består av ett antal institutioner som i sin tur har stor ämnesbredd har det varit en målsättning att ha representation av samtliga institutioner. Projektet har också försökt täcka in forskare som kommit olika långt i sin karriär och letat representanter för doktorander, post docs, forskarassistenter, lektorer, docenter och professorer. Totalt har 15 fokusgruppsintervjuer med



sammanlagt 77 forskare genomförts. Av dessa forskare var 46 kvinnor och 31 män, och de representerar 36 olika institutioner. 36 stycken var doktorander, 12 professorer och 29 var övriga seniora forskare. På fakulteten för naturvetenskap genomfördes tre fokusgrupper (varav en pilotfokusgrupp) på medicin, humaniora, samhällsvetenskap och utbildningsvetenskap två på vardera och på fakulteterna för IT och konst en på varje. Forskarna har rekryterats via personligt adresserade mail som beskrivit projektledarens bakgrund inom vetenskaplig forskning, rollen som projektledare och projektets syfte. På vissa fakulteter har personliga kontakter utnyttjats, på andra har rekryteringen varit blind och baserad på tjänstbeteckningar och institutionstillhörigheter i personallistor.

## 5.2.4 Genomförande

För att underlätta interaktionen och diskussionen i en fokusgrupp och få deltagarna att känna att de vet vad som förväntas av dem och att de är på rätt spår väljer moderatorn ofta att utgå ifrån ett antal temaområden eller intervjufrågor. Moderators roll blir sedan att balansera mellan att styra diskussionen så att alla får komma till tals och håller sig till ämnet samtidigt som hon eller han är en ”tyst” deltagare som inte ingriper i onödan (Wibeck, 2011, s. 18-19).

Projektledaren har modererat och spelat in samtliga fokusgruppsintervjuer och till skillnad från projektet i Lund har inga bibliotekarier varit närvarande vid intervjutillfällena. Intervjuerna har ägt rum ute på fakulteterna för att underlätta för forskarna och för att ytterligare betona att samtalen handlar om forskningen snarare än biblioteket. Baserat på frågeschemat man använde sig av i Lund (Voog et al., 2013) och den förenklade modell av forskningsprocessen som man presenterade i sin rapport konstruerades en intervjuguide (Bilaga 2). Efter en kort presentation av projektet och deltagarna inleddes intervjuerna med att de medverkande forskarna fick skriva ner de tre saker som man upplever förlänger eller försvårar forskningsprocessen mest. Så kallade minutepapers användes även i Lund och har som syfte att skapa fokus och reflektion kring ett ämne (Angelo and Cross, 1993).

Det första temat i intervjuguiden var *Initiering av forskningsprojekt* och den primära frågan som ställdes var ”Om vi börjar redan i uppstartsfasen av ett forskningsprojekt, stort eller litet, hur går ni tillväga? Hur uppkommer till exempel idéer till nya projekt?”. Inom detta tema täcktes även till exempel omvärldsbevakning, samarbeten och ansökningar in. Nästa tema kallades *Samla information och data* och introducerades med frågan ”Hur och var söker och hittar ni material och information till er forskning?”. Här pratade deltagarna bland annat om sökverktyg och databaser, tillgång till material och litteratur, digitalt versus fysiskt material, datahantering och arkivering samt referenshantering. Tredje och sista temat var *Kommunikation och synliggörande* och här var öppningsfrågan ”Hur synliggör och kommunicerar ni er forskning?”. Förutom publikationstyper och val av tidskrifter diskuterades saker som open access, impaktfaktorer, upphovsrätt, sociala medier och nätverk. Forskarna fick sedan frågan hur de önskar att forskningen och forskningsprocessen ska se ut om fem år och därefter kopplades forskningen för första gången under intervjuerna direkt till biblioteket genom frågor om UB:s roll för forskare och forskning. Intervjuerna avslutades med ett minutepaper där deltagarna fick skriva ner nya sätt på vilka UB kan stötta i forskningsprocessen.

Fokusgruppsdeltagarna hade inte tillgång till intervjuguiden och den användes bara för att inleda ett nytt tema eller sätta igång en diskussion om det blev tyst. I de flesta av intervjuerna behandlade

deltagarna själva de saker som skulle täckas in, i några fall hanns inte alla punkter inom varje tema med och några gånger leddes forskarna tillbaks in på ”rätt” spår om diskussionen halkat långt utanför ämnet. Intervjuerna varade i samtliga fall i ungefär 90 minuter.

### **5.2.5 Bearbetning**

Intervjuerna transkriberades i sin helhet och transkriptionerna låg till grund för sammanfattning och analys av vad som sagts i respektive grupp. Fokus har legat på vad som sagts snarare än på interaktionen som uppstått i grupperna. Värt att notera är dock att flera av forskarna sagt att de lärt sig mycket av de andra deltagarna under intervjuerna.

En rapport per fakultet skickades ut till deltagande forskare så att de fick en chans att kommentera. Även forskare som tackat ja till att delta i projektet men varit förhindrade att vara med vid intervjutillfällena fick läsa och kommentera sammanfattningarna. På detta sätt tillkom synpunkter från ytterligare elva forskare och en institution som tidigare saknat representanter i fokusgrupperna täcktes in. Resultaten har kontinuerligt rapporterats till och diskuterats med projektets styrgrupp och referensgrupp.

### **5.2.6 Pilotfokusgrupp**

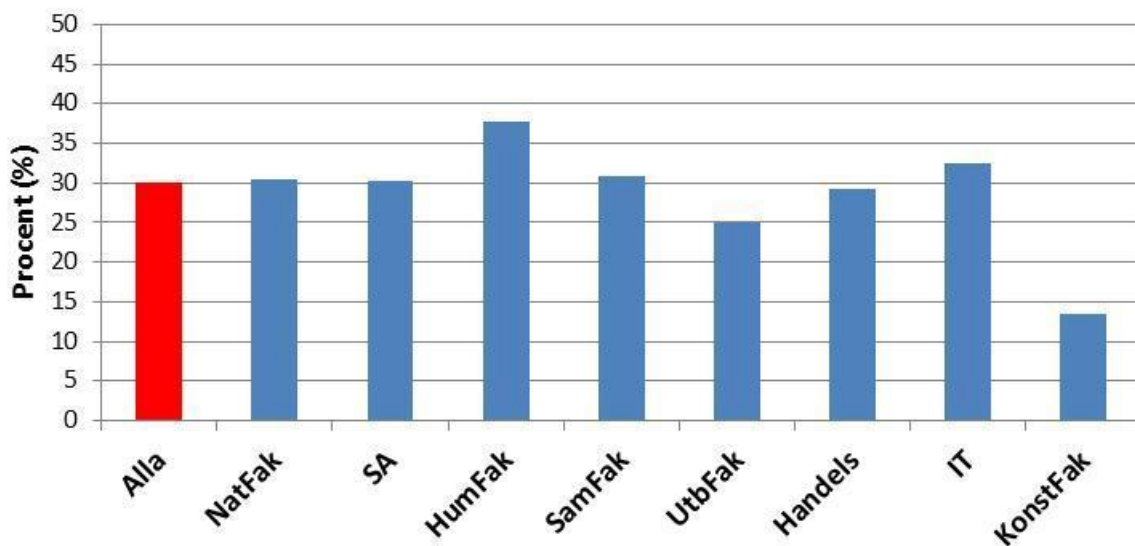
För att testa fokusgruppsintervjun som metod, gruppammansättning och intervjuguide genomfördes en pilotintervju med sex deltagare, två doktorander och fyra seniora forskare, från Institutionen för biologi och miljövetenskap. Samtliga forskare inom ämnet zoologi och de känner varandra sedan tidigare. Efter intervjun kommenterade doktoranderna att de saknade kunskaper och förståelse för flera av de saker som diskuterats. Baserat på detta, projektledarens egna erfarenheter av forskningsprocessen som både doktorand och senior forskare samt resonemanget kring fördelarna med homogena grupper gjordes sedan en fokusgrupp med enbart doktorander och en med enbart seniora forskare på varje fakultet med undantag för IT och konst där grupperna var blandade.

## 6. RESULTAT FORSKARENKÄT

Som nämnts i metodkapitlet är forskarenkäten tänkt att utgöra en nulägesanalys av hur användarna upplever universitetsbibliotekets service och tjänster sett ur ett forskarperspektiv och den kan ses som en utvärdering av befintliga tjänster. Nedan följer en kortare redogörelse för hur forskarna svarat på några av frågorna, specifikt utvalda för att komplettera resultaten från fokusgruppsintervjuerna. En komplett analys av enkätresultaten presenteras i en separat rapport senare under 2014.

### 6.1 Svarsfrekvenser

Totalt skickades 3231 enkäter ut. Vi fick in 973 svar vilket ger en svarsfrekvens på 30 %. Drygt 70 % av de svarande angav att de har disputerat. Bland disputerade, för enkelhetens skull i fortsättningen refererade till som seniora forskare, var svarsfrekvensen 28 % och bland icke-disputerade, refererade till som doktorander, var svarsfrekvensen 35 %. Om man tittar fakultetsvis varierar svarsfrekvensen mellan 25 och 38 % med undantag för Konstnärlig fakultet där endast 17 forskare, 13 %, besvarat enkäten (se figur 3).

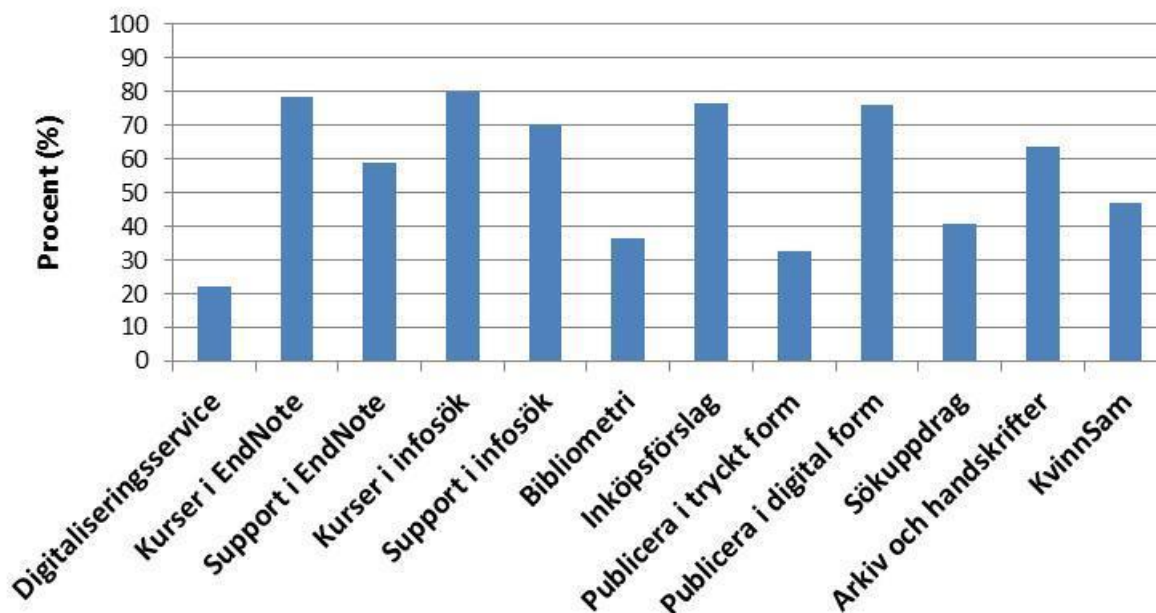


Figur 3. Svartsfrekvenser för forskarenkäten, alla respektive per fakultet.

Tidigare under 2014 skickade UB ut en användarenkät till universitetets lärare. Svartsfrekvensen låg på 45 % och att något färre valt att svara på forskarenkäten kan bero på att överlappet mellan lärare och forskare är stort. För de personer som tidigare besvarat lärarenkäten gavs möjligheten att slippa svara på frågor som var identiska i båda enkäterna. I enkäten som skickades ut till samtliga användargrupper 2010 var svartsfrekvensen bland forskare och lärare endast 10 %.

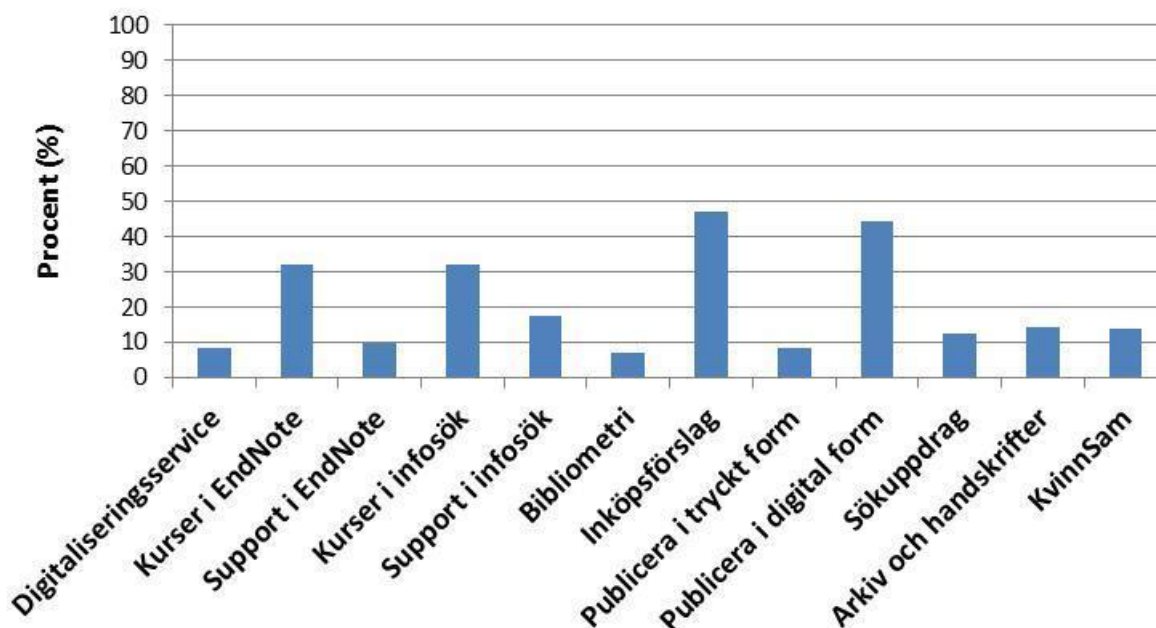
## 6.2 Tjänster specifikt riktade till forskarna

Tolv tjänster riktade till forskarna vid GU listades och forskarna fick svara på huruvida de känner till tjänsterna (Figur 4), om de har använt dem (Figur 5) och hur viktiga de bedömer att tjänsterna är (Figur 6).

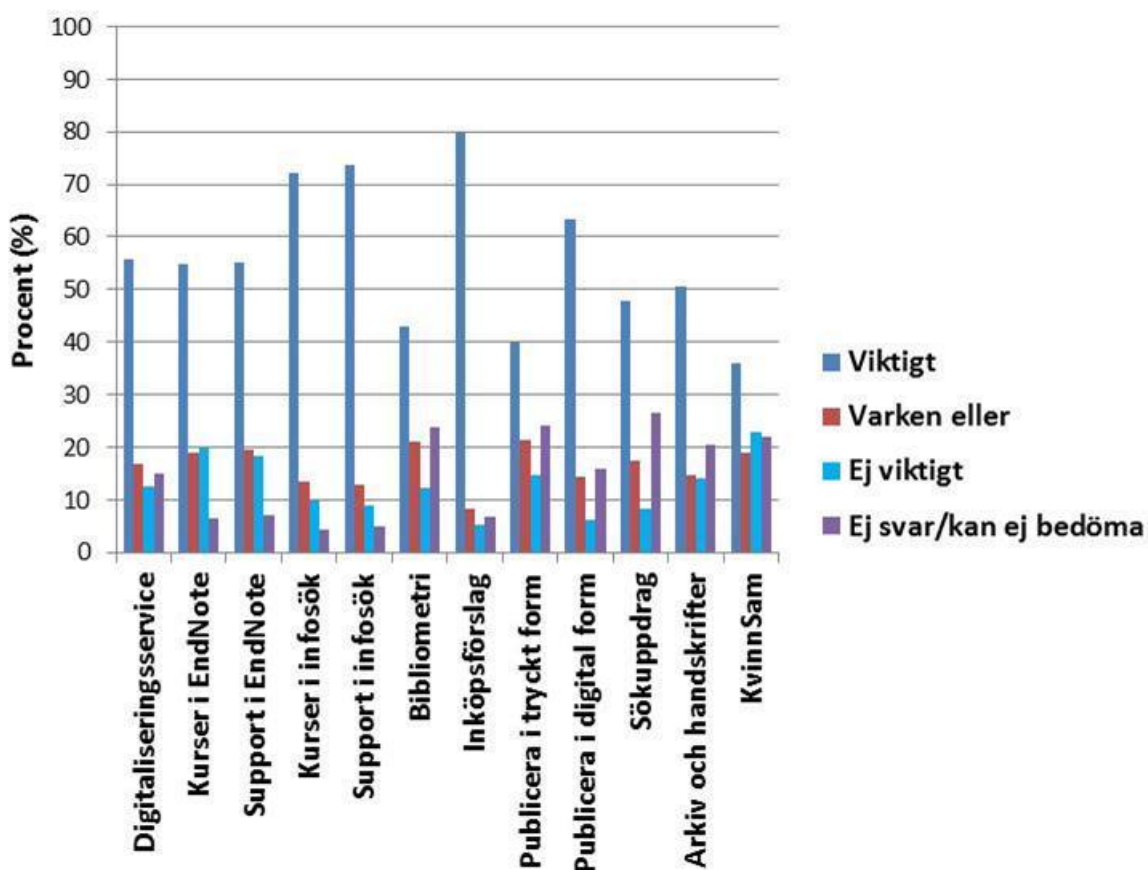


**Figur 4.** Andel forskare i % som svarat ja på frågan ”Känner du till att Göteborgs universitetsbibliotek erbjuder följande...”.

Mest kända bland forskarna är de traditionella bibliotekstjänsterna som inkluderar kurser och support i informationssökning, kurser och support i referenshanteringsprogrammet EndNote samt möjligheten att föreslå litteratur för inköp. Värt att notera är de stora skillnaderna mellan Sahlgrenska akademien och Naturvetenskaplig fakultet där forskarna på Sahlgrenska i högre grad känner till och använder samtliga dessa tjänster trots att båda fakulteterna servas av samma bibliotek, Biomedicinska. Detta är känt sedan tidigare och påvisas bland annat i två rapporter som gjorts vid Biomedicinska biblioteket (Persson et al., 2009; Östling och Sjöblom, 2012). En viktig faktor i detta är antagligen den obligatoriska doktorandkurs som UB erbjuder samtliga forskarstuderande vid Sahlgrenska akademien. I kursen introduceras informationsresurser, EndNote och sökstrategier vilket bidrar till hög kännedom om bibliotekets tjänster och utbud. Noterbart är också att i ett flertal fritextkommentarer skriver forskare att de inte visste om att kurser i EndNote erbjuds även forskare som redan har disputerat.



Figur 5. Andel forskare i % som svarat ja på frågan "Har du använt dig av följande på Göteborgs universitetsbibliotek...".



Figur 6. Andel forskare i % som svarat Viktigt, Varken viktigt eller oviktigt, Ej viktigt, Ej svar/kan ej bedöma på frågan "Hur viktigt är det för dig som forskare att universitetsbiblioteket erbjuder följande...".

När det gäller förslag till inköp av litteratur är tjänsten mest känd och använd på Humanistiska fakulteten och minst känd och använd på Sahlgrenska akademien. Samhällsvetenskaplig och Utbildningsvetenskaplig fakultet samt Handels och vissa delar av Naturvetenskaplig fakultet placerar sig någonstans mittemellan. Det är färre doktorander än seniora forskare som känner till att man kan föreslå nyinköp och det är viktigt att sprida informationen även till denna grupp.

Det är betydligt fler forskare som känner till möjligheten att publicera i digital form via GUP och GUPEA än de som känner till möjligheten att publicera i tryckt form, till exempel via ACTA. Alla forskare påminns om att lägga in sina publikationer i GUP för tilldelningens skull och medvetenheten om att man kan använda dessa databaser för att publicera i digital form når därför många. Kännedomen om ACTA är högst på Utbildningsvetenskaplig fakultet där man har den mest aktiva ACTA-serien och publicerar cirka 30 böcker årligen. Övriga aktiva serier finns på Humanistisk fakultet vilket också syns i enkätsvaren. På Sahlgrenska akademien och Naturvetenskaplig fakultet är ACTA ett relativt okänt fenomen, sannolikt beroende på att man främst publicerar i artikelform och att det finns ett stort antal välkända och etablerade tidskrifter inom dessa forskningsområden.

Tillgången till arkiv, handskrifter och KvinnSam är viktigast för forskarna på Humanistisk fakultet, troligtvis beroende på de ämnesområden som ryms inom fakulteten. KvinnSam är dessutom fysiskt lokaliserat till Humanistiska biblioteket vilket bidrar till kännedom och tillgänglighet. För forskare som inte alls eller i samma utsträckning använder sig av arkiv och handskrifter är detta svårbedömda tjänster och de rankas därför inte som så viktiga av forskarna på till exempel Naturvetenskaplig fakultet och Sahlgrenska akademien.

Den service som UB erbjuder i form av digitalisering och bibliometri är i jämförelse med de traditionella bibliotekstjänsterna relativt okänd och forskarna har svårt att bedöma hur viktiga tjänsterna är. I fritextkommentarer skriver flera forskare att digitalisering är viktigt, några kommenterar att de inte visste att möjligheten fanns och ett antal forskare efterlyser en mer synlig bibliometrifunktion och möjligheten att prenumerera på bibliometriska underlag. Det finns med andra ord all anledning att tro att dessa tjänsters betydelse kommer att öka i en nära framtid.

### **6.3 Tillgång till medier**

När det gäller tillgång till tryckta böcker och tidskrifter är det en relativt stor grupp forskare som har svårt att bedöma detta (27 respektive 39 %). Av de som anser sig kunna bedöma tillgången till tryckta medier är 76 % nöjda med böckerna och 59 % med tidskrifterna. Runt 5 % är missnöjda.

31 % kan inte bedöma tillgången till elektroniska böcker jämfört med att bara 5 % av forskarna inte anser sig kunna bedöma tillgången till elektroniska tidskrifter. 82 % av forskarna är nöjda med tillgången till elektroniska tidskrifter. 55 % är nöjda med tillgången till elektroniska böcker, och knappt hälften av forskarna har någon gång använt sig av e-böcker i sin forskning. I enkäten fanns en möjlighet att kommentera hur användandet fungerat och över 300 fritextkommentarer lämnades. Det är blandat hur man upplever e-böcker, många tycker det är bra men att UB:s utbud är för dåligt och att man får låna böckerna under för kort tid. En del har svårt att få kläm på hur de olika plattformarna för e-böcker fungerar och många föredrar fortfarande fysiska böcker.

När det gäller tillgången till databaser är 82 % av de forskare som anser sig kunna bedöma detta nöjda, 2 % är missnöjda.

## 6.4 Open access

Forskarna fick frågan om någon av deras forskningsfinansiärer kräver att artiklar publiceras open access och 16 % säger att det inte är aktuellt, möjligtvis för att de saknar finansiering eller för att de inte publicerar i artikelform. I de fall det är aktuellt säger sig 41 % av forskarna känna till att finansiärerna kräver open access medan 6 % av forskarna säger att finansiärerna inte har några open access-krav. I 23 % av fallen vet inte forskarna vilka krav finansiärerna har. Osäkerheten är större bland doktorander än bland seniora forskare vilket skulle kunna bero på att det är de seniora forskarna som i många fall sitter på pengarna. Flest osäkra forskare finns på Handels, 30 % känner inte till finansiärernas krav. På Naturvetenskaplig fakultet kräver mer än hälften av finansiärerna open access-publicering.

8 % av alla forskare är osäkra på om de publicerat en artikel open access och osäkerheten är lika stor hos både seniora forskare och doktorander. Mest osäker är man på Humanistisk fakultet (15 %). På Sahlgrenska akademien och Naturvetenskaplig fakultet har mer än hälften av forskarna publicerat sig open access, på Handels bara 16 %. Vanligast är att man publicerat sig i en open access-tidskrift följt av att man betalat för att göra en artikel fritt tillgänglig i en traditionell tidskrift.

## 6.5 GUP

2 % av forskarna känner inte till publikationsdatabasen GUP (jämfört med 24 % som inte känner till att man kan publicera, det vill säga ladda upp filer i den), och 21 % anser att de inte kan bedöma om de är nöjda eller inte med GUP. Av de som känner till och kan bedöma är 52 % nöjda, 38 % varken eller och 10 % är missnöjda. Sahlgrenska akademien sticker ut då hela 32 % anser sig inte kunna bedöma.

Ungefär 140 fritextkommentarer har kommit in gällande GUP. Många (ungefär 55 stycken) tycker att GUP är en tidskrävande eller krånglig databas och att processen borde automatiseras eller administreras av någon annan. En hel del kommentarer rör klassificeringen av publikationer och även sök- och filtreringsfunktionen kommenteras. Det framgår också att informationen kring GUP och varför databasen finns inte nått fram till alla.

## 6.6 Universitetsbibliotekets hemsida

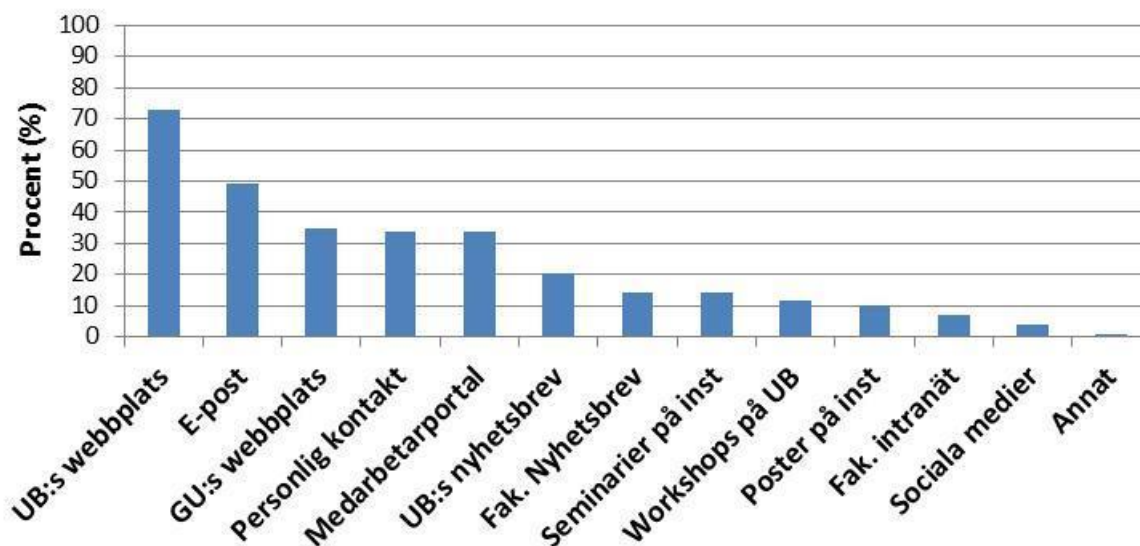
62 % av alla GU:s forskare besöker UB:s webbplats minst en gång i veckan, nästan 15 % varje dag. 23 % besöker sidan någon gång i månaden och 15 % en gång om året eller mer sällan. Doktoranderna på Humanistiska fakulteten är de flitigaste besökarna, hela 94 % besöker sidan minst en gång i veckan. Av doktoranderna på Naturvetenskaplig fakultet är det bara 28 % som är på UB:s webb så ofta.

De flesta besöker hemsidan i syfte att leta efter en viss artikel eller bok (87 %) följt av att låna/beställa/köpa på/låna om böcker (56 %) eller söka information inom det egna forskningsområdet (53 %).

Endast 1 % av forskarna uppger att de sällan eller aldrig hittar den information de söker. 39 % hittar alltid vad de letar efter.

## 6.7 Kommunikationsvägar

På frågan ”Hur vill du få information om universitetsbibliotekets service och tjänster?” svarar 73 % av forskarna UB:s webbplats (se figur 7). 49 % svarar e-post och 34 % personlig kontakt. Något fler (14 %) föredrar seminarier ute på institutionerna jmf med workshops på UB (12 %). Fördelningen är relativt jämn mellan fakulteterna, men på Naturvetenskaplig fakultet är man mindre intresserad av personlig kontakt (28 %) jämfört med Samhällsvetenskaplig (47 %), Humanistisk (45 %) och Utbildningsvetenskaplig fakultet (45 %).



Figur 7. Andel forskare i % som vill få information om UB:s service och tjänster via olika föreslagna kommunikationsvägar. Flera val möjliga.

## 6.8 Stöd i omvärldsbevakning

I en fritextfråga fick forskarna möjligheten att beskriva hur UB kan vara ett stöd i bevakningen av det egna forskningsområdet. Drygt 170 kommentarer kom in och för att göra resultatet mer överskådligt delades synpunkterna in i följande kategorier; biblioteket kan eller bör inte hjälpa, befintlig hjälp är bra eller tillräcklig, erbjuda bättre tillgång till medier, upprätthålla redan god tillgång till medier, svårt på grund av specifikt/smalt/svårdefinierat ämnesområde, kurser, prenumerationer/alerts/feeds, personlig/individuell hjälp, nyinköpslista, bättre hemsida, bättre information om tjänster och service, samt övrigt.

På alla fakulteter säger man att bra tillgång och access till medier är det allra viktigaste och mediekategorierna får flest kommentarer. Ett fåtal forskare på Naturvetenskaplig fakultet tycker inte att UB ska hjälpa till med omvärldsbevakning utan istället fokusera på att hålla nere kostnaderna så mycket som möjligt. Forskare från flera fakulteter tror att det är svårt för bibliotekarierna att hjälpa till utan att vara mycket väl inlästa på respektive ämnesområde. På några fakulteter (Humanistisk, Samhällsvetenskaplig och Utbildningsvetenskaplig fakultet) efterlyser man bättre information om nyinköp av litteratur, gärna nyförvärvslistor som är mer ämnesspecifika än idag, men även uppdateringar om nytkommen litteratur.



Några tror också att de skulle kunna ha mer hjälp av UB om man kände till befintliga tjänster och service bättre och om man kunde få personlig och individuell hjälp, till exempel med att sätta upp prenumerationer och alerts inom sitt eget forskningsområde.

## **6.9 UB som stöd i forskningen**

I enkätens sista fråga bad vi forskarna att med egna ord beskriva hur UB kan underlätta i forskningen. De 140 kommentarerna delades in i följande kategorier; biblioteket kan eller bör inte hjälpa, befintlig hjälp är bra eller tillräcklig, god tillgång till medier, kurser och undervisning, bibliometri/publicering, hemsida, samt övrigt.

I många kommentarer ges beröm åt det arbete som UB gör för forskarna idag, framförallt svarande från de Humanistiska och Samhällsvetenskapliga fakulteterna samt Sahlgrenska akademien är mycket nöjda. En handfull svarande, främst från Naturvetenskaplig fakultet, tycker att UB bör minska sin verksamhet och på så sätt sänka overhead-kostnaderna för forskare. Precis som när det gäller stöd i omvärldsbevakning betonar forskare på alla fakulteter att det viktigaste är god tillgång och access till medier och det är också många som efterfrågar mer, bättre och mer överskådlig information om vilka tjänster och kurser som erbjuds och vilken hjälp man kan få från biblioteket. Några kommentarer, främst från Naturvetenskaplig fakultet, berör bibliometriska underlag och statistik över publiceringar och citeringar och det finns också synpunkter på UB:s sökmotors funktionalitet.

## 7. RESULTAT FOKUSGRUPPER

### 7.1 Naturvetenskaplig fakultet

#### 7.1.1 Initiering av forskningsprojekt

Idéer till nya projekt kan vara artikel- eller datagenererade, de kan uppstå i möten med andra forskare, på konferenser eller när man skriver ansökningar. Några av forskarna får uppdrag från organisationer eller myndigheter. Idéer till nya projekt upplevs inte som någon bristvara, snarare råder brist på tid att följa upp nya intressanta spår.

Man samarbetar framförallt med forskare på andra universitet eller i andra länder. Flera gånger nämner seniora forskare en önskan om ett enklare sätt att hitta forskare att arbeta tillsammans med på GU och man efterlyser en kartläggning av universitetets forskning; var finns synergier och vilka skulle kunna samarbeta. Sökfunktionen på GU:s hemsida fungerar dåligt och i publikationsdatabasen GUP är det svårt att filtrera till exempel på artiklar och konferensbidrag. Möten med andra forskare uppstår spontant, via nätverk, på Research Gate eller på till exempel introduktionskursen för doktorander. Doktoranderna blir introducerade till nätverk av sina handledare, och de tycker att brist på tid gör att man väljer bort aktiviteter som eventuellt hade kunnat generera nya kontakter.

De seniora forskarna pratar mycket om ansökningar. Det finns en frustration över att man inte vet vad finansierarna vill ha och att man måste anpassa sig efter utlysningarna. Hela systemet med råd, utvärderare och forskare upplevs som dyrt, tidskrävande och slumpartat. Doktoranderna säger att det tar tid att hålla koll på oregelbundna utlysningar. Universitetets centrala lista över utlysningar är svår att hitta i, det hade varit enklare om den delats in kronologiskt över året och i övergripande ämnesdiscipliner. Det finns en önskan om navigeringshjälp till styrdokument från myndigheter och organisationer som till exempel EU, regeringen och FN.

#### 7.1.2 Samla information och data

Sökstrategierna varierar mellan forskarna, men databaser som nämns är PubMed, Google Scholar, Research Gate och Web of Science. Det är relativt vanligt att prenumerera på ett antal sökord som man tycker täcker in det egna ämnesområdet. Andra sökstrategier går ut på citeringsbaserade sökningar eller att man följer vissa tidskrifter eller författare, alternativt att man läser översiktsartiklar och därigenom hittar referenser. Ofta görs litteratursökningar när man ska starta upp ett nytt projekt, men de mest omfattande sökningarna genomförs i slutet av processen när man skriver artiklar och sätter in sina forskningsresultat i sitt sammanhang. En av doktoranderna fick undervisning i informationssökning som student, men ingen har haft någon kurs i detta under forskarutbildningen. Majoriteten av doktoranderna anser sig vara duktiga på att söka information, och de tycker att de själva som experter på ämnet är bäst lämpade att göra sökningarna. Doktoranderna förlitar sig också på att deras handledare kan stötta och ge tips om hur man hittar artiklar och vad man bör läsa. Flera av de seniora forskarna säger att de använder sig av sökstrategier som de lärt sig som doktorander eller studenter, och att de i vissa fall är rädda att missa information. De tycker att det är viktigt att doktoranderna får utbildning från biblioteket så tidigt som möjligt under forskarutbildningen. Doktoranderna tycker också att UB ska vara med på

den fakultetsövergripande introduktionskursen för doktorander. De seniora forskarna är positivt inställda till att ge biblioteket sökuppdrag, och några har redan använt sig av biblioteket för att få sökhjälp.

Eftersom det finns ett stort överskott på information väljer man bort sådant som inte finns digitalt, det tar för mycket tid att gå till biblioteket och leta och man vill helst inte betala för papperskopior. Ett förslag är att ge alla forskare några fria artikelkopior per år. I två av grupperna nämner man att artiklar skickas korsvis mellan forskare på olika universitet. Forskare inom fiskbiologi, botanisk och zoologisk systematik saknar tillgång till vissa tidskrifter, och det är svårt att få tag på gamla originalbeskrivningar. I de fall man använder sig av biblioteket för att beställa artikelkopior eller köpa in böcker är man mycket nöjd med servicen. Man vill att biblioteket skickar artiklar digitalt, inte på papper. Överhuvudtaget upplevs det onödigt att ha analogt material om det finns en digital variant. I en av grupperna nämns en önskan om tydligare information om hur man loggar in på VPN för att kunna använda UB:s hemsida hemifrån på samma sätt som på arbetsplatsen.

Majoriteten av deltagarna i fokusgrupperna använder sig av EndNote, men det upplevs av många som krångligt och svårt. Några har valt att sluta använda programmet för att det medförde mer problem än hjälp. De som fått hjälp av biblioteket med EndNote uppfattar detta som något mycket värdefullt eller till och med helt nödvändigt. Alternativa referenshanteringsprogram, till exempel sådana som är anslutna till så kallade molntjänster nämns också, och det finns en önskan om undervisning även i dessa program.

I två av grupperna diskuterades datalagring. Det finns inga gemensamma system eller strategier utan man använder sig av egna mappsystäm på servrar, externa hårddiskar, CD-skivor eller olika molntjänster. Det nämns att öppna data vore bra för att öka transparensen och för att data ska kunna återanvändas på nya sätt.

### **7.1.3 Kommunikation och synliggörande**

I samtliga grupper diskuterades open access. Man känner till att forskningsfinansiärerna ställer krav, men eftersom det kostar mycket pengar blir det en fråga om avvägning, och så länge kraven inte följs upp blir det inte så viktigt att följa reglerna. I princip tycker man att open access är bra eftersom det ger även mindre privilegierade forskare tillgång till relevant och ny forskning, men det upplevs som ett problem att det är så dyrt och att en stor del av forskningspengarna i så fall ska gå till publiceringskostnader. Informationen om open access upplevs främst komma från finansiärer, fakulteten eller handledarna, men några forskare har fått information, som anses bra, från UB via seminarier eller temadagar. Ett stort problem är alla oseriösa open access-tidskrifter. De seniora forskarna uttrycker stor oro för att doktorander och juniora forskare ska bli utnyttjade eller lurade, och att det behövs utbildning i detta så att man väljer rätt tidskrifter.

Några forskare är medvetna om möjligheten att använda GUP för att publicera open access, några har hört talas om det men förstår inte hur det fungerar, och en doktorand har aldrig hört talas om GUP. I allmänhet anses GUP utgöra extra administration som man blir påmind om en gång om året när institutionen vill skapa underlag för att kunna dra in pengar. Att få en påminnelse om att det gått tillräckligt lång tid för att en artikel ska kunna läggas upp open access i GUP betraktas som en mycket värdefull service.

Hos minst en forskare finns en stark önskan om en tydligare och mer synlig bibliometrifunktion. Man önskar tillgång till bibliometri på individnivå och att publiceringsgrad och citeringar framhålls lika mycket som hur mycket pengar en forskare drar in. Andra är mer skeptiska och anser att bibliometri bara är ett av flera verktyg för att bedöma kvalitet på forskning och att litteratur visar att det kan vara ett osäkert instrument. En forskare menar att ytterligare bibliometrisk forskning behövs för att bättre kunna utvärdera detta verktyg.

Flera forskare nämner att det är svårt att hålla de personliga forskarsidorna på GU:s egen hemsida uppdaterade med dagens system. På vissa håll har man nu rätt att ändra själv och det verkar vara en förutsättning för att man ska göra någonting alls. Några har skapat egna hemsidor eller bloggar för projekt, och i många fall väljer man att lägga dessa externt eftersom GU:s system upplevs som stelbent och lite tråkigt. Majoriteten av forskarna är medlemmar på LinkedIn eller Research Gate, men medan några har stor nytta av de sociala nätverken tycker andra att de tar mycket tid och mest innebär stress.

Några av forskarna har haft hjälp av pressekreterare att sprida sin forskning till allmänheten, andra ägnar sig åt outreach-aktiviteter som podcasts, bloggar, Vetenskapsfestivalen och undervisning i olika sammanhang.

#### **7.1.4 Övrigt**

I alla tre fokusgrupperna lyfts tidsbrist fram som något centralt. Att hålla sig uppdaterad, både om ny litteratur inom det egna forskningsområdet och viktiga datum för till exempel ansökningar, tar mycket tid, liksom den administration man är ålagd som forskare.

I samtliga grupper betonas betydelsen av personliga kontakter. Det är betydligt enklare att närma sig en person än ett hus eller ett kontaktformulär. De forskare som arbetar på Geovetarcentrum och har bibliotek i huset med en bibliotekarie som de känner igen upplever att de har mycket nytta av detta. För övriga är det fysiska avståndet till biblioteket ett problem, och man struntar hellre i information än går till biblioteket för att leta upp den. Man uttrycker en önskan om att UB ska finnas närmre verksamheten, till exempel undervisa i EndNote ute på institutionerna istället för på biblioteket. De flesta tycker att information från UB kan komma via mail eller fakulteternas nyhetsbrev, men andra, framförallt doktorander, läser inte mail från biblioteket. På några institutioner hade det fungerat med biblioteksseminarium inom ramen för institutionens egna seminarier, på andra inte. Det är viktigt att biblioteket profilerar sig som något modernt, att man marknadsför vilka tjänster man kan erbjuda och på vilket sätt detta skulle gynna forskarna eller spara tid. Bibliotekarier med specifika ämneskunskaper och gärna forskarerfarenhet hade varit bra.

Närvaro av biblioteket på den fakultetsövergripande introduktionskursen för doktorander anses bra eller till och med nödvändigt. Doktorander behöver utbildas i informationssökning, referenshantering och vetenskaplig publicering, gärna tidigt under forskarutbildningen så att man inte hunnit skaffa sig ett fullspäckat schema, och för att man ska ha nytta av det under hela utbildningen. Man välkomnar också information i copyright- och open-access-frågor samt hjälp med mjukvara som kanske inte faller inom ramen för traditionella biblioteksprogram.

UB:s hemsida hade kunnat göras mer levande och med enkla ingångar för forskare, och biblioteket i sig skulle kunna bli en hubb i nya Campus Medicinareberget med fakultetsgemensamma seminarier, möteslokaler och restaurang.

Överlag är forskarna nöjda med den biblioteksservice de använder idag. Undervisningen i EndNote är bra, man får beställda artiklar och böcker snabbt eller förvånansvärt snabbt, och i de fall man fått hjälp med sökningar eller sökstrategier är man mycket nöjd med detta. Flera seniora forskare anser att de vore hjälpta av en utökad sökservice.

## **7.2 Sahlgrenska akademien**

### **7.2.1 Initiering av forskningsprojekt**

Forskarna på Sahlgrenska får idéer till nya projekt när de läser artiklar, pratar med kollegor eller är på konferenser och seminarier. För de seniora forskarna bygger forskningen mycket på frågeställningar som man har med sig från tidigare projekt. En av doktoranderna säger att idéer måste vara gångbara att söka pengar för och en annan att tidsaspekten är viktig, man kan inte vänta hur länge som helst på en reviewprocess till exempel.

Doktoranderna är beroende av sina handledare för kontakter och samarbeten. För alla de seniora forskarna är det viktigt att ha en helhetsbild av forskningsfältet, och när finansiärer kräver att man är smal och nischad blir samarbeten med andra experter allt viktigare. Forskare med metodkompetens behöver kliniker och forskarna med biologisk och medicinsk kompetens behöver methodspecialister. I den seniora fokusgruppen tycker man att det är lättare att hitta samarbeten internationellt än på GU, och framförallt de yngre forskarna menar att det är svårt att skapa en överblick över vad som finns tillgängligt på GU och vad forskare i samma hus faktiskt kan. Även doktoranderna tycker det är svårt att ta reda på vilken apparatur och vilka metoder som finns tillgängliga i närheten. De seniora forskarna anser också att tvärvetenskapliga samarbeten är enklare eftersom man då inte konkurrerar med sina samarbetspartners på samma sätt som man gör i samarbete med forskare inom samma fält. Överlag uppfattar forskarna i den seniora gruppen att forskningen präglas för mycket av tävling och för lite av samarbete.

De seniora forskarna saknar en kultur där man bjuder in världsledande forskare till GU för inspiration och som en viktig del i omvärldsbevakning. Både doktorander och seniorer omvärldsbevakar genom att hålla koll på nypublicerad litteratur, och i den seniora gruppen nämner flera av forskarna också referee- eller editor-uppdrag som ett bra sätt att bevaka vad som händer.

### **7.2.2 Samla information och data**

För flera av forskarna är PubMed den viktigaste databasen men man nämner också sociologiska och psykologiska databaser. I doktorandgruppen menar man att det har blivit mer omständigt att hitta PubMed via bibliotekets hemsida. Några av de seniora forskarna tycker att Google har en bättre sökmotor men att man efter en sökning följer PubMed-länkarna. Google används även för att hitta presentationer, föreläsningar, power points och böcker. Flera forskare i båda grupperna prenumererar på sökord och nyhetsbrev. Doktoranderna och de yngre i den seniora gruppen har fått en introduktion till sökstrategier via den obligatoriska introduktionskursen för doktorander och de använder sig av strategier som passar in i forskningsvardagen, men flera önskar att de hade haft en mer systematisk sökstrategi. Biblioteksinslaget på introduktionskursen uppskattas men flera stycken deltagare säger sig behöva en repetition. Två av doktoranderna har kontaktat UB för ytterligare sökhjälp. I den seniora gruppen diskuterades möjligheten till sökuppdrag, både för att hitta referenser som belägger ”allmän kunskap” men även för att göra strategiska och systematiska

sökningar inför nya projekt. Flera av de seniora forskarna uttrycker att detta skulle vara till stor hjälp samtidigt som det minskar risken för att man missar viktiga referenser. En av de seniora forskarna har fått hjälp med systematiska genomgångar av medicinska fält och upplever att detta var en mycket bra tjänst.

En forskare från Vårdvetenskap och hälsa säger att UB har en mycket begränsad tillgång på nursing- och caring-litteratur vilket gör att hen måste vända sig till kollegor vid andra universitet. Övriga forskare har ibland problem med att hitta äldre litteratur i elektroniskt format, men när man beställer kopior från biblioteket är servicen mycket snabb. En doktorand önskar sig enklare kopieringsmöjligheter, till exempel att man kunde använda sig av GU-kortet och fakturera via institutionen.

Alla doktorander och de yngre seniora forskarna använder sig av EndNote, och man har stor nytta av bibliotekets kurser och den hjälp och snabba service man kan få om det blir problem. Här finns det enligt forskarna mycket för andra serviceenheter att se och lära! Problem uppstår framförallt när man skriver tillsammans med internationella kollegor eller byter till en ny version av EndNote eller Word. Två av de seniora forskarna gör sina referenslistor manuellt.

Flera av forskarna i båda grupperna arbetar med patientenkäter och mycket data sparas därför på papper och i pärmar. Elektroniska data sparas på egna servrar eller i mappar eller drop box. En forskare efterlyser ett bra lokalt system för till exempel DNA array-resultat så att GU:s forskare kan ta del av varandras data.

### **7.2.3 Kommunikation och synliggörande**

Doktoranderna väljer tidskrift att publicera i tillsammans med sina handledare, och man tittar framförallt på ämnesområde, att tidskriften är sökbar i PubMed och vilken impact factor den har. Samtliga seniora forskare tycker att jakten på hög impact leder till att resultat övertolkas och att det krävs spektakulära fynd för att bli publicerad i dessa tidskrifter, men man är överrens om att en publikation i en tidskrift med high impact är mycket avgörande för om man ska få en forskningsansökan beviljad eller inte. High impact blir en kvalitetsstämpel, inte bara när man själv publicerar utan även när man letar referenser. Klimatet gynnar inte forskare som försöker ställa nya och mer komplexa frågor eftersom dessa studier tar lång tid att genomföra och kan vara svåra att publicera.

Forskarna i doktorandgruppen känner till open access och att vissa finansiärer kräver detta. De upplever att man har pratat mycket om open access i informella sammanhang på sista tiden och man är medveten om att det kostar pengar. En av doktoranderna säger att open access är bra för att nå personal på mindre sjukhus som inte har tillgång till de resurser GU och Sahlgrenska har. I den seniora gruppen nämns Kriminalvården som en arbetsplats där man behöver läsa vetenskaplig litteratur men bara har tillgång till open access. I den seniora gruppen finns en önskan om att GU/UB ska förhandla med förlagen för att få ner kostnaderna för open access. Det blir en ond cirkel om bara forskare med mycket pengar kan publicera och det samtidigt bara är forskare som publicerar som får pengar.

Doktoranderna nämner inte GUP alls, i den seniora gruppen är man mycket kritisk, såväl till GUP som till all annan egenrapportering. GUP upplevs som onödigt, krångligt, slöseri med tid och jobbigt att göra för hand i de fall man inte kan importera information ifrån en databas. De seniora

forskarna tycker det borde räcka att skicka in ett CV med uppdaterad publikationslista eftersom detta ändå måste göras vid alla forskningsansökningar. En av de seniora forskarna har använt GUP för att publicera open access, och ett par andra har blivit kontaktade av UB för att lägga upp artiklar i fulltext. Man är dock mycket osäker på vilka copyrightregler och avtal som gäller.

De seniora forskarna är eniga om att det är viktigt att ha uppdaterad forskningshemsida och presentationer på Research Gate och LinkedIn, men att det ofta prioriteras bort då det inte är akut. På någon institution finns personal som har avsatt tid för att underhålla hemsidor och detta anses nödvändigt för att presentationer faktiskt ska bli skrivna och uppdaterade. Några i den seniora gruppen föredrar Research Gate för att det är ett öppet forum där man når hela världen, andra föredrar LinkedIn för att man då i princip bara blir kontaktad av personer i det egna nätverket.

Alla forskare går på seminarier och åker på konferenser och presenterar sin forskning. Doktoranderna tycker att det är väldigt värdefullt med work-in-progress seminarier där man kan få input på icke-avslutade projekt, de seniora forskarna hade uppskattat science-kafé, frukost- och lunchseminarier.

## **7.2.4 Övrigt**

Doktoranderna upplever forskarstudierna som en ensam tid. Man önskar sig mer team work och samarbete mellan avdelningar och institutioner och bättre möjligheter till fortsatt anställning efter disputationen. De anser inte att disputerad kompetens efterfrågas om man inte är läkare och utvecklingsmöjligheterna till exempel kliniskt är små.

I doktorandgruppen tycker man att GU:s hemsida är dålig och att UB:s eller Biomedicinskas startsida kunde vara bättre med tydligare informationsflik, det är ologiskt att man måste gå via Sök för att gå in i till exempel databaser. En doktorand tycker att man får lite information från biblioteket och flera tycker att UB kan sprida information via Sahlgrenskas eget nyhetsbrev e-nytt eller genom att hålla presentationer vid institutionerna seminarietillfällen eller på gruppmöten. De efterlyser också personer som är duktiga på Photoshop och Illustrator och som kan hjälpa till att göra postrar eller figurer till artiklar.

De seniora forskarna betonar möjligheterna som uppenbarar sig med hjälp med en systematisk litteratursökning inför start av nya projekt. Man efterfrågar också hjälp och undervisning i hur man använder sig av NCBI:s databaser med gen- och proteinsekvenser, till exempel hur man gör en BLAST-sökning. Det hade även varit värdefullt med en svart lista som synliggör oseriösa tidskrifter.

## **7.3 Humanistisk fakultet**

### **7.3.1 Initiering av forskningsprojekt**

Forskarna på Humanistiska fakulteten säger att idéer till nya projekt kan uppstå när man läser något man inte håller med om eller som man anser behöver nya perspektiv, när man utökar sitt material och bygger vidare på sådant man gjort tidigare, när man upptäcker att det saknas forskning inom ett visst område eller i samtal och möten med forskarkollegor.

Både doktorander och seniora forskare pratar en del om ansökningar. Utlysningarna till doktorandtjänster är i många fall öppna, det vill säga att det är möjligt att söka inom valfritt humanistiskt ämne, och för att kunna bli antagen som doktorand måste man skriva en projektbeskrivning som granskas och bedöms i konkurrens med andra. Doktoranderna har en avsatt summa pengar som får användas under doktorandtiden; några kan använda dem till resor av olika slag, material eller litteratur medan pengarna är vikta för resor på vissa av institutionerna, men de söker även externa medel till konferenser och andra typer av forskningsresor. Det finns en fakultetsgemensam förteckning över stipendier att söka, någon får nyhetsbrev och på ett par institutioner informerar ledningen när lämpliga fonder är sökbara. De seniora forskarna säger att förutsättningarna för samarbete har förändrats med de nya ansökningsregler Riksbanken har infört som innebär att man bara får ha med sitt namn på en enda ansökan. Om man två år i rad fått nej till en ansökan får man dessutom inte söka det tredje året. Syftet, att minska antalet ansökningar och höja beviljandegraden, är gott men att man riskerar att missa bra forskning och man kan inte heller på samma sätt som tidigare ”bolla” en ansökan med en granskningskommitté och förbättra den för att så småningom bli beviljad anslag. Man anser inte att det går att skilja på vad som är gångbart vetenskapligt och vad som är gångbart ansökningsmässigt, men några av de seniora forskarna försöker tänka på vad som är kommersiellt gångbart och ”inne” just nu. Eftersom forskningsråden är statliga blir även forskningen politiserad, vilket märks mest inom humaniora och samhällsvetenskap där antalet möjliga finansiärer är färre än för naturvetare och medicinare till exempel.

Alla de seniora forskarna har samarbeten, en del med kollegor utomlands och några med forskare vid andra svenska universitet. Man knyter kontakter via konferenser eller så söker man upp intressanta forskare via hemsidor och publikationer. Flera av doktoranderna är med i forskarsskolor eller sammanhang där doktorander som antagits vid samma tillfälle ingår och en doktorand har startat ett eget nätverk. Enligt både doktorander och seniora forskare är traditionen av att arbeta i stora forskarlag inte så stark inom humaniora och det blir fel om man försöker skapa tvärvetenskaplig forskning när det inte finns förutsättningar och innehåll.

Forskarna har olika strategier för omvärldsbevakning, man använder sig bland annat av UB:s app Browzine, nätverk på sociala medier, Academia, konferenser och allmänt skryt och skvaller på till exempel Facebook.

### **7.3.2 Samla information och data**

Alla doktorander och ett par av de seniora forskarna gick en introduktionskurs i början av sin utbildning och UB informerade där om litteratursökningar, EndNote, bibliometri och open access. Kursen beskrivs som bra men att det är för mycket information på alldeles för lite tid. Sökteknik hade man haft nytta av redan under grundutbildningen och EndNote skulle man behövt repetera flera gånger för att förstå. Kursen upplevdes som extremt grundläggande i vissa delar och väldigt komplicerad i andra. Ett förslag är att dela in studenterna i datorvana respektive ”hopplösa” för att undervisningen ska hamna på rätt nivå för alla. En doktorand har fått personlig sökhjälp men är osäker på hur man gör för att ändra i sökningen som hen nu har bevakning på. Det finns en rädsla att missa stora och viktiga referenser. Flera av de seniora forskarna har bytt forskningsfält en eller flera gånger och det upplevs som ganska krångligt att söka upp och läsa in litteratur inom ett nytt område. Det kan vara svårt att veta vilka söktermer man kan använda och man får pussla ihop olika



delar och trådar för att skapa sitt eget forskningsfält. Kontakt med kollegor underlättar, särskilt om man blir introducerad till olika nätverk och grupper

Forskarna på Humanistisk fakultet använder sig mycket av Google i sitt sökande efter information och material. De flesta sökningar startar med Google och så arbetar man sig vidare via databaser och andra söktjänster. De seniora forskarna upplever att databaser och söktjänster utgör en svårnavigerad djungel och man får bedöma från gång till gång om det är värt tiden det tar att leta reda på något. Ibland krävs det flera inloggningar för att nå fram till ett dokument och det tar också tid. Själva sökningarna i sig upplevs inte som svåra utan det är att faktiskt få fram det man hittar som är ett problem. Doktoranderna söker material och information på Google och Google Scholar, i Libris och Gunda, i andra svenska och utländska bibliotekskataloger, i filmdatabaser och diverse arkiv. Summon upplevs inte som någon supersök och doktoranderna tycker det är svårt att förstå hur databasen prioriterar när man söker. Skriver man fel i Libris får man ändå en massa träffar men skriver man fel i Gunda får man inte upp någonting.

Några av forskarna tycker att det källmaterial de behöver är lätt att hitta och få tag på, andra är tvungna att spendera mycket tid i olika arkiv i Sverige och utomlands. Det händer ofta att materialet man hittar inte finns tillgängligt varken på UB eller på andra bibliotek i Sverige. En av doktoranderna säger att forskningsmaterial som man lyckats hitta inte antas vara så relevant för kollegorna på institutionen men att man kan skicka detta material till arkiv som till exempel Jazzarkivet i Stockholm. En doktorand saknar tillgång till tidskrifter som varken är skrivna vid universitet i Europa och USA eller publicerade på svenska eller engelska. Alla jobbar på med sina egna saker och även de kollegor som ligger närmast till forskningsmässigt är ganska långt ifrån, vilket kan bero på att man som doktorand själv formulerar sitt egna projekt.

Det anses vara bra att man kan beställa böcker och majoriteten av doktoranderna har lämnat inköpsförslag till UB. Ett par av forskarna har köpt mycket litteratur för egna pengar eftersom man inte alltid har tid att vänta på utlånade exemplar. E-böcker är ett problem för flera av de seniora forskarna. Det är krångligt att få tillgång till dem och man vill ibland kunna kopiera, anteckna och stryka under. Det är dessutom svårare att läsa e-böcker vilket leder till att man köper in i traditionell bokform istället eller använder sig av kollegors inskannade kopior. Några av doktoranderna föredrar material i tryckt form, andra läser helst direkt på skärmen.

En av doktoranderna och en av de seniora forskarna använder EndNote, övriga har egensnickrade lösningar eller skapar referenser via Libris eller Zotero. De som inte har EndNote tror att det skulle vara bra att ha, men det upplevs som ett alltför tidskrävande och stort steg att ta. Nya doktorander uppmanas att använda referenshanteringsprogram och de seniora forskarna tror att det är viktigt att få med sig detta redan i början av forskarkarriären. Doktoranderna upplever EndNote och EndNote-kursen som ganska svåra och alla doktorander utom en tror att de hade tagit sig tid att gå på en uppföljningskurs i EndNote om det erbjöds en bit in i forskarutbildningen.

### **7.3.3 Kommunikation och synliggörande**

Bland de seniora forskarna råder en viss frustration när det gäller publicering, framförallt i att det finns en direkt motsättning i att publicera high impact samtidigt som finansierarna kräver open access. Tidigare har man publicerat i till exempel konferensvolymen men nu väljer man bort det eftersom det inte ger så höga bibliometriska poäng. Ett par av forskarna tycker att det finns problem

med att institutionerna använder sig av det norska systemet eftersom forskningen i vissa delar ser olika ut i Norge och Sverige.

Majoriteten av doktoranderna på Humanistisk fakultet skriver avhandlingar i form av monografier, men inom till exempel språkvetenskaplig databehandling är sammanläggningsavhandlingar vanligast. Flera av doktoranderna har skrivit eller planerar att skriva artiklar om sidospår i forskningen, eller så kan man när avhandlingen är klar välja ut vissa delar och publicera dessa i artikelform. De seniora forskarna publicerar sig främst i artiklar, några har även varit med och skrivit bokkapitel efter att ha blivit tillfrågade personligen eller svarat på ett "call for chapters". Doktoranderna upplever att det finns en konflikt mellan artikelskrivande och bok- eller bokkapitelskrivande. Det är vanligt att forskare på fakulteten har litterära ambitioner som man inte kan få utlopp för i artiklar, men samtidigt finns krav på att skriva artiklar för att få bibliometriska poäng och bidra till att institutionen drar in pengar. Doktoranderna tror ändå att böcker anses finare än artiklar bland forskarna själva, artiklar skriver man mer för att man måste, men för några av de seniora forskarna är det mycket prestigefyllt att publicera artiklar i bra tidskrifter. Det finns en orättvisa i att artiklar värderas högre eftersom olika forskning passar olika bra att presenteras i artikelform och några av forskarna publicerar främst i länder utanför USA vilket inte heller ger höga poäng.

Doktoranderna fick information om open access från UB vid introduktionskursen men det är inget man direkt tänker på när man väljer publiceringskanal. De seniora forskarna upplever att det saknas information om open access. Det känns som ett stridsrop men informationen och kunskaperna om vad som faktiskt gäller saknas.

Flera av de seniora forskarna är med i Facebookgrupper och olika nätverk. Någon upplever alla dessa grupper som ett jobbigt brus men andra menar att det då och då ger nyttig information. Ett visst dåligt samvete finns runt att hålla forskarhemsidor uppdaterade, en senior forskare tror att många faktiskt läser på hemsidorna när de söker information och experter, men både seniora forskare och doktorander upplever samtidigt att man sällan knyter viktiga kontakter via dessa sidor. En institution har en blogg som de anställda hjälps åt att driva, och en forskare har skapat en Twitter för ett nytt projekt.

### **7.3.4 Övrigt**

Doktoranderna tycker att "biblioteket vi har är fantastiskt". Flera av doktoranderna tycker det vore bra om det fanns ämneskunniga bibliotekariéer för alla ämnen eller åtminstone kontaktbibliotekariéer så att man vet vem man ska vända sig till när man arbetar inom ett visst ämne. Man önskar också att kurser i informationssökning och EndNote gick fortlöpande så att man kan gå när behovet finns och tajmingen är rätt, och man vill gärna ha personliga informationssökningsträffar.

Det hade varit till stor nytta om UB hade haft större tillgång till alternativa medier som till exempel ljudfiler i form av radioprogram, inspelningar och intervjuer samt filmat material. De seniora forskarna pratar bland annat om audiovisuellt källmaterial och en tillfällesdiktsamling som finns hos Kungliga biblioteket. Om det ligger utanför ramen för vad biblioteket ska tillhandahålla så kan det vara bra att veta vart man ska hänvisa forskare som letar sådant material, alltså en kompetens att veta var saker kan tänkas finnas.

En senior forskare tycker att forskarmiljön i Göteborg är odynamisk och hen saknar prestigelösa akademiska samtal i små och stora sammanhang. En senior forskare vill gärna få hjälp av UB med bibliometrisk feedback, till exempel en översikt av det egna publikationsmönstret och poäng enligt norska modellen, helst via en enkel funktion på UB:s hemsida. Man vill också ha en mer överskådlig hemsida, gärna med en egen ingång för respektive ämne. Att kunna söka efter allt material i en och samma databas är en önskan, liksom att slippa logga in i flera steg när man väl har hittat något intressant samt undervisning i hur Google Books fungerar.

Flera forskare hade haft nytta av att mer material scannades in och digitaliserades och att det fanns en kontinuerligt uppdaterad samling länkar till databaser med digitaliserat källmaterial där sökfunktionerna var flexibla och baserade på olika typer av metadata. En forskare vill att böckerna i det fysiska biblioteket ska ordnas efter kulturell och vetenskaplig kontext snarare än efter inköpsdatum. Man vill också gärna ha fria artikelkopior och gratis fjärrlån utanför Norden.

## **7.4 Samhällsvetenskaplig fakultet**

### **7.4.1 Initiering av forskningsprojekt**

Forskarna på Samhällsvetenskaplig fakultet får nya idéer genom att identifiera luckor i litteraturen, från tidigare projekt och det egna materialet, i samtal med andra forskare eller praktiker, på konferenser och genom att hålla sig uppdaterade om vad som händer i världen. En av de seniora forskarna betonar nyttan av att våga gå utanför sitt eget område.

Ett par av doktoranderna ingår i befintliga projekt, övriga har skrivit egna förslag till doktorandprojekt via öppna ansökningar. En doktorand är del av ett stort projekt med många forskare, övriga doktorander säger att de i huvudsak bara arbetar tillsammans med sina handledare. De ingår i olika typer av nätverk men dessa syftar främst till att åka på konferenser, inte till mer djupgående kontakter eller samarbeten. De seniora forskarnas nationella och internationella nätverk består bland annat av personer man träffat som post doc eller gästforskare eller på konferenser. De seniora forskarna arbetar både ensamma och i grupp. Forskarna i den seniora gruppen känner till varandras namn men har aldrig träffats tidigare.

Både seniora forskare och doktorander omvärldsbevakar genom att åka på konferenser, följa vissa tidskrifter, maila eller prata med sitt nätverk eller genom att följa vanliga nyhetsmedier. Ett par av doktoranderna säger sig sakna systematisk omvärldsbevakning och det finns en oro att missa stora och viktiga saker som inte upptäcks förrän det är för sent.

De seniora forskarna lägger mycket tid på att söka pengar, och ansökningarna vinklas utefter vad finansierarna vill ha. Doktoranderna söker mindre anslag till exempel för resor, och information om utlysningar kommer via mail, lokala listor eller listor (som dock inte är ämnessorterade) på GU:s och Göteborgs stads hemsidor.

### **7.4.2 Samla information och data**

Doktoranderna har gått en introduktionskurs på UB antingen i början eller ett par år in i doktorandutbildningen. Kursen innehåller informationssökning och EndNote och är bra, men det gäller att tajmingen är rätt. I början av doktorandperioden har man inget eget material att arbeta

med, och har man kommit för långt tar det för mycket tid att lägga in alla referenser i EndNote och lära sig programmet tillräckligt bra för att det ska vara en verklig hjälp. En doktorand använder sig av EndNote och tycker att det fungerar bra, övriga gör referenslistor för hand. Samtliga seniora forskare har tidigare använt sig av EndNote men slutat för att de upplevde att nackdelarna och allt krångel övervägde fördelarna. En senior forskare använder ett annat referenshanteringsprogram, övriga skriver referenser manuellt.

En av de seniora forskarna har fått hjälp med sökstrategier vid en tidigare arbetsplats och upplevde detta som mycket värdefullt. Förutom mail om uppdateringar från specifika tidskrifter söker forskarna på Samhällsvetenskaplig fakultet efter litteratur i databaser och via sökmotorer som Google Scholar, Web of Knowledge, Summon, PubMed, Jstore och Psycinfo. En senior forskare tycker att Summon verkar felkalibrerad och en doktorand tycker det är svårt att med enkla sökord i en databas få fram all relevant information. Det är enklare om man vet vilka tidskrifter man ska prioritera. De forskare som arbetar tvärvetenskapligt tycker att det är mycket att täcka in. Forskarna läser framförallt artiklar men ibland även nyare och äldre böcker.

Forskarna upplever att tillgången på digitalt material är mycket god, och man vill helst ha allting, även fjärrlån och artikelkopior, i elektronisk form. En senior forskare föredrar dock fysiska böcker framför e-böcker. En doktorand har lämnat inköpsförslag till UB, en senior forskare har hört talas om att det finns en sådan tjänst, och en doktorand är helt ovetande om att man kan göra så. Det hade underlättat om man fått fysiska böcker levererade med internpost så att man slapp hämta upp dem på biblioteket.

Några forskare läser helst på skärmen, andra skriver ut på papper. Doktoranderna har en teori om att läsningen blir mer instrumentell mot slutet av forskarutbildningen när man vet exakt vad man letar efter och skummar artiklar på skärmen snarare än att skriva ut och läsa allt.

Data sparas i lokala digitala mappar, på CD-skivor i kassaskåp eller i molntjänster. En senior forskare rapporterar in data till Svensk nationell datatjänst efter avslutade projekt.

En senior forskare tycker att det hade varit värdefullt att kunna beställa metadata från Mediearkivet för att kunna göra avancerade analyser.

### **7.4.3 Kommunikation och synliggörande**

En doktorand skriver på en monografi men publicerar även papers och konferenspapers, övriga gör sammanläggningsavhandlingar. Doktoranderna, framförallt de som arbetar tvärvetenskapligt, tycker det är svårt att välja rätt tidskrift och att veta hur man ska tänka runt impact factors. De seniora forskarna skriver nästan bara artiklar med undantag för någon enstaka bok eller bokkapitel. Någon upplever att hens institution är mitt i en omvandling från att ha varit nationell och branschnära till att bli mer internationell och artikelbaserad. Man tror att den starka betoningen på artiklar kommer att normaliseras så småningom.

Ett par av de seniora forskarna har publicerat open access, någon har haft EU-anslag där det ställdes krav på open access, en annan är osäker på vilka krav som faktiskt finns. Det pratas mycket om open access och informationen kommer framförallt från finansiärerna. För att open access verkligen ska betyda något tror man att forskare från till exempel Harvard måste våga gå först, annars kommer man fortsätta betala dyra pengar för att publicera open access i traditionella tidskrifter.

Doktoranderna har hört begrepp som open access, bibliometri, GUP och GUPEA, men är osäkra på vad de innebär. En doktorand efterlyser en strategisk satsning från institutionen eller fakulteten i de här frågorna eftersom de berör alla.

Några av forskarna har blivit kontaktade via sina hemsidor och man ser en vinst i att hålla dem uppdaterade. De seniora forskarna vill själva kunna välja vilka publikationer som syns på hemsidan. I övrigt marknadsför man sig som forskare till exempel via konferenser, projekthemsidor, gymnasiedagar och uppdragsutbildningar.

#### **7.4.4 Övrigt**

De seniora forskarna är i stort sett nöjda med sin situation men önskar sig mer betald forskning i tjänsten och mindre administration (framförallt i form av ansökningar). En av forskarna upplever att man börjat arbeta mer strukturellt med stödjande miljöer på institutionen. Doktoranderna önskar sig mer samarbeten i framtiden eftersom man tror att det ökar produktiviteten, att man som forskare gynnas av att blanda forskare som är i olika faser av sina forskningsprocesser och att det hade varit bra att ha fler att bolla idéer med och som var medansvariga för projektet.

Forskarna tycker att biblioteket i nuvarande form fungerar mycket bra, tillgången på material till exempel är utmärkt vilket man framförallt märker när man arbetar hemma och måste logga in hela tiden. De seniora forskarna har inga konkreta förslag på hur UB skulle kunna hjälpa till mer i forskningsprocessen, men doktoranderna lyfter fram saker som hjälp med att hitta internationella referenser och rapporter om kommunalt arbete samt information om impact factors och strategisk publicering och man tror att UB skulle kunna vara till stor hjälp både i val av tidskrift och för att bygga strategier för informationssökning, till exempel när man ska skriva översiktsartiklar. Man efterlyser också att i bibliotekskatalogen kunna få träffar i Libris som kan fjärrlånas och att kunna ladda ner citeringsinformation för böcker och annat via bibliotekskatalogen till EndNote. En doktorand frågar efter information om alla pågående projekt för att enklare se om det finns lämpliga samarbetspartners på andra institutioner till exempel.

Doktoranderna efterlyser en mer personlig relation med UB, kanske en bibliotekarie som man träffar ensam eller i en liten grupp vid några tillfällen. Forskarna säger att mail kan fungera, men man måste vara tydlig med vad det gäller och det är bra om mailen är riktade till en viss grupp. Närvaro och information vid seminarier eller personalmöten hade också varit bra. För att man ska ta steget att verkligen lära sig om nya tjänster måste tjänsterna för det första vara tillräckligt bra och viktiga verktyg i arbetet, och för det andra så måste man ha ambassadörer som ”säljer in” tjänsterna. Man kan ta hjälp av till exempel studierektorer på forskarutbildningen för att promota kurser. Ett par av de seniora forskarna tycker att UB:s hemsida är ett bra ställe att nå ut med information.

### **7.5 Utbildningsvetenskaplig fakultet**

#### **7.5.1 Initiering av forskningsprojekt**

De seniora forskarna på Utbildningsvetenskaplig fakultet får nya forsknings- och projektidéer på konferenser, i interaktion och samarbete med andra forskare, på seminarier som ligger utanför det egna forskningsområdet samt via dagspress och samhällsdebatt. Ett par av doktoranderna är eller har varit projektdoktorander och därmed mer eller mindre styrda av projektet. Övriga säger att

intresset styr vilka spår man följer och att nya idéer kan uppkomma i den miljö man befinner sig eller när man läser artiklar. En doktorand som tidigare studerat på en annan högskola tycker att bytet av lärosäte och att hen hamnat i en ny omgivning lett till nya sätt att tänka.

Doktoranderna upplever att det finns flera nätverk eller miljöer som är relativt knutna till institutionen, en har varit med i nationella nätverk, och någon är med i ett nationellt nätverk för doktorander inom samma ämnesområde. På fakulteten finns ett doktorandråd och varje termin ordnas en doktorandkonferens där man kan hålla planeringsseminarium. Det finns även fakultetsgemensamma doktorandkurser. De seniora forskarna har både nationella och internationella samarbeten. Styrkeområde Lärande uppmuntrar tvärfakultativa samarbeten, någon jobbar mycket med Chalmers och i nordiska projekt eller EU-projekt, och man bygger nätverk via konferenser och genom att haka på befintliga samarbeten och andras kontakter. Nya samarbeten växer fram med ålder och erfarenhet, det är ingenting som kommer av sig självt.

De flesta av de seniora forskarna lägger mycket tid på att skriva ansökningar medan andra fått stora anslag som de kan leva på ett tag. Man anpassar delvis ansökningarna efter utlysningarna, men det blir antagligen väldigt konstigt om man försöker skriva ansökan enbart utifrån finansierarnas prioriteringar. Doktoranderna söker pengar för resor och konferenser och håller koll på utlysningar genom andra doktorander, mail från till exempel studierektor eller genom att gå in på en stipendiesida via GU.

Omvärldsbevakning av det egna forskningsfältet sker genom att åka på konferenser, följa vissa journaler, via communities som Google Scholar, Research Gate och Academia, genom att följa samhällsdebatten, via Facebookgrupper bestående av forskare inom samma fält, i samtal med handledare och kollegor, gemensamma GU-boxar där intressanta artiklar delas eller andras referenslistor.

## **7.5.2 Samla information och data**

Databaser och sökmotorer som nämns är Social science citation index, Eric, Scopus, PubMed, UB:s Supersök, Web of Knowledge, Cinahl, Academic search elite och Google Scholar. En doktorand har fått hjälp med att sätta upp sökningar men tycker att det blev för komplicerat och att det är enklare att bara söka i Google Scholar. Ett par andra har fått sökinformation från UB via doktorandkurs eller kurs på masternivå. En av doktoranderna och ett par av de seniora forskarna får alerts som talar om när nya artiklar inom ämnesområdet publiceras.

Det mesta forskarna letar efter i tidskriftsväg finns tillgängligt med undantag för vissa små eller gamla tidskrifter, däremot kan tillgången på böcker ibland vara problematisk. Det är oklart vem som ska betala om man beställer en artikelkopia och en av doktoranderna efterfrågar en hänvisning till hur man beställer om den artikel man söker inte är tillgänglig elektroniskt. En senior forskare nämner att det vore bra om man på ett enkelt sätt kunde tipsa biblioteket om digitala plattformar som erbjuder material open access. Ett par av forskarna säger att de struntar i information som inte är lätt tillgänglig men några beställer artikelkopior eller fjärrlånar via biblioteket. En forskare skickar ut en förfrågan om en saknad artikel till sina forskarkollegor runt om i världen. Ett par av doktoranderna har lämnat inköpsförslag.

Flera av forskarna har problem med e-böcker, åtminstone om de inte är i pdf-format. Man vill gärna ha en fysisk bok att bläddra och stryka under i, och det är inte alltid givet hur man till exempel

markerar text eller skriver anteckningar i en e-bok. Den stora fördelen med e-böcker är att man snabbt kan bläddra igenom och se om boken är relevant eller inte. Doktoranderna läser en del kurser, både obligatoriska och tillval och i rollen som student önskar en doktorand sig att varje obligatorisk kursbok skulle finnas i minst ett elektroniskt exemplar. Ett större utbud av e-böcker generellt efterfrågas också av doktoranderna.

Data man samlar in är i form av fokusgruppsintervjuer, foton, videomaterial, statistik, tidningsmaterial, studier av vetenskapliga artiklar och registerdata som sparas i SPSS-filer. Data sparas i GU-boxar, DropBox, på GU:s server, på bärbara hårddiskar eller egna datorer. Det råder viss förvirring om vad man faktiskt ska eller får ha i GU-boxen när det gäller känsligt material. En senior forskare som arbetar mycket med datalgring påpekar att det finns vissa problem med att spara data på till exempel bärbara hårddiskar eftersom de kan gå sönder och inte minst för att det inte är etiskt och juridiskt lämpligt att spara videodata på hårddiskar utan kryptering eller lösenord. Det hade varit bra om biblioteket ville engagera sig mer i datalagringsfrågan.

Några av forskarna använder EndNote som referenshanteringssystem, några skriver alla referenser manuellt eller använder Zotero istället eftersom man upplever att EndNote är problematiskt. Det finns en osäkerhet kring om man verkligen får spara artiklar i fulltextformat i sitt eget bibliotek. En senior forskare, som inte använder EndNote, har gått en kurs på biblioteket, de andra ber helst kollegor om hjälp om problem uppstår. Det är en brist att man inte kan ladda ner referenser till EndNote via UB:s egen sökfunktion.

Ett par av forskarna skriver ut det mesta som de vill läsa, någon läser enbart på skärmen och ett par stycken befinner sig i ett gränsland och gör både och. Det faktum att utskrifter är gratis tros kunna bidra till att man skriver ut mer än vad man behöver.

### **7.5.3 Kommunikation och synliggörande**

Alla doktorander skriver sammanläggningsavhandlingar. Det finns inga regler om hur många publicerade artiklar som ska finnas med i avhandlingen men den allmänna åsikten är att det finns en rekommendation på tre till fem stycken, och man behöver vara förstanamn på en och gärna publicera tillsammans med olika medförfattare och i olika tidskrifter. Man väljer tidskrift att publicera i tillsammans med handledaren. Man försöker hitta tidskrifter som ligger nära ämnesmässigt men en doktorand tittar också på hur lång reviewprocessen är. Flera av forskarna tittar på impact factor när de publicerar, framförallt för att man måste och för att det har blivit så viktigt i och med tilldelningsreglerna. Doktoranderna väljer ibland bort en tidskrift med hög impact för att ha en bättre möjlighet att få in sin text. En doktorand tittar mer på ranking än på impact.

De flesta av forskarna är överrens om att impact factor inte alltid är samma sak som hög status, och att man inom vissa områden hellre vill göra impact i skolan eller det politiska beslutsfattandet. Man hoppas att kvantitativa mått inte helt ska ersätta kvalitetsmått. Det är svårt också att jämföra impact och poäng mellan olika områden, och för forskarna på Utbildningsvetenskaplig fakultet känns det märkligt att man får mer poäng för konferensbidrag än bokkapitel.

Doktoranderna känner till begreppet open access men man tänker inte på det när man ska publicera och man har inga finansiärer som kräver publicering i open Access. En av de seniora forskarna har inte full koll på vad open access faktiskt innebär, andra säger att de är medvetna om att deras finansiärer ställer krav på open access-publicering. Man vet också att man bör söka pengar specifikt

för detta eftersom det kan vara dyrt. Parallellpublicering via GUP är ett prisvärt alternativ men det kan vara problem med tidskrifters embargo-tider och att man inte riktigt vet hur man ska göra. Både seniora forskare och doktorander säger att oseriösa open access-tidskrifter är ett problem och man efterlyser också hjälp med att sortera kvaliteten i tidskrifterna.

Forskarna efterfrågar hjälp med att registrera och metatagga publikationer i GUP. Även om det finns en kvalitetsgranskning ligger till exempel ett stort antal konferensbidrag fel. Ett problem är att man som forskare måste vara specialist på allt och man vill inte behöva gå en kurs för att registrera sina publikationer på rätt sätt.

En forskare har en egen hemsida som ligger utanför GU eftersom hen vill kunna få ut information fort, ungefär som på en blogg, och säkerställa att materialet finns kvar om anställningen upphör. Ett par andra forskare har blivit kontaktade via sina GU-hemsidor och man nämner ett ständigt dåligt samvete för att man inte uppdaterar så ofta som man borde. Beroende på vilken forskarprofil man har är det olika viktigt att nå ut utanför forskarvärlden och man tror att om man syns i media kan det också spilla över så att man får mer forskningsanslag till exempel. Som tidigare nämnts är flera av forskarna aktiva på Facebook där man blir vän med andra som forskar inom samma ämne för att få tips om till exempel artiklar och radioprogram. En doktorand har börjat snegla på Twitter och sett att det finns intressanta diskussioner där.

#### 7.5.4 Övrigt

Framtiden ser oviss ut för doktoranderna på Utbildningsvetenskaplig fakultet. Det är inte så lätt att få stanna på universitetet och i övriga arbetslivet efterfrågas den disputerade kompetensen mer på papper än i praktiken. Om man fortfarande är forskare om fem år hoppas man på mindre splittring mellan arbetsuppgifter och att det finns tid att söka pengar så att man kan ägna sig åt forskning och inte bara drunkna i undervisning. De seniora forskarna hoppas att administrationen minskat om fem år, att man har mer sammanhängande tid för forskning och kanske mindre undervisning. Framförallt administration upplevs som ett stort problem och man tar tacksamt emot hjälp till exempel med registrering av artiklar. Återigen nämns problemet med att forskare måste vara specialister på allt, man pratar om regelverk kring till exempel datalagring och att det tar mycket tid för varje enskild forskare att förstå vad som faktiskt gäller. UB skulle kunna vara till stor hjälp när det gäller datalagringsfrågor som handlar om hur man lagrar stora mängder forskningsdata på ett juridiskt, etiskt och ekonomiskt hållbart sätt samt hur man delar och tryggar forskningsdata.

Man vill inte gå fler kurser på biblioteket eller titta på filmer på UB:s hemsida, däremot vill man bli uppsökt av någon som är insatt i vad man gör och som kan lyfta ett problem från forskaren. Riktad information om vad biblioteket kan erbjuda efterfrågas, biblioteket kan inte ställa frågan ”vad vill du ha hjälp med?” till forskaren eftersom man inte har klart för sig vad biblioteket kan och gör. Biblioteket måste, precis som man gör på till exempel Forsknings- och innovationskontoret, komma ut på institutionerna. Den mest trovärdiga källan är andra forskare som fått hjälp med en tjänst eller ett verktyg och kan berätta om det. Det är en bra idé att vara med på institutionsseminarier och det finns utrymme för ett ömsesidigt utbyte där biblioteket inför en kurs eller demonstration av ett verktyg tar reda på hur detta verktyg används av forskare inom detta specifika ämne, arbetsflödena kan vara väldigt specifika. Ofta är informationen man får för bred och riktad till för många. En idé kan vara att utbilda enbart nyckelpersoner på institutionerna. Individuell hjälp är jättebra, men man



måste veta vilken hjälp som finns att tillgå och vad det kostar. Det är tråkigt att biblioteket säljer tjänster till institutioner som redan betalar over-head.

Genom att kommunicera med förslagsvis institutionsledningen kan UB ha koll på vilka forskare som fått pengar och som kanske behöver hjälp med open access. Forskarna uppskattar hjälp med parallellpublicering och att någon håller ordning på vilka regler som gäller utan att den enskilde forskaren måste kunna allt själv.

Doktoranderna föreslår också att UB arrangerar författarkvällar eller liknande med forskare där intressegrupper får möjlighet att diskutera över fakultetsgränserna. Det hade också varit bra om UB var mer samhällsorienterade och påvisar att samhällsförändringar återspeglas i nya böcker och artiklar.

## 7.6 Handelshögskolan

### 7.6.1 Initiering av forskningsprojekt

Doktoranderna i fokusgruppen har själva formulerat sina forskningsprojekt. Själva ämnet är förvalt men sen får man själv välja frågeställningar, metoder och teorier, och ett projektförslag är en del av ansökan till en doktorandtjänst. Uppslag till ny forskning uppstår i samtal med kollegor, när man läser, i det egna materialet eller i samtal med människor som har någon typ av problemställning. De seniora forskarna säger att idéerna ofta konkretiseras när de bollar med kollegor. Hur idéer uppkommer beror också på var i sin forskningsprocess man är, som doktorand kommer forskningsfrågorna till en men som senior letar man mer efter idéer och anpassar dem dessutom efter hur utlysningar ser ut.

En av de seniora forskarna har full finansiering via tjänsten men övriga uppger att de lägger mycket tid på ansökningar. Har man många idéer samtidigt blir man kanske tvungen att välja det projekt som går att matcha mot en utlysning, och vissa idéer blir kvar i byrålådan för alltid. Man måste jobba hårt för att sälja in sina forskningsprojekt och lägga tid på att anpassa dem efter utlysningarna och det är frustrerande att beviljandegraden är så låg. Alla olika peer review-processer, inkluderat när man söker seed-money från GU, tar väldigt mycket tid och resurser från forskarsamhället och man önskar att det funnits fria pengar så att man fick en chans att utveckla sina roligaste idéer utan att behöva anpassa dem så mycket. Doktorandernas idéer som ligger lite utanför forskningens huvudspår får ibland sparas för framtida bruk. Möjligtvis är det lättare att avvika från huvudspåret om man skriver en sammanläggningsavhandling än en monografi.

Man omvärldsbevakar genom att prenumerera på mail och e-alerts från tidskrifter, följa intressanta författare på till exempel Google Scholar eller genom kontakt med och tips från andra forskare och via olika nätverk. Inom vissa ämnen är det ett ganska litet antal forskare som producerar största delen av viktig forskning i fältet och då är det relativt enkelt att ha koll. För några av forskarna är vanlig mediabevakning mycket viktigt och man prenumererar på nyhetsbrev från regering och olika departement eller Business Region Göteborg, samt deltar i seminarier och åker till Almedalen. Ett par forskare upplever att omvärldsbevakningen tar väldigt mycket tid och att de dränks i information och skulle behöva hjälp med att sortera, men samtidigt anser man att sorteringen och förmågan att förstå vad som är viktigt är en del av arbetet som forskare.

De seniora forskarna ingår i olika typer av formella och informella nätverk, såväl inom GU som i nationella och internationella sammanhang. Man upplever att finansiärer i vissa fall uppmanar till att arbeta i stora projekt trots att detta egentligen passar naturvetenskaplig och medicinsk forskning bättre. Att söka pengar tillsammans med sina kontakter är krångligt till exempel eftersom över head-nivåer skiljer sig åt mellan institutioner och fakulteter, och är ett projekt delat mellan flera fakulteter blir det inte prioriterat någonstans. Man uppmanas att arbeta tvärvetenskapligt men det är väldigt krångligt rent administrativt. Prefekter kan inte heller lova medfinansiering och även då blir signalerna dubbla; man förväntas söka och dra in pengar men det är inte säkert att man kommer att kunna uppfylla medfinansieringskraven. Doktoranders nätverk uppstår bland annat via doktorandkurser eller genom att man blir introducerad av sin handledare. Doktoranderna åker på konferenser som de hittar själva eller blir tipsade om eller inbjudna till. På institutionerna finns pengar avsatta för varje doktorands resor och man söker även mindre anslag för detta.

## 7.6.2 Samla information och data

Sökverktyg och databaser som nämns är Google Scholar, ISI, Web of Knowledge, Web of science, Academic search elite, Jstore, Summon, olika rättsdatabaser, Gunda och Libris. Det är bökigt att hitta på bibliotekets hemsida och när man söker i Gunda kommer alltid en massa bokrecensioner upp före boken man sökte efter. Mycket av doktorandernas litteratursökning är citeringsbaserad, man kollar vilka som citerar och citeras av de viktigaste författarna. Flera forskare tycker det är svårt att hitta rätt sökord, särskilt om man använder olika termer på olika språk eller om man inte vet hur sökord kodas. När man blir mer senior och erfaren inom ett ämne kan det vara enklare att veta exakt vilka tidskrifter som man behöver följa extra noga.

En doktorand har gått en informationssökningskurs på Chalmers och en annan har gått en kurs på biblioteket på Handels. Man tycker det är märkligt att UB:s kurs kostar pengar trots att man betalar så hög över-head. Ett par av de övriga doktoranderna kände före intervjun inte till att det finns den här typen av kurser.

Man läser mest engelskspråkiga artiklar, men en del läser även böcker och texter på svenska och flera av forskarna arbetar mycket i arkiv. Ibland finns inte det forskarna letar efter på biblioteket utan de får beställa från andra ställen eller köpa själva och det tar en del tid. Framförallt inom forskningsområden som inte är så etablerade i Göteborg saknas en del litteratur. Flera forskare har lämnat många inköpsförslag och alltid fått dem beviljade, det har åtminstone köpts in e-böcker. Det upplevs som ett problem att biblioteket har en tidsgräns för hur gamla böcker som köps in eftersom det är viktigt att kunna komma åt även äldre litteratur och dessutom kan böcker som getts ut under de senaste tio åren inom vissa fält fortfarande betraktas som ny.

När doktoranderna läser artiklar blir impact factor en slags kvalitetsstämpel, och framförallt om man läser om forskning som avviker från mainstream är det viktigt att den är publicerad i högt rankade tidskrifter. En doktorand kom i kontakt med impact factors under grundutbildningen, övriga först som doktorander. När man söker information men främst när man börjar skicka in artiklar själv så lär man sig hur systemet fungerar.

Ett par av doktoranderna tycker det är krångligare med e-böcker än med fysiska böcker. Det går inte att bläddra som man är van och om förlaget använder sig av end notes måste man scrolla igenom hela dokumentet för att komma till referenserna. Dessutom går det inte alltid att skriva ut e-böckerna. Några av de andra doktoranderna säger att man vänjer sig vid att använda e-böcker. Även

de seniora forskarna tycker att det ibland är enklare att arbeta med fysiskt material än digitalt och en forskare går ofta till det fysiska biblioteket av den anledningen. Artiklar som ska användas mycket och citeras mycket skrivs ut och så antecknar man och stryker under.

En senior forskare använder sig av EndNote och tycker det är ett bra hjälpmedel när det fungerar men att det är ologiskt och användarovänligt. En forskare använde det under sin doktorandtid men gör nu, liksom övriga seniora forskare i gruppen, referenslistor manuellt. Två doktorander använder EndNote, en använder BibTex och övriga gör referenslistor manuellt. EndNote anses av flera forskare vara tidskrävande och komplicerat och man är osäker på hur mycket tid man egentligen sparar om man använder EndNote.

Data som samlas in är statistik, intervjuer och dokumentanalyser. Det sparas på externa hårddiskar, i DropBox och i GU-box. Det kan vara problematiskt att spara i boxarna eftersom dokumenten inte alltid uppdateras.

Genom forskarenkäten som precis skickats ut har ett par av de seniora forskarna blivit medvetna om att det finns arkivmaterial och möjligheter att få saker digitaliserade via UB. Digitalisering har enligt en forskare den stora fördelen att materialet då blir bärbart och man får en möjlighet att lättare diskutera innehållet med andra forskare eller gå tillbaka till materialet i den egna datorn.

### **7.6.3 Kommunikation och synliggörande**

En doktorand skriver sammanläggningsavhandling, tre skriver monografier och en har inte bestämt sig ännu. Man väljer själv i samråd med sin handledare och doktoranderna tror att valet beror på vilken typ av frågeställning man har. För att skriva en sammanläggningsavhandling behöver man ha tydligare och mer avgränsade frågeställningar. En doktorand säger att sammanläggningsavhandlingar är en ny företeelse men att det blir allt vanligare eftersom det är genom artiklar man meriterar sig och diskuterar sin forskning med andra, inom nationalekonomi skriver alla sammanläggningsavhandlingar. De seniora forskarna publicerar mest i artikelform men man skriver även bokkapitel och böcker. GUP är känt och man vet att man måste rapportera in där men det upplevs inte som något problem.

En doktorand säger att det är svårt att skriva artiklar samtidigt som man skriver en monografi eftersom det är helt olika sätt att tänka. En annan planerar att göra en artikel per kapitel i monografin. När man publicerar artiklar väljer man först och främst tidskrift tematiskt, men sen värderar man sitt eget material och bedömer hur hög impact man kan sikta på.

Forskarna känner till open access men doktoranderna tycker inte att det diskuteras så mycket. Doktoranderna säger att det är viktigt med open access för att nå forskare som inte har tillgång till alla tidskrifter som kostar pengar att prenumerera på, de seniora forskarna säger att det är olika viktigt att forskningen är fritt tillgänglig beroende på vilket ämne man håller på med och hur intresserade människor utanför forskningsområdet kan antas vara. De seniora forskarna känner framförallt till att finansierarna ställer krav och att det kan vara dyrt att publicera open access, men det råder en viss osäkerhet kring vilka regler och former som finns och på vilket sätt UB kan underlätta publicering. En forskare publicerar bara i tidskrifter som inte tar betalt. En doktorand känner till att man kan söka pengar för open access-publicering och hen vet också att man kan parallellpublicera via biblioteket.

De seniora forskarna är oroliga för att mångfalden, både bland forskare och bland ämnen, riskerar att försvinna när man ständigt betonar stora samarbeten och ställer krav på att forskarna ska stå på barrikaderna och vara synliga i alla sammanhang.

Om man skriver en monografi kan det vara svårt att synliggöra sin forskning under doktorandtiden men om det är viktigt att synas bland medier och allmänhet kan man skriva debattartiklar eller försöka vara på seminarier med tjänstepersoner och politiker. Ett par doktorander säger att det blivit lättare att uppdatera hemsidorna på GU, andra bryr sig inte alls om detta. Ett par doktorander är med i Research Gate och Google Scholar.

## **7.6.4 Övrigt**

Om fem år hoppas doktoranderna på att ha fri tillgång till pengar och mycket tid. Man hoppas vara etablerad inom sitt fält och att systemet blir mer demokratiskt så att det är lättare att komma med nya idéer.

Doktoranderna har ganska bra koll på informationssökning men behöver stöd och information om till exempel tidskrifter, h-index och impact factors i början av sin process. Det hade varit bra att få beställda artikelkopior och böcker direkt i brevlådan och man efterlyser bättre feedback vad gäller fjärlån, gärna i samband med information om övriga lån och beställningar. En forskare saknar en plats för doktorander att sitta i biblioteket. Forskarenkäten synliggjorde vissa UB-tjänster som forskarna inte tidigare kände till. Trots att man försöker hålla sig uppdaterad är det svårt att få tiden att räcka till, och en forskare vet inte vad hen kan med att be om hjälp med.

Mail kan eventuellt användas för att sprida biblioteksinformation men UB kan också gå via institutionerna eller vara närvarande vid till exempel seminarier eller personalmöten. Det hade varit bra om biblioteket var med på introduktionsdagar för doktorander och om man ordnade till exempel EndNote-kurser en gång per termin. Personliga kontakter är bättre än till exempel nyhetsbrev. Flera av forskarna anser att biblioteket behöver en bättre hemsida.

## **7.7 IT-fakulteten**

### **7.7.1 Initiering av forskningsprojekt**

Nya idéer till forskning kan uppstå under magisteruppsatsen, i diskussion med andra, till exempel inom styrkeområdena, i forskarskolor, på seminarier, kafferasten eller när man läser vetenskapliga artiklar eller dagspress. Forskarna på IT-fakulteten betonar vikten och nyttan av att träffa kollegor från andra vetenskapliga områden och en av forskarna säger att formulering av forskningsfrågor styrs mycket av hur finansieringsutlysningar ser ut.

Flera av forskarna är med i något av universitetets styrkeområden och man har även internationella samarbeten. Ju smalare forskning man håller på med och ju mer ensam man är om sitt ämne på hemmaplan desto viktigare är det att hitta nätverk och samarbeten utomlands eftersom det är där det finns andra forskare som ligger nära det egna fältet. Man är överrens om att det är under doktorandtiden man påbörjar ett nätverksbyggande som blir mycket viktigt för framtida samarbeten. Det är i mångt och mycket handledarens uppgift att hjälpa doktoranderna med detta, till exempel genom att se till att de forskarstuderande kommer iväg på konferenser och utbyten.

Forskarna omvärldsbevakar genom Scopus alerts, e-postlistor, genom att scanna vissa tidskrifter, konferenser och gästföreläsningar. Det finns ett antal seminarieserier att delta i och man har ofta besök av forskare utifrån.

### **7.7.2 Samla information och data**

Det är vanligt att börja informations- och litteraturinsamling via UB:s hemsida eller Google Scholar eller en kombination av båda. Forskarna nämner citeringsdatabaser och att man ofta hittar ny litteratur genom att titta i referenslistor och citeringslistor. Några av forskarna frisöker i Google Scholar eller Scopus och en forskare börjar inte sällan i Wikipedia.

En av doktoranderna har fått hjälp med sökstrategier från UB och en av de seniora forskarna bjöd in biblioteket till en uppsatskurs för masterstudenter och kände då att det finns mycket att lära.

Tillgången till artiklar och böcker är generellt sett god. En av forskarna säger att hen inte gör någonting för att lokalisera litteratur som inte finns direkt tillgänglig, främst för att det ofta krävs att man tar sig in till biblioteken i stan och inte sällan finns böckerna man letar efter utspridda på de olika biblioteken. Forskarna på IT-fakulteten efterfrågar en möjlighet att beställa böcker direkt till biblioteket på Lindholmen. En av de seniora forskarna säger att man ibland kollar med kollegor om de har tillgång till artikelkopior.

De flesta av forskarna läser litteraturen digitalt, men man säger också att det beror lite på vad det är man ska läsa och var man kommer att befinna sig när man läser. Om man behöver anteckna är det lättare att skriva ut och böcker kan också vara lättare att läsa i pappersform. Det råder viss osäkerhet om vilket som är det bästa sättet att göra anteckningar digitalt, till exempel i pdf-filer.

Ett par av forskarna använder EndNote och man nämner även Mendeley och LaTeX/BibTeX. De som använder EndNote har fått tips och hjälp från kollegor och man önskar att man fått hjälp tidigare, redan under grundstudierna eller i alla fall i början av forskarutbildningen. En av forskarna har problem med att synka EndNote och Word.

### **7.7.3 Kommunikation och synliggörande**

Forskarna publicerar sig i form av artiklar, konferensproceedings och böcker. Konferensbidrag är olika viktigt inom olika områden och kan ibland vara mer prestigefyllda än artiklar i tidskrifter. Skickar man in en artikel till en tidskrift blir den oftast antagen även om det kan krävas många och tidskrävande revisioner. Nackdelen med konferensbidrag är att forskningen som presenteras där sällan är helt klar. Flera av forskarna skriver eller vill gärna skriva längre texter, gärna i bokform. Monografier genererar enligt en av de seniora forskarna fler citeringar än vad artiklar gör och dessutom under en längre tidsperiod.

Forskningsfinansiärerna ställer krav på open access och oftast är det inget problem eftersom det finns ett antal gratisforum för detta inom matematik och datavetenskap. Däremot kan det krävas en diskussion om man samarbetar med forskare från andra discipliner. Man upplever inte att det pratas speciellt mycket om open access. GUP nämns och en av forskarna säger att sökfunktionen inte fungerar så bra.

När man väljer tidskrift är ämnet och vilken publik man vill nå det viktigaste, men man tittar även på impact factors och tajmingen blir viktig om man vill skicka bidrag till en konferens som bara går en gång om året.

De flesta av forskarna tycker det är viktigt att arbeta populärvetenskapligt och att sprida sin forskning till allmänheten. Man nämner bloggar, Twitter, Biosketch, Academia, Google Scholar och institutionernas hemsidor som ställen att synas på. Ett par av forskarna använder sig inte av sociala medier, en säger att hen synliggör sig mycket genom undervisningen och ett par nämner deltagande i Vetenskapsfestivalen, radioprogram och seminarier på Universeum.

#### **7.7.4 Övrigt**

Om fem år hoppas forskarna på IT på att styrkeområdena finns kvar, ökat samarbete i form av nätverk, mindre administration, att humaniora får ta större plats och att forskningen handlar mer om innehåll och koncentration på stora och verkliga problem än om tävling och rankinglistor. Man nämner också ett ökat samarbete med verksamheter där det behövs mer forskning, till exempel sjukvården.

Forskarna tycker att klimatet på institutionerna, fakulteten och universitetet är bra.

Ett par av forskarna tycker inte att de behöver ny eller utökad hjälp av biblioteket i sin forskning, övriga säger att det hade varit värdefullt med biblioteksinformation till exempel i samband med institutionskonferensen. Man önskar sig en översikt av vad som erbjuds och sen möjligheten att boka tid med biblioteket för en mer personlig djupdykning i något ämne. Det hade varit bra om detta kunde ske till exempel via Adobe Connect och skärmdelning istället för att forskarna måste ta sig till biblioteket. Det hade varit värdefullt om UB tog kontakt med och presenterade sig för nya doktorander och på introduktionskursen för nyanställda vid GU.

### **7.8 Konstnärlig fakultet**

#### **7.8.1 Initiering av forskningsprojekt**

Vad är en forskningsfråga och vad är en normal verksamhetsfråga? Hur skiljer sig forskningspraktik från annan praktik? För flera av forskarna på Konstnärlig fakultet är detta viktigt att diskutera och ta hänsyn till, för andra som sysslar med mer traditionell forskning, till exempel inom musikpedagogik, är gränserna tydligare.

Forskarna på Konstnärlig fakultet får idéer till ny forskning i möten med andra. Någon säger något och så funderar man som forskare utifrån sitt eget perspektiv och frågor aktualiseras. Idéer föds också ur de projekt man redan befinner sig i, utifrån samhällsrelaterade behov, på konferenser, i möten med personer som är verksamma på fältet eller i den ordinarie konstnärliga processen.

Doktorandprojekten är mer eller mindre styrda beroende på om de är externt eller internt finansierade. Ofta har man varit ute på fältet ett tag innan man börjar doktorera, det är inte lika vanligt att komma direkt från sin masteruppsats. Till skillnad från en del andra fakulteter finns inga stora forskningsprojekt som fungerar som växthus för doktorander.

Forskarna samarbetar inom den egna institutionen och fakulteten, mellan fakulteter och i vissa fall finns samarbeten på nordisk och internationell nivå. Inom till exempel filmområdet finns inte spetskompetensen inom universitetet utan i branschen.

Man lägger mycket tid på att skriva ansökningar. Utlysningarna styr forskningen både till struktur, det vill säga vilka man ska samarbeta med (tvärinstitutionellt, tvärfakultativt och tvärvetenskapligt), och innehåll (vilka ämnen som är på tapeten och som man erbjuds att förhålla sig till).

Omvärldsbevakning sker genom att man prenumererar på tidskrifter, via nyhetsbrev och sändlistor eller tips från kollegor. För några ligger forskningsfältet väldigt nära den konstnärliga praktiken och man håller sig uppdaterad genom att följa vad som händer där. Inom några ämnesområden finns etablerade tidskrifter med klassiska akademiska och vetenskapliga texter och välutvecklad infrastruktur, inom andra saknas tydliga och givna källor.

### **7.8.2 Samla information och data**

För att söka litteratur loggar man in på vissa tidskrifter via UB:s hemsida, söker med hjälp av sökord, någon tittar på en hemsida inom ämnesnätverket och man nämner databasen Eric. En forskare säger att litteratursökningen inte är så strukturerad som den hade kunnat vara. Inom till exempel film finns ingen given källa att gå till, det är oklart var den vetenskapliga diskussionen egentligen förs och det finns kanske inte ens ord för att beteckna vad man vill göra och söka efter.

Forskarna säger att det erbjuds en doktorandkurs i informationssökning och referenshantering men att det är lätt att missa denna. Man tror att det hade varit bra att få lite hjälp men frågan är om allt man letar efter finns att hitta via vanliga sökkällor och i traditionella vetenskapliga databaser. Hjälps behövs när tendensen går mot att man måste läsa och skriva artiklar och sammanläggningsavhandlingar istället för böcker, något som är ganska nytt inom flera av forskningsområdena.

### **7.8.3 Kommunikation och synliggörande**

Några av forskarna skriver traditionella vetenskapliga artiklar, för andra är det mer oklart vad som egentligen är en publikation, och man säger också att det är ett problem när produktionsmedel saknas för att skapa produkter som är i paritet med vad som görs av branschen. Inom film till exempel kan det vara svårt att skilja på forskning och marknadsföring eftersom hela fältet av tradition är så kommersiellt.

Avhandlingar kan skrivas i form av sammanläggningsavhandlingar, monografier eller mer alternativa presentationsformer beroende på vilken examen man tar (filosofie doktor eller konstnärlig doktor). Använder man sig inte av traditionell text tror man att bevisbördan antagligen blir tyngre.

Forskarna pratar om JAR (Journal of Artistic Research) och PARSE (Platform for Artistic Research Sweden) som två exempel på hur man försöker hitta ett sätt att publicera som passar konstnärlig forskning. På Konstnärlig fakultet har man också arbetat fram ett slags poängsystem för publicering som ligger till grund för hur man gör på övriga konstnärliga högskolor. En grupp bestående av biblioteket, forskare och lärare bedömer vad som kan rapporteras in som forskning i GUP och GUPEA. Forskarna på Konstnärlig fakultet säger att poängsystem för publicering inte är något man

egentligen gillar, men man är tvungen att anpassa sig för att kunna samarbeta och söka pengar ihop med forskare på andra fakulteter.

Finansiärerna kräver open access-publicering och Vetenskapsrådet som tidigare var mer generösa med vad som belönades ställer nu större krav på samhällsnytta och tydliga mål och man finansierar inte längre utvecklingsprojekt.

Ett par forskare marknadsför sig genom att hålla sin hemsida uppdaterad och anser att det är viktigt. En forskare har tidigare haft en blogg där hans masteruppsats väckte intresse, en annan säger att marknadsföringen snarare ligger i vem man själv väljer att kontakta, bjuda in till samarbete eller tilltala och någon säger att det inte finns någon skillnad i hur man marknadsför sig som forskare versus konstnär. En av forskarna säger att det är svårt att veta vem man ska marknadsföra sig emot eftersom det inte finns någon tydlig intressent och det är inte alltid ens positivt att säga att man är forskare på universitet. En annan säger att hen upplever att det finns en nyfikenhet på konstnärlig forskning i branschen.

#### **7.8.4 Övrigt**

Forskarna på Konstnärlig fakultet säger att man kan forska i, om, med och genom konst, och att traditionella vetenskapliga begrepp som att ”utbilda sig till forskare”, falsifiering och att man måste kunna upprepa resultat inte gäller för all typ av forskning utan snarare kan skapa problem, till exempel skulle en upprepning av resultat inom konst kunna kallas plagiat. Är vetenskap och konst delar av samma sak trots att man ofta försöker skilja på dem? Man vill att det ska diskuteras och rotas i vad som är konst och vad som är vetenskaplig forskning och att detta är en viktig uppgift för till exempel forskarskolor och forskarutbildningar.

En forskare säger att ur ett renodlat praktiskt konstnärligt perspektiv tar man ofta det som ligger närmast till hands, inom annan vetenskap handlar det om att gå längre och djupare inom andras erfarenheter. Inom konst bär man mer av bevisbördan själv genom sitt verk och hur väl det är förankrat i ett forskningsfält.

Om fem år hoppas forskarna på mer långsiktiga projekt och mer pengar, mindre administration och färre ansökningar, att idéerna blir det viktiga och att fakulteten kan supporta forskning istället för att betala forskarna för administration, peer review-processer och strategiska satsningar.

Ökat fokus på artikelpublicering ställer som tidigare nämnts nya krav på doktoranderna och det uppstår frågor kring hur man skriver abstract och artiklar med hög kvalitet, var man kan få hjälp med språkgranskning, hur man snabbar på publiceringsprocessen, hur man hittar referenser och vilken typ av kritik man kan räkna med att få i ett granskningsförfarande. Här tror forskarna att UB skulle kunna bistå med en kurs.

Ett par av forskarna uppskattar det fysiska biblioteket för det är en trevlig miljö och när man är där får man syn på saker som man inte ser i det digitala. Det är bra med små lokala bibliotek eftersom bibliotekarien blir känd, och redan nu är man till exempel från Biblioteket för musik och drama ofta inne på till exempel institutionsseminarier och möten. Forskarna saknar dock en personlig kontakt med kunskap om forskning och forskningsprocessen att kontakta till exempel angående doktorandkurser. Det är viktigt att biblioteket för en dialog med forskarna och stämmer av innehåll i



kurser och liknande med forskarna. Forskarna tycker att det är bra om biblioteket visar sig mer på institutionerna och frigör sig från bokhyllorna för att istället förmedla sin kompetens.

## 8. BEHOVSBESKRIVNING

I fokusgruppsintervjuerna framkommer tydligt att forskare, såväl doktorander som seniora, på samtliga fakulteter upplever:

- Brist på tid

*”Mitt första problem är att jag har så lite tid och mitt andra problem är att folk inte förstår att jag har så lite tid.” Senior forskare Naturvetenskaplig fakultet*

- Brist på pengar

*”Nu blir det bara att man bygger upp en massa system kring ansökningsgrejer som kostar en massa resurser, både ekonomiskt och i form av tid, och ibland undrar jag, vad blir kvar liksom?” Professor Handelshögskolan*

- En tung administrativ börda

*”Det är inget fel på att administrera, men när det blir så här, man springer omkring som in nån slags Kafkakorridor ibland.” Doktorand IT-fakulteten*

Det är också påtagligt i såväl fokusgruppsintervjuer som i forskarenkäten att forskarna saknar kunskap om vilken kompetens bibliotekens personal besitter och på vilka sätt UB i enlighet med sitt uppdrag och sin strategiska plan kan bidra till att stödja vetenskaplig forskning och säkerställa att universitetet utvecklar och underhåller internationellt ledande forskningsmiljöer inom samtliga vetenskapliga områden.

*”Jag insåg att jag använder kanske en tiondel av kapaciteten som finns på biblioteket.” Senior forskare IT-fakulteten*

### 8.1 Brist på tid

Genom att effektivisera processer som referenshantering och informationssökning kan UB hjälpa till att minska forskarnas brist på tid. Detta är traditionell biblioteksverksamhet som forskarna känner till att personalen på UB behärskar, det handlar snarast om att basera supporten eller undervisningen på forskarens individuella behov och befintliga arbetssätt och forskningsprocess.

*”Det man vill är att nån kommer och tar ett problem ifrån en. Det är skönt när nån kommer och tar tag, vet vilka problem man har och har en specialanpassad lösning.” Senior forskare Utbildningsvetenskaplig fakultet*

Detta förutsätter personlig kontakt mellan bibliotekarier och forskare och att man från bibliotekets sida skaffar sig en förståelse för hur forskarna arbetar idag. Istället för att ta helhetsgrepp på till exempel ett referenshanteringsprogram och erbjuda halv- eller heldagskurser kan man tänka sig att man hittar en eller två saker som på fem minuter skulle hjälpa forskaren att bli mer effektiv och på så sätt spara tid.

*”Ska man locka nån att använda tjänster överhuvudtaget så måste tjänsterna vara så pass bra att man vill använda dom och så måste det skapas nån form av rykte om att dom är bra.”*

*Doktorand Samhällsvetenskaplig fakultet*

Förhoppningen är också att den här typen av quick fix lockar forskaren att återkomma till biblioteket för att få mer hjälp och att man samtidigt hjälper till att sprida ordet om vad biblioteket kan erbjuda forskarna.

Ju mer senior en forskare blir, desto större blir bristen på tid. Har man arbetat i många år känns det ibland dessutom övermäktigt att förändra sin forskningsprocess och sitt arbetssätt och det är därför tidseffektivt att utbilda och informera forskare om verktyg, tjänster och service redan under forskarutbildningen.

*”Generellt sett så vill man ju inte bli störd i det man gör, faktiskt är det en väldigt bra idé att bli informerad så tidigt som möjligt.”* Doktorand Naturvetenskaplig fakultet

Ett bra exempel på när detta fungerar är Biomedicinska bibliotekets arbete gentemot Sahlgrenska akademien. Doktoranderna på Sahlgrenska deltar i kurser som innehåller information om medieresurser, referenshantering, sökstrategier, impact factors, H-index, citeringar, open access och vetenskaplig publicering. Det framgår tydligt i enkäten att forskarna på Sahlgrenska akademien i större utsträckning än andra känner till vilka kurser och vilken support biblioteket erbjuder och i såväl enkät som i fokusgruppsintervjuer framhåller dessa forskare den höga servicenivå som man upplever att UB har när det gäller till exempel EndNote-support.

*”Biomedicinska biblioteket är fantastiskt på support när det gäller EndNote. Här borde andra supportenheter se och lära!”* Senior forskare Sahlgrenska akademien

Doktorandkurser erbjuds på fler fakulteter än Sahlgrenska akademien och av fokusgruppsintervjuerna framgår att kurserna generellt är bra men att tajmingen är viktig. En del doktorander inleder forskarutbildningen med att läsa ett antal kurser och det dröjer en tid innan man har eget material att arbeta med i ett referenshanteringsprogram till exempel. Andra sätter igång sin forskningsprocess direkt och om bibliotekets doktorandkurs erbjuds för sent under utbildningen upplever man att man inte hinner lära om. Biblioteket behöver anpassa kurserna i tid och innehåll och kanske erbjuda fler eller mer flexibla kurstillfällen, eventuellt i form av moduler som kan läsas in i valfri ordning.

*”Det är liksom utomordentligt kompetenta bibliotekarier som har alldeles för lite tid på sig.”* Doktorand Humanistisk fakultet

Ett annat sätt att vara flexibel och individanpassad är att ta kontakt med såväl nya doktorander som andra nyanställda forskare och informera om tillgängliga tjänster och erbjuda individuell handledning om så önskas. Detta är viktigt inte minst på de fakulteter som inte köper in bibliotekets doktorandkurser eller informerar sin personal om dem.

*”Jag tror att det är viktigt att bygga upp en länk med biblioteket. För nya doktorander och seniora forskare som kommer, gästforskare och sånt, för ibland vet man inte vem man ska prata med på biblioteket.”* Doktorand Handelshögskolan

Den här typen av proaktiva kontakter kräver en dialog med representanter för institutioner och fakulteter så att biblioteket får information om nyanställningar och antagningar. UB bör också synas där forskarna är, det vill säga på institutioner och fakulteter. Många forskare efterfrågar i fokusgruppsintervjuerna personliga kontakter med biblioteket och det framgår också i enkäten att man i hög grad önskar information om bibliotekets service och tjänster via den här typen av relationer.

*”Likaväl som att man har en personlig bankman skulle man ha en personlig bibliotekarie.”  
Senior forskare Naturvetenskaplig fakultet*

På de ställen där forskarna har en nära dialog med en eller ett par av bibliotekarierna på ”sitt” bibliotek och där bibliotekarien eller bibliotekarierna är kända ansikten ute på institutionerna refererar man i intervjuerna ofta till dessa personer vid namn istället för att prata om biblioteket som de flesta andra forskare gör.

*”Det vore ju jättehäftigt om varje ämne hade en egen bibliotekarie, liksom en kontaktperson på biblioteket som är inläst på ett ämne så man vet vem man ska vända sig till.”  
Doktorand Humanistisk fakultet*

På många svenska lärosäten diskuterar man kontaktbibliotekariernas vara eller icke-vara, men traditionellt sett arbetar dessa personer inte bara mot forskarna inom ett ämne eller en institution utan även mot lärare och studenter vilket gör ansvarsområdet väldigt stort. Ett alternativ skulle kunna vara att inrätta kontaktbibliotekarier eller kontaktgrupper som enbart arbetar med forskarstöd.

## 8.2 Brist på pengar

På många svenska och internationella lärosäten arbetar forskningsbiblioteken i nära samarbete med Forsknings- och Innovationskontor eller så kallade Grants offices. Biblioteken har en viktig roll att spela när stora projektansökningar, som kanske berör för forskarna nya och delvis okända forskningsområden eller är tvärvetenskapliga till sin natur, ska skrivas.

*”Jag kan tänka mig att när man ska köra igång med helt nya projekt att det hade varit jättevärdefullt att kunna liksom anlita en bibliotekarie och så fick man en referensbunt på kanske trettio artiklar istället för flera tusen.” Senior forskare Sahlgrenska akademien*

Dessutom skulle biblioteken kunna bistå med publiceringsstrategier när forskare beviljats pengar från finansiärer som till exempel kräver open access.

*”En publiceringsstrategi, ja det är ju en bra idé!” Senior forskare Handelshögskolan*

Förutom de stora EU-ansökningar som GU:s Forsknings- och Innovationskontor hjälper forskarna med och har stor kunskap om kan man tänka sig att ta proaktiv kontakt med forskare som planerar att söka pengar från eller har beviljats anslag från finansiärer som Vetenskapsrådet, Formas och Riksbankens Jubileumsfond.

*”Att man kan skicka iväg en fråga; här är ett projektförslag eller jag ska skriva en VR-ansökan, kan ni hjälpa mig?” Professor Naturvetenskaplig fakultet*

Proaktiva insatser av det här slaget kräver att man har kontakt och arbetar tillsammans med Forsknings- och Innovationskontoret för att få tillgång till information om när EU och andra internationella finansiärer har utlysningar samt vilka forskare på GU som beviljats dessa stora anslag och vilka krav finansiärerna ställer. När det gäller svenska finansiärer är det troligt att institutionsledningarna har information om utlysningsperioder och beviljade anslag och UB behöver därför ha en bra relation med dessa.

I fokusgruppsintervjuerna är många forskare positivt inställda till att UB presenterar sig och vilka tjänster man erbjuder på institutionsseminarier, personalmöten eller liknande. Tidsbristen gör att forskarna drar sig för att lämna sina fakulteter för att besöka workshops på andra ställen, men om biblioteket kommer ut till deras arbetsplats och till möten de ändå skulle närvara vid blir det enklare och mer tidseffektivt.

*”Om det kommer en kompetent bibliotekarie och pratar om till exempel bibliometri kan ni i alla fall räkna med mig i publiken.” Senior forskare Naturvetenskaplig fakultet*

Det är enligt forskarna viktigt att inbjudningar till seminarier och workshops är tydliga när det gäller vilket budskap som ska förmedlas och att man kanske riktar sig till mindre grupper än till hela institutioner.

En viktig faktor när det gäller att söka pengar är att hitta rätt samarbetspartners. Flera forskare på framförallt Naturvetenskaplig fakultet och Sahlgrenska akademien säger i fokusgruppsintervjuerna att det är svårare att hitta forskare att nätverka med på GU än vad det är att hitta nya kontakter utomlands.

*”Det är svårt för mig att hitta på ett enkelt sätt vad folk i mitt eget hus gör.” Senior forskare Sahlgrenska akademien*

Synpunkter på svårigheterna med att ta reda på vem som gör vad på universitetet har även framförts av Forsknings- och Innovationskontoret. Dels har de problem med att hitta forskare att tipsa om passande utlysningar och dels får de förfrågningar från omvärld och näringsliv som söker nya samarbeten med personer inom akademien. Här kan GUP fylla en viktig funktion.

*”Det skulle behövas lite match-making när det gäller forskare, var finns synergier? Det skulle vara en fantastisk hjälp att få någon form av kartläggning, vad har vi inom GU?”  
Professor Naturvetenskaplig fakultet*

I nuvarande version får man vid en sökning på ett key word upp en lista med publikationer. För att hitta vilken eller vilka författare som arbetar på GU måste man klicka in sig på en artikel i taget och sedan söka upp aktuella personer via GU:s hemsida. En möjlighet att istället göra en filtrering och välja att få upp en lista med GU-anställda med direktlänkar till personliga hemsidor eller kontaktuppgifter skulle göra det betydligt enklare att hitta experter snabbt.

*”Nått som irriterar mig våldsamt med GUP är att det inte går att filtrera på ett vettigt sätt.”  
Senior forskare Utbildningsvetenskaplig fakultet*

I en fritextfråga i forskarenkäten lämnades ett antal synpunkter på hur GUP kan göras bättre och i samband med att man nu planerar att göra en översyn av databasen kan det vara lämpligt att även titta på filtreringsfunktioner och direktlänkar.

## 8.3 Tung administrativ börda

Forskarnas administrativa ansvar hänger ihop med både tid och pengar.

*”Det är en trend att lägga mer och mer på enskilda forskare, det här med rapportering det ligger vi nog alla efter med.” Senior forskare Utbildningsvetenskaplig fakultet*

I flera av fokusgruppsintervjuerna nämns egenrapporteringssystemet som en tidstjuv och framförallt i de seniora grupperna på Utbildningsvetenskapliga fakulteten och Sahlgrenska akademien finns en irritation även mot universitetets publikationsdatabas GUP.

*”Det tar mig jättemycket tid att lägga in i det här, vad heter det, GUP. Jag blir arg bara jag tänker på det.” Professor Sahlgrenska akademien*

Enligt ett rektorsbeslut från 2007 ska forskare och lärare vid GU registrera arbeten publicerade från och med 2004 i GUP. Uppgifterna i GUP används för att göra universitetets samlade publicering tillgänglig online och sökbar i till exempel Google. Dessutom utgör databasen underlag för universitetets bibliometriska analyser och har stor betydelse för tilldelning av fakultetsanslag (<http://www.ub.gu.se/publicera/publikationsbas/>).

Det är alltså viktigt på flera nivåer att data som matas in i GUP är fullständigt och av hög kvalitet. Vissa institutioner har administrativ personal som sköter all registrering i GUP men det är vanligare att denna administrativa uppgift är ålagd forskarna själva och speciella GUP-bibliotekarier kontrollerar sedan att inlagda poster är korrekta.

*”Det är slöseri med tid att sitta och göra sånt, man skulle kunna skicka in sitt CV som man ändå fyller på och så får nån sköta om och lägga in.” Professor Sahlgrenska akademien*

Genom att lyfta ansvaret att registrera i GUP från forskarna och se till att bibliotekarier istället för att bara granska och korrigera lägger in nya publikationer från början ökar sannolikheten för att data blir korrekt och komplett vilket är av yttersta vikt för bibliometri och tilldelning samt för att GUP ska fungera som ett sätt för forskarna själva, Forsknings- och Innovationskontoret, näringsliv och övrig omvärld att hitta experter vid GU. Dessutom kan man anta att forskarnas good will gentemot universitetsbiblioteket ökar genom att tid frigörs till forskning istället för administration. Ytterligare en aspekt är open access-frågan. Enligt en alldeles ny rapport (Fathli et al., 2014) finns endast drygt 10 % av GU:s publikationer från 2011 tillgängliga som open access (drygt 20 % om man inkluderar så kallad fördröjd open access) och om UB registrerar alla poster i GUP kan man troligtvis på ett enklare och mer överskådligt sätt hålla koll på och stötta parallellpublicering, även kallad grön open access.

## 8.4 Vad kan biblioteket och bibliotekarierna erbjuda?

Huvudsyftet med fokusgruppsintervjuerna var inte att utvärdera universitetsbibliotekets befintliga verksamhet utan snarare att kartlägga hur forskningsprocesserna ser ut hos forskare vid de olika fakulteterna på GU, vilka hinder och svårigheter forskarna möter och var i processen det finns behov av stöd och service. Forskarna diskuterade bland annat hur de får idéer till ny forskning, vilka de samarbetar med och hur dessa samarbeten uppstår, hur forskningen finansieras, var man hittar information och litteratur, hur omvärldsbevakning av forskningsområdet går till, hur man referenshanterar, vilka publikationskanaler man väljer och hur man synliggör sig som forskare.

Under intervjuerna kom forskarna ibland självmant in på universitetsbiblioteket och alla intervjuer avslutades med att deltagarna fick möjlighet att berätta om och skriva ner var i forskningsprocessen biblioteket kan spela en större roll än idag och på vilka nya sätt som UB kan stödja forskarna i deras respektive ämne. Något som kommer fram tydligt i intervjuerna och som även får stöd i ett stort antal fritextkommentarer i forskarenkäten är att tillgång och access till medier är det viktigaste sättet på vilket UB kan bidra till framgångsrik forskning. Och de allra flesta tycker att litteraturförsörjningen fungerar bra, till och med så bra att man inte ens tänker på att det är biblioteket som möjliggör läsningen.

*”Ligger det inte i UB:s förbannelse så att säga att när det funkar riktigt bra så tänker man inte på det alls?” Senior forskare Naturvetenskaplig fakultet*

Andra saker som forskarna önskar sig från universitetsbiblioteket är individuell hjälp med informationssökning, information om hur man väljer rätt tidsskrift, hjälp med bibliometriska underlag, referenshanteringssupport, hjälp med sökuppdrag och information om open access, det vill säga sådant som biblioteket gör men som forskarna inte känner till. En anledning till att befintliga kompetenser och tjänster som erbjuds inte är kända kan bero på att forskarna inte har tid att ta reda på vad man kan få hjälp med eller att utbudet inte presenteras på ett för forskarna lättillgängligt och överskådligt sätt och dessutom på rätt plats och vid rätt tillfälle.

*”Biblioteket har jättemycket att erbjuda men det måste väl finnas ett sätt att förmedla det till oss utan att vi måste gå en kurs.” Senior forskare Utbildningsvetenskaplig fakultet*

Jag har tidigare i det här avsnittet nämnt forskarnas önskemål i både intervjuer och enkät om mer individuell och personlig kontakt med biblioteket och att man skulle kunna ta proaktiva kontakter till exempel med nyanställda doktorander och gästforskare, att kurser bör anpassas i tid och innehåll efter forskarnas behov och att det kan vara bra att flytta ut seminarier, work shops och kanske även undervisning till institutionerna. I forskarenkäten svarar tre fjärdedelar av forskarna att de vill ha information från UB via bibliotekets webbplats och åtta av tio forskare säger sig också besöka webbplatsen minst en gång i månaden. Samtidigt framkommer i både enkätens fritextkommentarer och ett flertal av intervjuerna att det är svårt att navigera på hemsidan.

*”Ett första steg är kanske att presentera sig lite mer, en informationssida som hette UB ur ett forskarperspektiv.” Doktorand Naturvetenskaplig fakultet*

Ett viktigt steg i att kommunicera med forskarna är att se över strukturen och forskaringången på hemsidan och samtidigt också fundera över vilka ord och begrepp man använder i alla sina kontakter med forskarna. Ett alternativ för hemsidan skulle kunna vara att ordna utbud och tjänster efter de olika stegen i en förenklad forskningsprocess och samtidigt samla, åtminstone i en länksamling, det forskarstöd som erbjuds vid hela GU, inte bara av UB.

## 9. ATT ARBETA VIDARE MED

Baserat på fokusgruppsintervjuerna, fritextkommentarer i forskarenkäten, behovsbeskrivningen samt vad som kommit fram i omvärldsbevakningen följer här en lista med punkter för UB att arbeta vidare med, i vissa fall eventuellt tillsammans med andra stödfunktioner vid universitetet. En del aktiviteter kan eller bör göras centralt, andra lokalt ute på de olika enheterna.

### Undervisning

- UB bör aktivt arbeta för närvaro vid introduktionskurser för doktorander på de fakulteter där så inte är fallet idag. Man bör också arbeta vidare med UB:s egna doktorandkurser, erbjuda dem vid fler tillfällen och promota dem via till exempel studierektorer.
- UB kan erbjuda en doktorandkurs i publiceringsstrategier som inkluderar val av tidskrift, h-index och impact factors och eventuellt även skrivkvalitet, språkgranskning, publiceringsprocessen, informationssökning och peer review-förfarande, gärna tillsammans med andra lämpliga stödfunktioner vid GU.
- En del av undervisningsverksamheten kan med fördel förläggas ute på institutionerna och man kan också se över möjligheterna till sökhjälp och annat stöd via till exempel Adobe Connect och skärmdelning.
- Det finns en efterfrågan på repetitionskurser i till exempel EndNote och informationssökning, både för doktorander som kommit en bit in i forskarutbildningen och för seniora forskare.

### Beställningar/lån/inköp

- För att förenkla för forskarna skulle UB kunna skicka artikelkopior och beställda böcker direkt till forskarna och se över möjligheterna att beställa fjärrlån till biblioteket på Lindholmen.
- Ett enkelt sätt att förenkla för forskarna är att ge feedback om status av ett fjärrlån samt informera om varför artikelkopior skickas på papper istället för i digital form. Dessa tillfällen skulle också kunna fungera för att ”marknadsföra” nya tjänster.
- UB kan genom att koppla nyförvärvad litteratur till samhällsförändringar via utställningar i de fysiska biblioteken eller information på webbplatsen visa att man håller sig uppdaterade om sin omvärld och de forskningsområden som finns vid respektive fakultet.
- Tillgång och access till medier är enligt forskarna det viktigaste sättet på vilket UB kan bidra till framgångsrik forskning. I de allra flesta fall fungerar litteraturförsörjningen bra eller mycket bra men det finns anledning att undersöka behovet av fler e-böcker, informera om olika plattformar och hur man föreslår nyinköp, undersöka utbud och behov av tidskrifter inom systematik samt nursing och caring, undersöka utbud och behov av internationell litteratur inom pedagogik samt tidskrifter och material från länder utanför Europa och USA samt se över tidsgränsen för nyinköp av böcker. På Naturvetenskaplig fakultet och Sahlgrenska akademien finns också önskemål om undervisning i hur man använder sig av NCBI:s databaser.



## Personliga och proaktiva kontakter

- Som ett led i att skapa nya kontaktytor och göra sig mer synliga bör UB ta personlig kontakt med nyanställda doktorander och informera om bibliotekets tjänster och utbud samt söka upp forskare och forskargrupper som fått anslag och informera om vilka tjänster och vilket stöd biblioteket kan erbjuda när det gäller till exempel litteraturöversikter och open access.
- För att få bättre förståelse för hur olika forskningsprocesser ser ut, vilka verktyg forskarna använder sig av och hur man på bästa sätt kan effektivisera arbetet behöver UB skapa nya och bättre relationer med olika forskargrupper samt regelbundet stämma av innehåll i kurser och seminarier.

## Information

- Om forskarna ska förstå och känna till vad biblioteket kan och gör och hur man som forskare på respektive fakultet kan använda sig av dessa tjänster på bästa sätt gäller det att skapa en tydlig överblick över utbudet. Man behöver också hitta kontaktpersoner och ambassadörer som kan hjälpa till att identifiera kurser och sammanhang där biblioteket kan närvara samt hjälpa till att ”sälja in” biblioteket och dess tjänster samt utveckla hemsidan, GUP och Summon ur ett forskarperspektiv.
- För att informationen från UB ska kännas relevant kan man med fördel närvara vid institutionsseminarier och personalmöten och informera om aktuella tjänster, helst en tjänst i taget och gärna till mindre grupper, samt undvika begrepp som ”boka bibliotekarie” och istället tydligt informera om vad man kan få hjälp med.
- Många av de tjänster UB erbjuder är adekvata men okända för en stor del av forskarna och man behöver därför informera om och utöka servicen kring till exempel digitalisering och större sökuppdrag samt utöka den personliga bibliometriska servicen.
- Ytterligare ett sätt för UB att interagera med forskarna och hålla sig uppdaterade om viktiga forskningsfält är att samarbeta med institutionerna kring seminarier med ledande forskare, kring doktorandnätverk och andra doktorandsammanskomster samt kring tvärvetenskapliga föreläsningar.

## Övrig service

- För att minska forskarnas administrativa börda, öka datakvaliteten och skapa goodwill bör UB ta över hela administrationen kring GUP samt utveckla GUP så att forskare och andra intressenter med enkla verktyg kan lokalisera experter vid GU.
- En viktig framtidsfråga är open access av data, och här bör UB redan nu ta kontakt med personer på institutionerna som arbetar med datalagringsfrågor och undersöka samarbete samt se över och utöka samarbetet med arkiv av olika slag.
- UB spelar en viktig roll genom att identifiera och informera om oseriösa tidskrifter, framförallt inom det växande open access-fältet, och kan bidra i strategiska diskussioner kring publiceringskanaler.

## 10. AVSLUTANDE REFLEKTIONER

I projektdirektivet för Projekt Förnyat Forskarstöd listas fyra övergripande mål som jag vill kommentera i anslutning till de aktiviteter och resultat som förts fram i den här kartlägningsrapporten.

**1. *Bibliotekets tjänster ska utvecklas så att forskare inom ett spektrum av olika vetenskapsområden upplever dem som mer adekvata.***

Många av de förslag till nya tjänster som forskarna lämnat under fokusgruppsintervjuerna och i forskarenkäten är sådana som UB redan erbjuder. Det handlar inte så mycket om att göra helt nya saker utan snarare att anpassa utbudet efter vad forskarna vill ha, och dessutom att påvisa att de verktyg och redskap som finns verkligen fungerar som hjälpmedel och kan hjälpa forskarna att effektivisera forskningsprocessen och på så sätt spara både tid och pengar.

**2. *Bibliotekets tjänster ska utvecklas så att forskare inom ett spektrum av olika vetenskapsområden upplever dem som mer tillgängliga.***

Genom att röra sig utanför de fysiska biblioteken och synas ute bland forskarna, både i undervisning i form av seminarier och av workshops ökar man tillgängligheten samtidigt som man skapar fler och nya kontaktytor. Synliga bibliotekarier och personlig hjälp kommer högt på önskelistan hos forskare på samtliga universitetets fakulteter.

**3. *Bibliotekets tjänster ska utvecklas så att forskare inom ett spektrum av olika vetenskapsområden upplever dem som mer kända.***

Vid intervjutillfällena kommenterade flera deltagare att de lärt sig mycket av varandra bara genom att prata om hur de omvärldsbevakar, nätverkar, referenshanterar och publicerar och även i fritextkommentarerna i enkäten skriver ett antal forskare att de genom enkäten fått kännedom om viktiga och relevanta tjänster som UB erbjuder. Forskarnas brist på tid gör att de har svårt att hålla sig uppdaterade om nyheter och det är väldigt viktigt att biblioteket underlättar genom att lägga kraft på att kommunicera sina tjänster tydligt och på rätt plats i tid och rum.

**4. *Projektet ska bidra till att de erbjudna tjänsterna används till större del.***

Om bibliotekets tjänster upplevs som adekvata, tillgängliga och kända finns det stor anledning att tro att de också kommer att användas. I rapporten ges förslag på hur UB kan vara proaktiva när det gäller att kontakta till exempel nyanställda forskare eller forskargrupper som fått större eller mindre anslag, och på så sätt kan man informera om tillgänglig support och öka användningsgraden.

Även om mycket skiljer de olika fakulteterna på Göteborgs universitet åt är det åtskilligt som förenar, och de centrala hinder som beskrivs i kapitel 8; bristen på tid, bristen på pengar och den tunga administrativa bördan, är exempel på saker som är gemensamma. I punktlistan i kapitel 9 blandas dessa stora frågor som bör behandlas centralt med mindre men långt ifrån obetydliga saker som relativt enkelt kan hanteras av de enskilda biblioteken. I projektets andra fas som inleds under

hösten 2014 påbörjas det spännande och utmanande arbetet med att anpassa och organisera UB:s forskarstöd till de behov som forskarna under inventeringsfasen gett uttryck för.

## 11. REFERENSER

- Angelo, T. A. & Cross, K.P. (1993). Classroom assessment techniques: a handbook for college teachers. Jossey-Bass, San Francisco, CA, USA.
- Aquilonius, E., Gullberg, M., Krook, S., Lindholm, J. & Tapia, P. (2008). Forskarservice – en utredning om Bibliotek och ITs verksamhet riktad mot högskolans forskning. Malmö högskola bibliotek och IT, Malmö.
- Arvidsson, M., Dyrman, A., Ekberg-Andersson, A., Hjort, B. & Noaksson, A. (2011). Forskarservice på Karlstads universitetsbibliotek. Idéer och förslag baserade på fokusgrupper och intervjuer. Karlstads universitetsbibliotek, Karlstad.
- Barke, A-B. (1988). Översyn av Göteborgs universitetsbibliotek. Göteborgs universitet, Göteborg.
- Carlborg, A. & Olsfelt, J. (2013). Synlig forskning genom bibliometri, open access och strategisk publicering. Rapport om Publiceringsprojektet vid högskolebiblioteket i Halmstad. Högskolan i Halmstad, Halmstad.
- Carlsson, H. (2012). Delredovisning av kostnadsdebiteringsprojekt. Göteborgs universitetsbibliotek, Göteborg.
- Daland, H. (2013). The Ph.D.-candidate as an information literate resource: developing research support and information literacy skills in an informal setting. *Liber Quarterly*, 23(2): 134-155.
- Ejlertsson, G. (2005). Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik. Studentlitteratur, Lund.
- Eklund, P. (2013). Forskarstöd vid BLR. Bibliotek och läranderesurser vid Högskolan i Borås, Borås.
- Engström, G (red.). (1978). Göteborgs universitetsbibliotek. Informationsavdelningen Göteborgs universitet, Göteborg.
- Engström, G. (1991). Göteborgs universitetsbiblioteks andra halvsekel 1941-1990. *Acta Bibliothecae Universitatis Gothoburgensis*, 25, Göteborg.
- Fathli, M., Lundén, T. & Sjögarde, P. (2014). Open access-publicering vid svenska lärosäten – en kartläggning av året 2011. Projektrapport till Kungliga biblioteket, Stockholm.
- Francke, H. Publicera! (2013). Svenska forskningsbiblioteks arbete med publiceringsfrågor. Svensk biblioteksförening, Stockholm.
- Gullbekk, E., Rullestad, T. & Torras i Calvo, M. C. (2012). Ph.d.-kandidater og forskningsprosessen. Bibliotekets bidrag. Universitetsbiblioteket i Oslo, Oslo, Norge.
- Hallberg, S. (1941). Göteborgs stadsbibliotek 1891-1941, minnesskrift. *Acta Bibliothecae Universitatis Gothoburgensis*, 1, Göteborg.

- Housewright, R., Schonfeld, R. C. & Wulfson, K. (2013). Ithaka S+R, Jisc, RLUK: UK survey of academics 2012, Storbritannien.
- Jensen, M. (2013). Förstudierapport: behovsinventering publiceringsstöd. Luleå Tekniska Universitet, Luleå.
- Kruse, F. (2014). Research libraries' new role in research data management, current trends and visions in Denmark. *Liber Quarterly*, 23(4): 310-335.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Studentlitteratur, Lund.
- MacColl, J. & Jubb, M. (2011). Supporting research: Environments, administration and libraries, OCLC Research, Dublin, OH, USA.
- Michalko, J., Malpas, C. & Arcolio, A. (2010). Research libraries, risk and systemic change. OCLC Research, Dublin, OH, USA.
- Olsen, H. K. (2012). Research group librarian – a cooperating partner in research? *Liber Quarterly*, 22(3): 190-212.
- Persson, A., Wodlén, A-C., Holst, A-M. & Stevinger, B. (2009). Forskaren och biblioteket – en studie av behov och användning. Rapport från en användarundersökning vid Biomedicinska biblioteket, Göteborgs universitet, Göteborg.
- Research Libraries UK & Research Information Network. (2011). The value of libraries for research and researchers. RLUK och RIN, Storbritannien.
- Roos, E. (1989). Vem? Varför? Vad? Något om användningen av Göteborgs universitetsbibliotek. Rapport Göteborgs universitetsbibliotek, Göteborg.
- Voog, H., Arnebrant, K., Bank, M., Eltén, A., Johnsson, M., Kjellberg, S., Holmin, K., Håkansson, H., Hörnlund, V., Persson, A-C., Steingrimsdottir, R., Wiklund, G. & Zettergren, A-S. (2013). Tillgänglighet, närhet och synlighet – gemensamma utmaningar för LUB-nätverket för att möta forskares behov av stöd vid Lunds universitet. Lunds universitets bibliotek, Lund.
- Wallén, C. 2014. E-resursernas påverkan på universitets- och högskolebiblioteken – en historia om IT, infrastruktur och makt. Kungliga biblioteket, Stockholm.
- Wibeck, V. (2010). Med fokus på interaktion – att fånga samspelet mellan deltagare, idéer och argument i fokusgruppsstudier. I *Många möjliga metoder*, K. Fangen och A-M Sellerberg (red.), 13-35, Studentlitteratur, Lund.
- Östling, K. & Sjöblom, H. (2012). Projekt NatFak. Göteborgs universitetsbibliotek, Göteborg.

# BILAGA 1. FORSKARENKÄTEN

1. Vi är mycket tacksamma att du tar dig tid att besvara vår enkät. På vilket språk önskar du besvara den? Ett val: *Svenska, English*
2. Har du forskat på högskolenivå, i någon form, under de senaste två åren? Ett val: *Ja, Nej*  
Om *Nej*, avsluta enkäten.
3. Är du disputerad? Ett val: *Ja, Nej*  
Om *Ja*, hur länge sedan är det du disputerade? *0-5 år, 6-10 år, 11-20 år, mer än 20 år*
4. Vilket av följande bibliotek använder du mest? Ett val: *Biblioteket för musik och dramatik, Biomedicinska biblioteket, Ekonomiska biblioteket, Geovetenskapliga biblioteket med kulturvård, Humanistiska biblioteket (f.d. Centralbiblioteket), Konstbiblioteket, Pedagogiska biblioteket, Samhällsvetenskapliga biblioteket (f.d. KTB), Studietorget Campus Linné, Studietorget Hälsovetarbacken, Chalmers Johanneberg, Chalmers Lindholmen, Jag använder mig inte av universitetets eller Chalmers fysiska bibliotek*  
Om *Jag använder mig inte av universitetets eller Chalmers fysiska bibliotek*, fortsätt till fråga 7.
5. Vilket av följande alternativ passar in bäst angående öppettiderna på det bibliotek som du använder mest? Ett val: *Jag anser att öppettiderna är väl anpassade, Jag önskar att biblioteket öppnade tidigare måndag till fredag, Jag önskar att biblioteket stängde senare måndag till fredag, Jag önskar att biblioteket hade mer helgöppet, Jag önskar att biblioteket hade mer begränsade öppettider*
6. Hur nöjd är du med
  - a. Det bemötande du får av personalen på det bibliotek du använder mest?
  - b. Kompetensen hos personalen på det bibliotek du använder mest?

*Ett val till vardera: Mycket nöjd, Ganska nöjd, Varken nöjd eller missnöjd, Ganska missnöjd, Mycket missnöjd, Kan ej bedöma*

## Tillgång, informationssökning och referenshantering

7. I din roll som forskare, hur nöjd är du med tillgången vid det bibliotek du använder mest till
  - a. Tryckta böcker
  - b. Elektroniska böcker
  - c. Tryckta tidskrifter
  - d. Elektroniska tidskrifter
  - e. Databaser

*Ett val till vardera: Mycket nöjd, Ganska nöjd, Varken nöjd eller missnöjd, Ganska missnöjd, Mycket missnöjd, Kan ej bedöma*
8. Har du något exempel på medieresurs inom ditt intresseområde som du tycker saknas på biblioteket?  
Ett val: *Ja, Nej*  
Om *Ja*, fritext
9. Använder du e-böcker i din forskning? Ett val: *Ja, Nej*  
Om *ja*, Hur har det fungerat? *Fritext*
10. Känner du till att Göteborgs universitetsbibliotek erbjuder följande:
  - a. En digitaliseringsservice där du som forskare kan få verk som ingår i universitetsbibliotekets samlingar digitaliserade och tillgängliggjorda? Ett val: *Ja, Nej*

- b. Kurser i referenshanteringsprogrammet EndNote? *Ett val: Ja, Nej*
  - c. Support i referenshanteringsprogrammet EndNote? *Ett val: Ja, Nej*
  - d. Kurser i informationssökning för forskare och doktorander? *Ett val: Ja, Nej*
  - e. Support i informationssökning för forskare och doktorander? *Ett val: Ja, Nej*
  - f. Hjälp med bibliometriska underlag? *Ett val: Ja, Nej*
  - g. Möjlighet att ge förslag till inköp av litteratur? *Ett val: Ja, Nej*
  - h. Möjlighet att publicera i tryckt form (t.ex. ACTA)? *Ett val: Ja, Nej*
  - i. Möjlighet att publicera i digital form (GUP/GUPEA)? *Ett val: Ja, Nej*
  - j. Sökupdrag? *Ett val: Ja, Nej*
  - k. Arkivmaterial och handskrifter tillgängligt för forskning? *Ett val: Ja, Nej*
  - l. Ett specialbibliotek för kvinnohistoria och genusvetenskap (KvinnSam)? *Ett val: Ja, Nej*
11. Har du använt dig av följande vid Göteborgs universitetsbibliotek:
- a. En digitaliseringsservice där du som forskare kan få verk som ingår i universitetsbibliotekets samlingar digitaliserade och tillgängliggjorda? *Ett val: Ja, Nej*
  - b. Kurser i referenshanteringsprogrammet EndNote? *Ett val: Ja, Nej*
  - c. Support i referenshanteringsprogrammet EndNote? *Ett val: Ja, Nej*
  - d. Kurser i informationssökning för forskare och doktorander? *Ett val: Ja, Nej*
  - e. Support i informationssökning för forskare och doktorander? *Ett val: Ja, Nej*
  - f. Hjälp med bibliometriska underlag? *Ett val: Ja, Nej*
  - g. Möjlighet att ge förslag till inköp av litteratur? *Ett val: Ja, Nej*
  - h. Möjlighet att publicera i tryckt form (t.ex. ACTA)? *Ett val: Ja, Nej*
  - i. Möjlighet att publicera i digital form (GUP/GUPEA)? *Ett val: Ja, Nej*
  - j. Sökupdrag? *Ett val: Ja, Nej*
  - k. Arkivmaterial och handskrifter tillgängligt för forskning? *Ett val: Ja, Nej*
  - l. Ett specialbibliotek för kvinnohistoria och genusvetenskap (KvinnSam)? *Ett val: Ja, Nej*
12. Hur viktigt är det för dig som forskare att universitetsbiblioteket erbjuder följande:
- a. En digitaliseringsservice där du som forskare kan få verk som ingår i universitetsbibliotekets samlingar digitaliserade och tillgängliggjorda? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - b. Kurser i referenshanteringsprogrammet EndNote? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - c. Support i referenshanteringsprogrammet EndNote? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - d. Kurser i informationssökning för forskare och doktorander? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - e. Support i informationssökning för forskare och doktorander? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - f. Hjälp med bibliometriska underlag? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - g. Möjlighet att ge förslag till inköp av litteratur? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - h. Möjlighet att publicera i tryckt form (t.ex. ACTA)? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - i. Möjlighet att publicera i digital form (GUP/GUPEA)? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
  - j. Sökupdrag? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*

- k. Arkivmaterial och handskrifter tillgängligt för forskning? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
- l. Ett specialbibliotek för kvinnohistoria och genusvetenskap (KvinnSam)? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*

*Möjlighet till kommentarer i fritext*

- 13. Hur bevakar du litteratur inom ditt forskningsområde? *Flera val möjliga: Kollegor, Konferenser, Prenumerationer på innehållsförteckningar, Följer vissa tidskrifter, Sparade frågor i databaser, Egna sökningar, Nyhetsbrev, UB:s nyförvärvslista, Sociala medier, Research Gate, Academia.edu, Annat*
- 14. Hur kan universitetsbiblioteket vara ett stöd i bevakningen av ditt forskningsområde? *Fritext*
- 15. Vilket eller vilka referenshanteringsprogram använder du? *Flera val möjliga: EndNote, Mendeley, Zotero, Annat (vilket?), Jag använder inget referenshanteringsprogram*

Publicering

- 16. Kräver någon av dina forskningsfinansiärer att du publicerar dina artiklar Open access? *Ett val: Ja, Nej, Vet inte, Inte aktuellt*
- 17. Har du någon gång publicerat en artikel Open access? *Ett val: Ja, Nej, Vet inte*  
Om ja; var? *Flera val möjliga: I Open access tidskrift, Betalat för att publicera artikeln open access i en traditionell tidskrift, Parallellpublicerat (lagt ut kopia) i universitetets publikationsdatabas GUP, Parallellpublicerat (lagt ut kopia) någon annanstans på nätet (var?), Annat, Vet inte*
- 18. Hur nöjd är du med publikationsdatabasen GUP? *Ett val: Mycket nöjd, Ganska nöjd, Varken nöjd eller missnöjd, Ganska missnöjd, Mycket missnöjd, Känner ej till, Kan ej bedöma*
- 19. Har du övriga kommentarer eller förslag till förbättringar vad gäller GUP? *Fritext*

Kommunikation och service

- 20. Hur ofta har du under de senaste tolv månaderna besökt universitetsbibliotekets webbplats [www.ub.gu.se](http://www.ub.gu.se)? *Ett val: Varje dag, Någon gång i veckan, Någon gång i månaden, Någon gång per år, Aldrig*  
Om Aldrig, gå till fråga 25.
- 21. Har du någon gång under de senaste tolv månaderna gjort något av följande på universitetsbibliotekets webbplats? *Flera val möjliga: Letat efter en viss artikel eller bok, Sökt information inom mitt forskningsområde, Lånat/beställt/köat på eller lånat om en bok, Beställt fjärrlån/artikelkopia, Laddat upp publikationer i GUP/GUPEA, Kollat öppettider, Annat*
- 22. Brukar du hitta det du letar efter när du besöker webbplatsen? *Ett val: Ja alltid, Ibland, Sällan, Nej aldrig*  
Om Sällan eller Nej aldrig, beskriv vilken information du letade efter på webbplatsen. *Fritext.*
- 23. Har du någon gång besökt någon av följande guider på universitetsbibliotekets webbplats?
  - a. Att söka och skriva *Ett val: Ja, Nej*
  - b. Någon av ämnesguiderna (guider till resurser inom ett visst ämne)? *Ett val: Ja, Nej*
  - c. Guide till något av referenshanteringsprogrammen (EndNote/Zotero)? *Ett val: Ja, Nej*
- 24. Hur viktigt är det för dig som forskare att universitetsbiblioteket erbjuder följande webbaserade guider?
  - a. Att söka och skriva *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*



- b. Någon av ämnesguiderna (guider till resurser inom ett visst ämne)? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*
- c. Guide till referenshanteringsprogram? *Ett val: Mycket viktigt, Ganska viktigt, Inte särskilt viktigt, Inte alls viktigt, Kan ej bedöma*

*Möjlighet till kommentarer i fritext*

- 25. Vilken eller vilka kommunikationskanaler skulle du vilja använda dig av när du kontaktar UB? *Flera val möjliga: Kontaktformulär på hemsidan, E-post, Telefon, Besök, Chat, Sociala medier, Annat*
- 26. Hur vill du få information om universitetsbibliotekets service och tjänster? *Flera val möjliga; Personlig kontakt, UB:s webbplats, GU:s webbplats, Medarbetarportalen, Fakultetens intranät, UB:s nyhetsbrev, Fakultetens nyhetsbrev, E-post, Sociala medier, Seminarier på institutionen, Workshops på UB, Poster eller anslag på institutionen, Annat*
- 27. Hur kan universitetsbiblioteket underlätta för dig i din forskning? *Fritext*

# BILAGA 2. INTERVJUGUIDE

## Intervjuguide

### **Påminnelsemail skickas ut cirka en vecka före intervjun:**

”Jag vill påminna om fokusgruppsintervjun nästa vecka! Tillsammans med 4-6 andra forskare från XX fakulteten kommer du att diskutera hur den typiska forskningsprocessen ser ut, vilka hinder och svårigheter ni möter, och var i processen det finns behov av stöd och service. Samtalet spelas in men materialet kommer inte att knytas till enskilda individer.

Liknande gruppintervjuer ska genomföras vid samtliga fakulteter på Göteborgs universitet, och målet med studien är att kartlägga forskarnas behov av informations- och bibliotekstjänster och öka förståelsen för hur universitetsbiblioteket på bästa sätt kan stödja universitetets forskare. Resultatet kommer att presenteras i en rapport som ska ligga till grund för vidareutveckling av bibliotekets forskarnära stöd och tjänster.

Intervjun äger rum **xxdagen den xx xx kl xx.xx-xx.xx**, i XX. Vänligen meddela omgående om du får förhinder!”

### **Frågelista**

#### **1. Presentera projektet**

”Jag heter Sara Aspengren och jag disputerade på Zoologen 2006. Jag gjorde en post doc i Chicago och när jag kom tillbaks till Sverige 2008 fick jag jobb på ett litet bioteknikföretag i Mölndal där jag var kvar i fem år. Sedan 1 september i år är jag anställd som projektledare på universitetsbiblioteket. Syftet med projektet jag driver är att underlätta vardagen för er som forskare på Göteborgs universitet. Jag ska göra fokusgruppsintervjuer som den här på alla fakulteter, och sammanställa resultaten i en rapport som ska vara färdig efter nästa sommar. Rapporten ska utgöra underlag för att ta fram nya eller förbättra befintliga forskaranpassade tjänster. Dagens diskussion syftar till att ge en bild av hur ni bedriver er forskning, hur processen går till och var i ett forskningsprojekt ni eventuellt stöter på problem och vilken form av stöd eller service ni hade varit hjälpta av. Jag vill att ni ska tänka på detta som en diskussion eller ett samtal er emellan snarare än en intervju.”

#### **2. Deltagarpresentation**

”Vi börjar med en kort presentation av er; berätta vad ni heter, var ni jobbar och vilket forskningsområde ni är mest intresserade av.”

### **3. 2 minuters reflektion**

”Nu vill jag att ni på pappret framför er skriver ner de tre saker som förlänger eller försvårar er forskningsprocess mest. Vänd på pappret när ni är klara.”

### **4. Initiering av forskningsprojekt**

”Om vi börjar redan i uppstartsfasen av ett forskningsprojekt, stort eller litet, hur går ni tillväga? Hur uppkommer till exempel idéer till nya projekt?”

Täck in följande:

- a. Omvärldsbevakning
- b. Forskningsansökan
- c. Samarbete kring forskningsansökan
- d. Forskningsöversikter
- e. Information till ert CV?
- f. Hinder

### **5. Samla information och data**

”Hur och var söker och hittar ni material och information till er forskning?”

Täck in följande:

- a. Informationssökning, var och när
- b. Verktyg
- c. Fysiskt eller digitalt material
- d. Saknas något verktyg?
- e. Uppdatering
- f. Tillgång till information
- g. Tillgång till andras data eller forskningsmaterial
- h. Arkivering
- i. Referenshantering

### **6. Kommunikation och synliggörande**

”Hur synliggör och kommunicerar ni er forskning?”

Täck in följande:

- a. Open access
- b. Copyright och parallellpublicering
- c. Kanal beroende på forskningsfinansiär
- d. ”Marknadsföring”
- e. Kanaler under processens gång

## **7. Önsketänkande**

”Om ni fick önska, hur skulle ni vilja att ert arbete som forskare ser ut om fem år? Största skillnaden mot idag?”

## **8. UB:s roll i forskningsprocessen**

”Var i forskningsprocessen skulle universitetsbiblioteket kunna spela större roll än idag? Hur kan universitetsbiblioteket underlätta för er i er vardag som forskare?”

## **9. 2 minuters reflektion**

”Skriv på baksidan av ert papper; På vilka nya sätt kan UB stödja dig som forskare i ditt ämne?”

## **10. Avslutning och utvärdering**